

This image shows a full page of blank white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a template for writing or drawing. There are no margins, text, or other markings on the paper.

**X MEZINÁRODNÍ VĚDECKO - PRAKTICKÁ
KONFERENCE**

«VĚDA A VZNIK - 2014»

22 - 30 prosinců 2014 roku

Díl 5

Právní vědy

Praha
Publishing House «Education and Science» s.r.o.
2014

Vydáno Publishing House «Education and Science»,
Frýdlanská 15/1314, Praha 8
Spolu s DSP SHID, Berdianskaja 61 B, Dnepropetrovsk

Materiály X mezinárodní vědecko - praktická konference
«Věda a vznik – 2014». - Díl 5. Právní vědy.: Praha. Publishing
House «Education and Science» s.r.o - 112 stran

Šéfredaktor: Prof. JUDr. Zdeněk Černák

Náměstek hlavního redaktor: Mgr. Alena Pelicánová

Zodpovědný za vydání: Mgr. Jana Štefko

Manažer: Mgr. Helena Žáková

Technický pracovník: Bc. Kateřina Zahradníčková

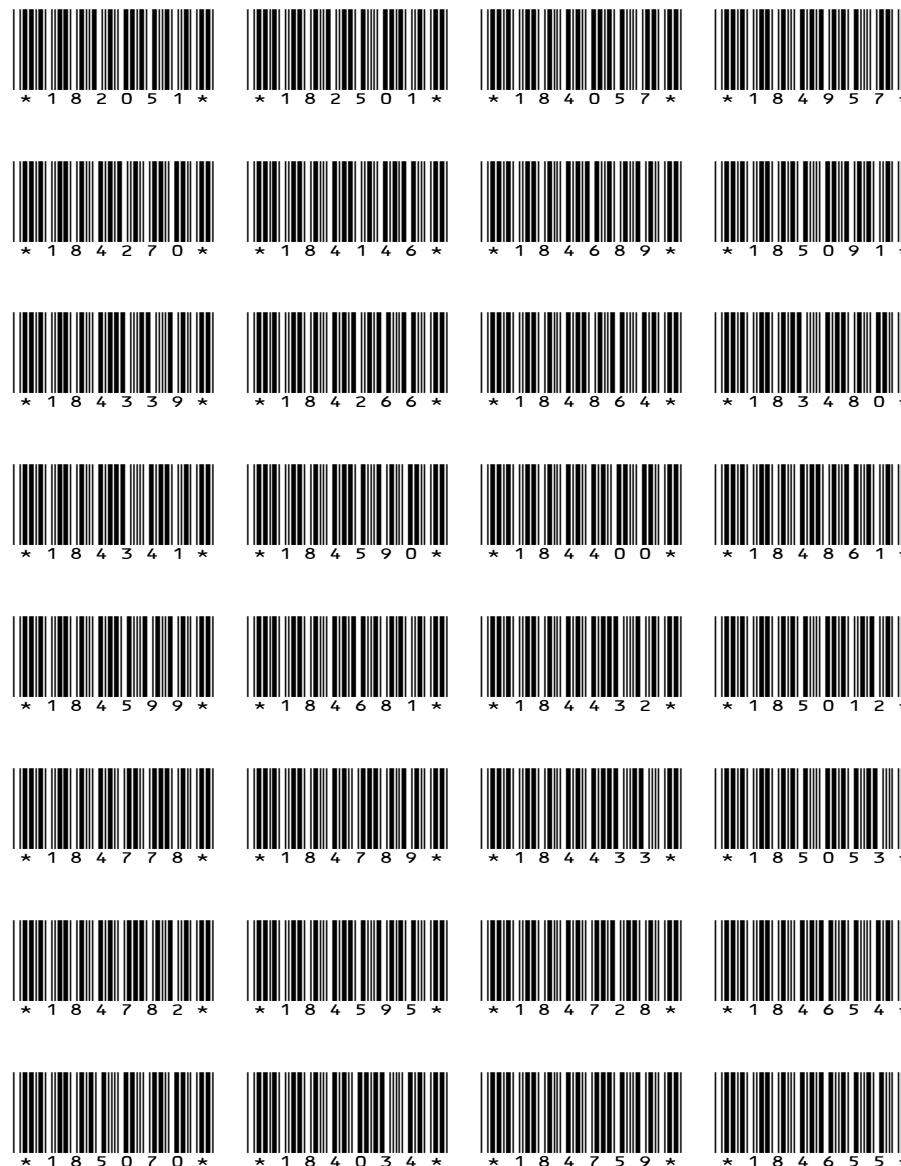
X sběrné nádoby obsahují materiály mezinárodní vědecko - praktická
konference «Věda a vznik» (22 - 30 prosinců 2014 roku)
po sekcích Právní vědy.

Pro studentů, aspirantů a vědeckých pracovníků

Cena 270 Kč

ISBN 978-966-8736-05-6

© Kolektiv autorů, 2014
© Publishing house «Education and Science» s.r.o.

CRIMINALISTICS A SOUDNÍ LÉKAŘSTVÍ

Жданова А.А., Шеховцова Л.И. Чинність закону про кримінальну відповідальність за територіальним принципом97

MEZINÁRODNÍ PRÁVO

Trofimova T.A., Begzhan A.M. International practice of fight with acts of unlawful interference in activity of International civil aviation.....101

Vekha A.F., Begzhan A.M. Unification of Rules Governing Electronic Commercial Activity.....104

PRÁVNÍ VĚDY

HISTORIE STÁTU A PRÁV

Аспирант Торжжоева М.

Астраханский государственный университет, Россия

ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА КРАЖУ (ПО ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫМ АКТАМ РОССИИ СЕРЕДИНЫ-ВТОРОЙ ПОЛОВИНЫ XVII В.)

Законодательные акты второй половины XVII в. содержали нормы, направленные на защиту собственности. К числу наиболее распространенных преступлений против имущества относилась кража (татьба). Сергеевич В.И. представил следующее определение кражи – тайное, заведомо противозаконное изъятие чужого имущества из хранилища другого лица в целях присвоения этого имущества [5].

Установлению уголовной ответственности за кражу, классификации краж посвящен ряд норм трех глав Соборного уложения 1649 г. [6]:

- ст. 9 главы III закрепила ответственность за кражу, совершенную на царском дворе;
- ст. 24 главы VII установила ответственность за потраву и кражу зерна;
- ст. 28 главы VII установила ответственность за кражу оружия у военнослужащего;
- ст. 29 главы VII установила ответственность за кражу лошади военнослужащими из военной части;
- ст.ст. 9-10 главы XXI перечисляет наказания, которые предписывались в качестве санкции за кражу;
- ст.ст. 12-14 главы XXI содержит понятие и перечисление квалифицированных видов краж;
- ст.ст. 11, 15 главы XXI закрепляют ответственность за мошенничество;
- ст. 89 главы XXI установила ответственность за кражу в поле хлеба или сена;
- ст. 90 главы XXI приравнивала к мелкой краже ловлю рыбы в чужом пруду или садке.

Источники права XVII вв. подразделяли кражу на простую и квалифицированную. Соборное уложение 1649 г. представило перечень квалифицированных видов краж: кража, которая совершена в третий раз (ст.12 главы XXI); кража, которая сопровождалась убийством (ст.13 главы XXI); кража, которая совершена в церкви (ст.14 главы XXI).

Следует отметить, что российский законодатель пошел по стопам законодательств Западной Европы отнеся церковную кражу к квалифицированным видам кражи. Фойницкий И.Я. считает, что эта законодательная форма была обусловлена последствием логического проведения начала, согласно которому классификация преступных деяний должна определяться предметом преступлений. Церковная кража представляет собой похищение церковного имущества, но при этом она остается кражей, грабежом или разбоем, однако, это не мешает назначать за церковную кражу более тяжкое наказание ввиду особых свойств такого имущества [11]. Положения ст. 14 главы XXI Соборного уложения 1649 г. нашли продолжение в Статьях от 22 января 1669 г. «О следствие, суде и наказании людей Духовного чина, которые объявятся в церковных или мирских татбах, разбоях, делании фальшивой монеты и в убийствах» [7].

Наказания, предусмотренные Соборным уложением за кражу, разнообразны: битье кнутом (торговая казнь) (ст. 9 главы III, ст. 28 главы VII); тюремное заключение (ст. 9 главы III, ст.ст. 9-10 главы XXI); членовредительство -отсечение руки, отсечение левого или правого уха (ст. 9 главы III, ст. 29 главы VII, ст. 9 главы XXI, ст. 10 главы XXI); смертная казнь (ст.ст. 12-13 главы XXI).

Наказания могли применяться в совокупности, например, ст. 9 главы XXI предписывала татя, совершившего первую кражу, подвергнуть битью кнутом, отрезанию левого уха и двухлетнему заточению в тюрьме, затем предполагалась ссылка на окраины государства. Смертная казнь применялась в качестве единственного наказания и предусматривалась, например, ст. 9 главы XXI за третью, четвертую или большее количество краж, ст. 10 главы XXI за первую кражу, сопряженную с убийством.

Соборное уложение 1649 г. содержит пример ненаказуемой кражи. В соответствии со ст. 221 главы X татба яблок из сада и деревьев не влекла уголовного наказания, законодатель в таких случаях предписывал возмещение причиненного ущерба.

Законодательство второй половины XVII в. отличалось непоследовательностью в вопросе о наказаниях воров. Соборное уложение 1649 г. установило достаточно четкую систему наказаний за татбу, однако, многочисленная группа законодательных актов, принятых после вступления в силу Уложения, вносит коррективы в эту систему. Так, ряд указов предписывал смертную казнь за кражу, которая была совершена в первый или во второй раз в следующих случаях: кража совершена в Москве (Указ Именной от 25 мая 1654 г. [9]); кража, разбой, грабеж совершены на дорогах (смертная казнь предписывалась для зачинщиков) (Грамота Боярину и Воеводе князю Долгорукому от 8 августа 1659 г. [2]).

Законодательство рассматриваемого периода представлено и актами, которые смягчали наказания за кражу. Например, Указ от 20 октября 1653 г. заменил смертную казнь для уже осужденных и приговоренных к смертной на казнь торговую, членовредительство (отсечение пальца левой руки) и ссылку в Сибирь [8]. Указ от 11 мая 1663 г. предписывал заменить смертную казнь отсечением левой

AAGRÁRNÍ A AGRÁRNÍ PRÁVO

Ярошевська Я.Ю., Меліхова О.Ю. Правовий статус курортів, як територій особливої охорони	51
Bayrambaev A.M., Smagulova D.S. Legal nature, functionality Institute zoning	53
Кравченко І.О., Мелехова О.Ю. Право загального природокористування: еколого-правовий аспект	56

ÚSTAVNÍ PRÁVO

Бутчана В.В., Журавльова А.С. Обмеження активного виборчого права в системі конституційного законодавства	59
---	----

CIVILNÍ PRÁVO

Максименко О.В., Алімов К.О. Інститут колективного позову як елемент процесуальної співучасті	62
Газаев А.И., Қарабекова К. Жәбірленушімен татуласуына байланысты соның ішінде медиация арқылы татуласуға байланысты қылмыстық жауаптылықтан босатудың кейбір мәселелері	67
Газаев А.И., Турсынбаев М.Б. Некоторые пробелы закона РК «О противодействии легализации (отмыванию) доходов, полученных незаконным путем, и финансированием терроризма» способствующие лжепредпринимательству	71
Дьяков А.И., Дьяков И.А. Система работы школы по профилактике правонарушений и преступлений среди подростков	74
Тулебаева Г.М. Бәби – боксы в Казахстане: за или против	77
Горяинов К.К., Кузьмина Л.В. Особенности использования результатов деятельности кредитных организаций и частной собственности с позиций элементов инструментария социального паразитизма в России	78
Акмадов Ш. Становление и развитие правового регулирования защиты прав потребителей в Республике Казахстан	81

PRÁVO OBCHODNÍCH VZTAH

Дяченко Ю.С., Сидоров Я.О. Особливості ліцензування роздрібної торгівлі алкогольними напоями	84
Амантай А., Хауния С., Сарсенбаева А. Аграрлық сектор саласында кәсіпкерлік қызметті қорғау және қолдау қажеттілігі	87
Несинова С.В., Крикливец Ю.О. Проблема рейдерства в Україні	94

OBSAH

PRÁVNÍ VĚDY

HISTORIE STÁTU A PRÁV

Торжжоева М. Ответственность за кражу (по законодательным актам России середины-второй половины XVII в.)	3
Abdildabekova A. Yassa as a legal fundamental	7
Saktaganova I.S. Social and ideological prerequisites of formation of state-legal views of M.Kh.Dulati	9
Saktaganova A.D., Saktaganova A.B. «Zhety zhargy» as the ancient law of the traditional Kazakh society	13
Бикова Т.В. Форми державного правління: поняття та види	16
Курбанова А.Б., Курбанов М.А. Борьба горцев Дагестана против «Грозы Вселенной» Надир-шаха	19
Булатов Б.Б., Курбанов М.А. Некоторые проблемы экстремистской и террористической деятельности	23
Ahatov U.A. The main features of public administration in Turkestan in the late XIXth and early XXth centuries.....	27

ADMINISTRATIVNÍ A FINANČNÍ PRÁVO

Татоян Д.Л. Службова кар'єра як стадія проходження державної служби	31
Ярошевська Я.Ю., Меліхова О.Ю. Стажування в публічно-службових відносинах	34
Чернова Ю.С., Германюк М.О. Особливості адміністративної відповідальності в Сінгапурі	38
Коваль О.О. До питання розмежування понять «податковий обов'язок», «податкове зобов'язання», «грошове зобов'язання», «податковий борг»	40
Кравченко І.О., Мелехова О.Ю. Заохочення як метод публічної адміністрації.....	43

PRACOVNÍ PRÁVO A PRÁVO SOCIÁLNÍHO ZAJIŠTĚNÍ

Мартинюк А.О., Самойленко Г.В. Правові колізії забезпечення науковців житловою площею	45
--	----

TRESTNÍ PRÁVO

Шыныбаев Б. О некоторых проблемах освобождения от уголовной ответственности в связи с примирением	49
--	----

руки и ног, отсеченные руки и ноги воров и разбойников следовало прибавать к деревьям вдоль больших дорог и оставлять записки с перечислением «вин» преступников, «чтобы всяких чинов люди то их воровство ведали» [10].

В 1669 г. в действие вступили Новоуказные статьи о татебных, разбойных и убийственных делах [3]. Много внимания законодатель уделит регламентации церковной кражи. Статья 12 Новоуказных статей 1669 г. существенно отличается от предшествующей ей ст. 14 гл. XXI Соборного уложения, посвященной краже вещей из церкви. Соборное уложение безотносительно составу и размеру кражи квалифицирует деяние как святотатство и определяет смертную казнь в качестве наказания. Ст. 12 Новоуказных статей 1669 г. отражает решение церковного собора 17 июня 1667 г., признавшим, со ссылкой на византийское законодательство, что, «кто пойдет ношиюво святыхице (алтарь) и приступит к св. престолу и крадет от освященные вещи», тот святотатец. Аще же кто и в день от церкви крадет нечто, еще не богу освящено, но поставленное в церкви сохранения ради, не святотатец таковой именуется, но токмо тать» (Гл. 4, вопрос 3) [1].

Законодатель применяет более широкую интерпретацию нормы церковного собора, предусматривая кражу из алтаря предметов культа не только в ночное, но и в дневное время, и устанавливая вместо отсечения головы перекрестное отсечение (левая рука и правая нога). За кражу неосвященных предметов устанавливалось отсечение левой руки вместо телесного наказания до ста ударов «по рассуждению крадомых вещей». Рецидив кражи по Новоуказным статьям влек за собой смертную казнь [4].

Изменения были внесены в систему наказаний. Новоуказные статьи несколько смягчили наказания за кражу:

- первая кража каралась битьем кнутом, отсечением пальцев левой руки, после чего преступник отпускался «на поруки» (ст. 8); Соборное уложение 1649 г. за первую кражу предписывало вора, совершившего первую кражу, подвергнуть битью кнутом, отрезанию левого уха и двухлетнему заточению в тюрьме, затем предполагалась ссылка на окраины государства (ст. 9 главы XXI);

- вторая кража каралась битьем кнутом, отсечением левой руки до запястья, после чего преступник отпускался «на поруки» (ст. 9); Соборное уложение 1649 г. за вторую кражу предписывало битье кнутом, отрезание правого уха, четырехлетнее заключение в тюрьме, затем предполагалась ссылка на окраины государства (ст. 10 главы XXI);

- третья кража влекла за собой смертную казнь как по Соборному уложению 1649 г. (ст. 11 главы XXI), так и по Новоуказным статьям 1669 г. (ст. 10).

Исследование законодательных актов второй половины XVII столетия позволило сделать определенные выводы. Во-вторых, отечественный законодатель в рассматриваемый период уделит достаточно много внимания регламентации преступлений против собственности. Во-вторых, к числу наиболее тяжких преступлений против имущества относилась кража. Кража наряду с грабежом и убийством карались суровыми наказаниями. В-третьих, закрепляя ответственность за имущественные преступления, законодатель отражал интересы государства, государя, представителей всех сословий, прежде всего феодалов.

Литература:

1. Выписка из деяний Собора бывшего в сем году в Москве от 17 июня 1667 г. «О лицах духовного ведомства, об устройстве судов Патриаршего и Епископских, об имуществе домовых Патриарших, Епископских и монастырских, о новом разделении епархий, о благочинии церковном и монастырском, о супружестве Священников, Дияконов и причетников и об уничтожении Царских жалованных монастырям грамот, испрошенных Патриархом Никоном» // Полное собрание законов Российской Империи. Собр. 1. Т.1. № 412.
2. Грамота Боярину и Воеводе князю Долгорукому от 8 августа 1659 г. «О наказании воров, которые по дорогам грабят и деревни разоряют, кнутом, а пущих заводчиков смертию» // Полное собрание законов Российской Империи. Собр. 1. Т.1. № 256.
3. Новоуказные статьи о татевных, разбойных и убийственных делах от 22 января 1669 г. // Полное собрание законов Российской Империи. Собр. 1. Т.1. № 431.
4. Памятники русского права. Вып. 7. Памятники права периода создания абсолютной монархии. Вторая половина XVII в. /Под ред. Л.В. Черепнина. Сост. А.П. Копанев, А.Г. Маньков, А.Г. Поляк. М., 1963.
5. Сергеевич В.И. Лекции и исследования по древней истории русского права. СПб., 1910 // СПС «Гарант». 2014.
6. Соборное уложение 1649 г. // Полное собрание законов Российской Империи. 1830. Собр. 1. Т.1. № 1.
7. Статьи, учиненные благорассмотрением Царя и Великого Князя Алексея Михайловича по совету со Святейшими Паисием, Папою и Патриархом Александрийским, Макарием, Патриархом Антиохийским, Иоасафом, Патриархом Московским и всея Руси, и со всем Освященном Собором от 22 января 1669 г. «О следствие, суде и наказании людей Духовного чина, которые объявятся в церковных или мирских татьбах, разбоях, делании фальшивой монеты и в убийствах» // Полное собрание законов Российской Империи. Собр. 1. Т.1. № 442.
8. Указ Именной от 20 октября 1653 г. «О наказании воров и разбойников вместо смертной казни кнутом, с отсечением у левой руки по персту, о ссылке их в Сибирь, и об учинении смертной казни за повторение этих преступлений» // Полное собрание законов Российской Империи. Собр. 1. Т.1. № 105.
9. Указ Именной от 25 мая 1654 г. «О вешании воров и зажигателей, и о недержании пришлых людей без приказной записки» // Полное собрание законов Российской Империи. Собр. 1. Т.1. № 126.
10. Указ Именной от 11 мая 1663 г. «О наказании воров и разбойников вместо смертной казни отсечением ног и левой руки» // Полное собрание законов Российской Империи. Собр. 1. Т.1. № 334.
11. Фойницкий И.Я. Уголовное право. Посягательства личные и имущественные. СПб., 1907 // СПС «Гарант». 2014.

3. Skiba O. D. Pravovoe regulirovanie elektronnoy kommersii v mezhdunarodnom prave // Molodoy ucheniy. – 2014. – #11.1. – S. 58-62
4. Rassolov I.M. Pravo i Internet. Teoreticheskie problemyi. – 2-e izd., pererab. i dop. – M.: Izdatelstvo NORMA, 2009. – 383 s.
5. Generalnoe soglasenie po trgovle uslugami.: Marrakesh. – 15 apr. 1994.
6. Solovyanenko N. Problemyi i napravleniya pravovogo regulirovaniya Internet-treydinga //Rynok tsennyih bumag. – 2000. – N 23 (182). – S. 48
7. Mibok – Elektronnaya kommersiya: pravovoe regulirovanie i nalogooblozhenie – <http://www.mibok.ru/about/press/index.php?ID=1643>
8. Bastrikova S.A. Internet v sisteme vzaimodeystviya gosudarstva i formiruyuschegosya grazhdanskogo obschestva v Rossiyskoy Federatsii.: Avtoref. dis. kand. polit. nauk. M., 2003. – 145 s.

public nature and also to promote application of the international standards of compatibility of communications, in particular, within ITU and International Organization for Standardization [4].

In 1996 United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL) developed Model Law on Electronic Commerce in order to assist states in updating their legislation. This law is a model act by which countries can solve basic problems associated with the regulation of contracts concluded by means of electronic data interchange [5].

According to this Model law, the main legal principle of operation of the mechanism of electronic commerce on international and domestic markets is the following principle: the deal shouldn't be called into question only on the ground that it is concluded with use of global computer networks, that is an electronic way [6, p.48]. This Law acts as a model and a basis, taking into account world experience.

Despite existence of numerous regulations, at international level the legal base of an electronic turn is in a stage of formation and is generally presented by model frame laws in a bigger measure specifying the directions of development of legal regulation, than establishing concrete obligatory norms. Use of electronic equivalents of a written form, the signature and documents isn't provided in numerous contracts and conventions. It can be concluded that problems of electronic commerce did not receive legal fixing at the international level. In addition, there are no unified concepts of «document», «a written form», «signature» in many international documents, so that they are understood and interpreted ambiguously [7]. In order that these concepts are interpreted as the terms allowing applications of their electronic equivalents, it is necessary to adopt a uniform international document regulating features of electronic commerce and adapting the existing international documents for realities of electronic transactions.

International legal regulation of electronic commerce should be based on the following principles:

1. Comprehensive legal regulation, both within a country and internationally. All states should operate on the uniform basic principles and not to create an isolated legal regime for electronic commerce [8, p.17]. It is necessary to develop the uniform norms concerning electronic economic activity for development and protection of business activity in information space.

2. Taking into account of technical nature of electronic commerce and technological capabilities of its implementation.

List of references:

1. Volokitin A.V., Manoshkin A.P., Soldatenkov A.V., Savchenko S.A., Petrov Yu.A. Infokommunikatsii v delovom mire: ucheb. / Pod obsch. red. L.D.Reymana – M.: NTTs «FIORD-INFO», 2001. – S. 272.

2. Vasileva N.M. Elektronnyy portal «E-commerce law» – <http://ecommercelaw.ru/elektronnaya-kommerciya-kak-pravovaya-kategoriya.html>

Aigul Abdildabekova

*assistant professor of al-Farabi Kazakh National university,
Almaty, Republic of Kazakhstan*

YASSA AS A LEGAL FUNDAMENTAL

In the history of steppe civilizations the big state formation set up by nomads in early XIII century got to the world prominence and spread its influence on other states and societies. During the formation of single Mongol ulus (people) with the aim to strengthen the state was adopted the modified code of legal practices of nomads with the amendments by the demands of the Mongol community «Great Yassa». The name «great» implied that it was compulsory for all Mongols. In this point, the common Yassa was superior to the local/tribal legal practices. Yassa in Mongol means «yassak» or establishment, enactment, or law. Gengizkhan as the collection of laws and legal practices adopted Yassa for Mongols. Rashid-ad-Din informed that for adoption of that law was convened a kurultai in 1206 [1]. The law was adopted after victory of Gengizkhan over Kereits, Naimans and Merkits. The law taken at Great kurultai opened the way to strengthening the power of Gengizkhan.

In 1218, at the kurultai with the objective to arrange a campaign to Turkestan were introduced some amendments. In 1225 was adopted with amendments «Great Yassa» again. But unfortunately the original version of Great Yassa was not preserved, and its fragments are found in the works of Arabic and Persian historians. Almost complete version of Great Yassa was found in the chronicle of the Persian chronicler Ala ad-Din-Ata Malik Juveini «Tariq –I- Jakhanguhai», in translation it sounds – «History of Jakhanguhai» or «History of the world conqueror» [2]. Other authors – al-Omari, al-Markizi, Mirhond approved the facts given in the works of Juveini. On one side, the «Yassa» research of Juveini is big, no doubt. By Juveini, the Yassa in Mongol language was preserved in Uigur inscriptions on tumars (protective talismans). The talismans were distributed to prominent noble people, experts of Yassa and members of the khan dynasty. In translation of the Russian orientalist V.Minorsky, the chapter from Juveini work on Yassa, was used by Vernadsky G. in his research as an appendix[3]. Qalmyk researcher E.Kara-Davan in his work dedicated to the history of Gengizkhan used the data from Yassa, as well as from a-Markizi, Mirkhond, ibn-Batuta, etc[4].

There are many different opinions among the historians (Kazakh, Russian, Qalmyk, Tatar, Chinese, Mongol) on the articles of Yassa. A prominent researcher from Kazakhstan, Zardykan Kinayat-uly in his work «Kazakh state and Joshy khan» made a comprehensive analysis of Yassa. Here we dwell on the opinions of the Chinese and Mongol scholars [5]. The Chinese researcher Li Zu Fin divides Yassa in 8 chapters, and meticulously revises each chapter. Historian B.Saishal after critical assessment of Yassa, came to conclusion that it consists of 6 parts, and the content of article 54 was decoded in full by him[8].

Zardykhan Kinayat uly wrote that Yassa was not a new phenomenon during the Mongol times, and major elements of the legal code were inherited from Turkic, Tungus, pre-Mongol times state formations political legacy. That opinion of Kinayat -uly is taken by most of modern day researches.

Development of social relations, state building are followed by legal culture evolution. The strength of Gengizkhan law was that despite all historical changes, its basic elements remained intact and cemented any state ever built in Eurasia.

Thus, the Mongol empire was based on Yassa as a legal fundamental. The strength of Yassa was in the fact that successors to Gengizkhan despite the long distances separating them had to subdue to it. The content of Yassa: international law, state and administrative law, criminal and trade laws, procedural- the rights and duties of the judge, as the pillar of the law. The solidity of the laws adherence among Gengizkhan successors was supported by the words of Rashid-ad-Din who provided some pieces in his works: «The customs (uisun) left by Gengizkhan and laws (yassak) must be strictly observed, not changing them, then the Heaven would support their people, they would always live in happiness and joy». The following extract supports the previous statement on the need to observe the law: «If the state formed after us, their leaders, sons, great people, military commanders and emirs would not follow the laws, then state affairs would be undermined, destroyed, they would search for Gengizkhan, but would never find»[6].

If even the successor to Gengizkhan had to strictly follow Yassa, then for ordinary citizens observance of the law was compulsory. That generated many difficulties. Yassa was based on the nomadic lifestyle, and the sedentary population of Turkestan, Persian lands whose life practices were different could not easily adapt to legal requirements of Yassa, as it did not cover their life specifics. Contradictions over Yassa interpretations and implementation between local rulers and Gengizkhan successors caused many conflict situations. The ruling khan Chagatai was very persistent in introducing Yassa in Turkestan, and Juveini described that in the following way: «He frightened the subject peoples by Yassa, as its non-observance was punishable by his army, that always was ready to do that at first order; any woman with a plate full of gold could walk without fear. He took some small decrees, but they were hard for Muslims to observe it. For instance, it not permitted to slay a sheep openly in Horassan. He forced them to eat meat of the dead animal (cattle)»[7].

Yassa was very strict legal code. Any wrong act was interpreted as a crime, and strictly persecuted. Despite that the western part of the Mongol empire adopted the Muslim culture, and gradually yassa establishments were not followed strictly. That was written by Hamdallah Kazvini. By Yassa it was prohibited for Mongols to live in urban areas, but descendants of Chagatai and Jochi soon forgot about those bans.

It is not clear how long Yassa establishments worked in Mongol lands. In the state in Mawerennahr set up by Timur and his successors «tore» in Turkic language was interpreted as the law of Gengizkhan. In Syria and Khorezm, Timur and his descendants were accused in putting «tore» above Sharia, and people under his control were not viewed

The international community has to consider the following provisions when developing definition of the term «electronic commerce»: technological aspect (methods of data transmission should not be limited in defining the term, as information technology actively develop and appear new ways of data transmission); validity of transactions concluded by electronic means to fix on the legislative level on an equal basis with a written form of the transaction; also it is necessary to take into account the international character of electronic commerce, the experience of developed countries and the various regulations of international organizations in this field.

Currently, there are several levels of legal regulation of electronic commercial activity: international; regional; national.

Unification of rules governing electronic commerce is carried out both within the regional organizations, and at the international level.

Such organizations as institute of unification of the private right – UNIDRUA, the World Intellectual property organization, the International chamber of commerce, the Economic Commission for Europe of the UN, the UN Center of assistance to trade and electronic business are engaged in unification of norms within the UN in this sphere.

Several conventions in the field of electronic commercial activity were developed within the Council of Europe, and also documents and Directives were accepted within the European Union.

International Chamber of Commerce adopted Common practices for certified digitally international commerce in 1997, as well as General principles of advertising and marketing on the Internet, 1998.

European Economic Commission of the UN and the UN Center of assistance to trade and electronic business adopted the following acts: Model Agreement of an exchange at the international commercial use of an electronic exchange, 1995; Agreement on electronic commerce, 2000.

The process of unification of rules continues in the framework of the CIS. In the area of electronic commercial activity we can distinguish Model Law «On electronic digital signature», adopted in 2000.

Rule-making process of regulation of electronic commerce received the greatest realization in the international documents due to the work on unification of legal regulation of electronic commerce and development of uniform terminology in this area. In this sphere the leading role belongs to such organizations as the Organization for Economic Cooperation and Development, the World Trade Organization and the United Nations Commission on International Trade Law.

Legal basis for electronic commerce is formed by the General Agreement on Trade in Services of 1994, which creates necessary conditions for free development of the cross-border market of communication services. Special Annex to GATS on telecommunications obliges all members of the WTO to ensure to each provider of telecommunication services free access to networks and communication services of a

The list of references

[1] Article 2 of Convention on Offences and certain other Acts Committed on board Aircraft, signed at Tokyo on 14th September 1963 <http://kenyalaw.org/treaties/treaties/66/index.php?id=398>

[2] Article 3 of Convention on Offences and certain other Acts Committed on board Aircraft, signed at Tokyo on 14th September 1963 <http://kenyalaw.org/treaties/treaties/66/index.php?id=398>

[3] Article 6 of Convention on Offences and certain other Acts Committed on board Aircraft, signed at Tokyo on 14th September 1963 <http://kenyalaw.org/treaties/treaties/66/index.php?id=398>

[4] 5.2.5 Annex 17, Security – Safeguarding International Civil Aviation Against Acts of Unlawful Interference <http://aviationknowledge.wikidot.com/aviation:icao-annex-17:security:safeguarding-international-c>

Vekha A.F.,

master of jurisprudence Begzhan A.M.

Al-Farabi Kazakh National University

UNIFICATION OF RULES GOVERNING ELECTRONIC COMMERCIAL ACTIVITY

Emergence and development of information and communication technologies have led to the emergence of such new areas as «electronic commerce» [1, c.25].

The term «electronic commerce» was originally used in mass media since 1993. Later this term began to be used in professional literature. The term «electronic commerce» has been used only since the middle of the 90s years in legal literature, and the need of legal regulation of electronic commercial activity arose before the international community in that period [2].

Electronic commerce is understood as implementation of economic activity with use of computer networks, in a broad sense.

Practice of legal regulation of the different countries, and also experience of law-making activity of the international organizations show that definitions of the term «electronic commerce» differ from each other rather strongly, and also still there is no the unified definition of this term [3].

Therefore, the adoption of uniform term of «electronic commerce» for all states is required for effective legal regulation of electronic commerce in international relations.

Muslims. During the rule of Timur's son Shahruh (1409-1447) was adopted a decree to follow only Sharia and annul 'Bilik» of Gengizkhan and his legal practices. But son of Shahruh, Ulugbeg viewed that it was correct to observe all laws of Gengizkhan. The last Timurid, Babur, wrote: «Our ancestors implicitly obeyed the laws of Gengizkhan. At the kurulai, parties and feasts, before taking a meal, or any acts, I did nothing against «tore». All people by the decrees of Gengizkhan must follow the words of God. Whoever it is to leave those valuable words/laws, must be not forgotten. If your father left a good law, its must be observed. If he left a bad law, it must be replaced by a good one»[8]. In XV-XVI centuries in Mogolistan basic articles of Yassa were still in force. Eastern Desht-I-Kipshak Kypshaks followed Yassa in settlement of complex problems. As the th descendants of Gengizkhan ruled the lands for a long time, then Yassa was seen as the supreme law. But it is wrong to state that all the territories of former Gengizkhan Empire observed Yassa.

References:

Rashid ad-Din. collection of chronicles. Vol. I, book 1, Moscow-Leningard, 1952, 259-269 pp.

1. Abuseitova M., Baranova Y. Written sources on history and culture of Kazakhstan and Central Asia in XIII-XVIII centuries. Almaty, 2001, pp.19-25.

2. Abuseitova M., Baranova Y. Written sources on history and culture of Kazakhstan and Central Asia in XIII-XVIII centuries. Almaty, 2001, pp.19-25.

3. Erenzhen Khara-Davan. Gengizkhan as a warlord and his legacy. Almaty, 1992, pp. 183-185.

4. Kinayat-uly Zardykhan. Kazakh state and Jochi-khan. Astana, 2004, 249 pages.

5. Kinayat-uly Zardykhan. Kazakh state and Jochi-khan. Astana, 2004, 249 pages.

6. Rashid ad-Din. collection of chronicles. Vol. I, book 1, Moscow-Leningard, 1952, 259-269 pp.

7. Rashid ad-Din. collection of chronicles. Vol. I, book 1, Moscow-Leningard, 1952, 259-269 pp.

Saktaganova I.S.

Associate Professor, Department of Theory and History of State and Law, constitutional law, Candidate of Law, magistrate of law Saktaganova G.S.

Eurasian National University of L. Gumilyov

SOCIAL AND IDEOLOGICAL PREREQUISITES OF FORMATION OF STATE-LEGAL VIEWS OF M.KH.DULATI

In the spacious Central Asian region, including the territory of Mogulistan, the states which have reached political independence in a course of competition, keeping the features, in that era together developed. Despite the socio-political situation, not

ceasing dynasty revolutions, without looking at that the states settled down in various corners of the region, all of them quickly developed. Versatile prosperity of the Central Asian countries stimulated activity of ideological movements.

Traditionally (even during sharp political conflicts) the religion, culture and science were patronized by east emirs. They turned into tradition without fail to attract in the environment of wise men, outstanding scientists, talented poets and composers, etc. Support of a ruling dynasty was very necessary for spiritual prosperity of medieval society. It is known that irrespective of the purpose of development and the sphere which it covers, all advantage and honor anyway will be received by a ruling clique, and it will strengthen positions of the governor. And assistance to ideological development of governors and emirs is connected with development of the numerous cities and city culture on the basis of a raising of local economy. The sovereign people of this region had an opportunity to use the funds spent for replenishment of the central treasury, for needs of agricultural and cultural spheres.

The support which will create feature of this era and the personal ideological directions will be constructed: east philosophy, Islamic theology and essence of Sufism. Despite specific features, these three ideological riches pursue one aim: research of Islam, Sufism, the nature of science and social reality as knowledge methods. For this purpose it is necessary to carry out comparison between them, without being limited to the description of conditions of education, formation and prosperity of everyone.

The intellectuals of that era always steadily adhered to the principle «truth the disgrace, science – ignorance» surpasses. In this case, according to Dulati, it is possible to address to words of the emirs acquitting scientists before sultans. «He very much respected scientists. Therefore sultans of that time were against its actions. The answer of the khan it was is as follows: «In nature of each mankind there are qualities of respect and pride. Actually, this group won't be compared with wise men. It becomes for rendering considerable respect to them for the sake of science. For them my respect is a respect for science. Will blame me for it inappropriate. For us the conceit pride is a boasting before science. Pride to science is understood as ignorance», – so M.Kh.Dulati wrote about respect for science. In the solution of the conflicts between scientists and dominating the last support science.

At this moment, at the same time there are two opinions in definition of the nature of science and a social role. Therefore scientists and scientists share on two groups. The first is connected with consideration of the main decisive problems in process of strengthening by Islam of the positions in society and summing up. Islam didn't let out from the hands questions concerning a structure of the world, a place of the person in it, the major values and value of life. Knowledge of God, as well as the most important of religion: destiny of the person, shower and spirit, life and death – it was considered in formulations of Allah and the prophet and it is connected with finding of the decision only from them. To seize it, preparation is necessary. «And a condition of continuation of his (Mohammed) of a way the knowledge of rules is. It is impossible without receiving religious knowledge. There is a need to have communications with scientists», – shows M.Kh.Dulati [1, 251p.].

ICAO Annex 17 sets down rules in order to establish security measures for passengers, checked baggage, cabin baggage, cargo and other goods, access control and airport design.

Aims and objectives of Aviation Security

The aim of aviation security is to protect international civil aviation operations against acts of unlawful interference. When formulating procedures to deal with unlawful interference the primary objective must be the safety of passengers, crew, ground personnel and the general public.

The State

Each Contracting State must establish an organization, develop plans and detailed procedures, which together ensure a standardized level of security for the operation of international flights in normal operating conditions and which are capable of rapid expansion to meet any increased security threat.

An authority within the state's administration must be designated and notified to ICAO as responsible for development, implementation and maintenance of the national aviation security program.

A National Aviation Security Committee must be established to coordinate operations between the state organizations, aircraft and airport operators and anyone else involved.

Airports

States must ensure that each international airport has a written security program, an Airport Security Committee responsible for implementing it and adequate supporting resources made available to it. States must ensure that airports are designed with security requirements in mind.

Operators

The State must ensure that its operators have established, implemented and maintained a written operator security program.

Also states establish that it is the operator's responsibility to ensure:

1. Unlawful acts are reported immediately
2. Personnel comply with security programs
3. All aircraft carry a search procedure checklist
4. All flight deck doors are lockable and secure

Unlawful interference

Each Contracting State in which an aircraft subjected to an act of unlawful interference has landed shall notify by the most expeditious means the State of Registry of the aircraft and the State of the Operator of the landing and shall similarly transmit by the most expeditious means all other relevant information to:

1. the two above-mentioned States;
2. each State whose citizens suffered fatalities or injuries;
3. each State whose citizens were detained as hostages;
4. each State whose citizens are known to be on board the aircraft; and
5. the International Civil Aviation Organization [4].

The Tokyo Convention governs offences and other acts that occur on board aircraft in flight. Convention agreed the rules governing the action to be taken in the case of hijacking.

The Tokyo Convention shall apply in respect of offences committed or acts done by a person on board any aircraft registered in a Contracting State, while that aircraft is in flight or on the surface of the high seas or of any other area outside the territory of any State [1].

Article 3 says that the State of registration of the aircraft is competent to exercise jurisdiction over offences and acts committed on board [2].

Also the Tokyo Convention describes the powers and duties of the aircraft commander, who has final authority as to the disposition of the aircraft while in command.

The aircraft commander may, when he has reasonable grounds to believe that a person has committed, or is about to commit, on board the aircraft, an illegal act impose upon such person reasonable measures including restraint which are necessary: to protect the safety of the aircraft, or of persons or property therein; to maintain good order and discipline on board; to enable him to deliver such person to competent authorities or to disembark him in accordance with the provisions of the Convention [3].

Other crew members may be required to assist as necessary. Passengers may only be asked to help. In a case of hijacking, the obligation of a State is the provision of navais and landing clearance. A Contracting State must take measures for the safety of passengers subject to unlawful interference until their journey can safely be continued.

The Hague Convention for the Suppression on Unlawful Seizure of Aircraft 1970 and gave definition the Act of Unlawful Seizure of Aircraft. The Contracting States undertook to make such offences punishable strictly.

The Convention contained detailed requirements on the establishment of jurisdiction by States over the offence, on the taking of the offender into custody and on the prosecution or extradition of the offender. The Hague Convention detailed the rules of establishing of jurisdiction over offenders.

The Montreal Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the safety of Civil Aviation was held in 1971. The Convention is primarily concerned with acts other than hijacking. It defines a wide spectrum of unlawful acts against the safety of civil aviation. The Convention contains detailed requirements on jurisdiction, and for the custody, prosecution and extradition of the offender. The Montreal Convention detailed threats for aircraft as during the time of flight, as on the another stages.

The Rome Convention first signed in 1933, modified in 1952. This Convention considers with damage caused by foreign aircraft to third parties on the surface. It includes the principle of absolute liability of the aircraft operator for damage caused to third parties on the surface but determines a limitation on the amount of compensation. It also provides for the compulsory recognition and execution of foreign judgements. The Rome Convention defines and limits the liability of a carrier to people on the ground.

As the Muslim science (theology) can't meet all social requirements when its opportunities are limited, far-sighted scientists carry out this function.

According to opinion of the second group, at this time only arising areas of science and knowledge collect personal, rather narrow, simple, ordinary data. In science there is no sacred mission. It only instrument for ensuring of existence. «Therefore it is worth steering clear of the scientists using science as subsistence and achievements of high level. If there is no devout wise man, from hopelessness it is necessary to use scientists for achievement of the purpose. And those who operates by means of spells, everything takes that in hand will get, costs defend» [1, 251p.]. It, first of all, means that the learning and education is the qualities inherent only in the elite and which will undoubtedly result in mercy. Despite it, secondly, everything testifies to that already at that time the science becomes means of an earning on life. Even considering that the science wasn't included in consciousness of broad masses, the majority of educated people already began treat it as a separate sort of occupation. Scientific activity for city dwellers became a choice of authoritative life. Since then the scientist stopped being a mystical figure and was perceived as the expert.

Certainly, science and the first scientists relied on features of straight lines or the indirect relations on the basis of methods and ways of studying of environment. In summing up results presentation, which is an arrangement of object of studying directly before the researcher is necessary. On the basis of this definition it is possible to notice that concepts of science and knowledge of that time revealed as environment of daily existence. For example, in the works of M.Kh.Dulati the science is understood how is the weather, lands, fauna and plants, crossing of roads, borders of regions, crops and meadows, number of cattle and the population, the provision of religion and education, military defensive works and groups, local wise men and thinkers, emirs and khans and other uncountable lists of the described data. Here the main method – visual monitoring along with the old records written in the ancient time is used. At this moment, observation finds similar to earlier comprehended things, comes to the end with emergence of new value, a new view and its systematization. Such usual methods, as comparison, the description, drawing, finding of similarity and distinction, the analysis and collecting, group are widely used.

One of the purposes of sciences – studying of texts, and a way of development is an education. At this time the social and civilization environment still was developed by incompleteness. The nature was the main source of knowledge. To consider it as the text, to know by heart about it everything, to offer undistorted explanations – all this was the main feature of scientific research. Certainly, Islam which traditionally has arisen contrary to backwardness of ethnic consciousness, adhering to prevalence of universal values, the devotion and the sacred beginning eulogizing personal values, extended from methods of knowledge of the Koran. To remember sacred texts, constantly repeating them, it is very important from the informative, ideological and educational party. Later such order passed from a theology into literature and poetry, and art and science of that time became a way of life.

The relations of science of Islamic religious studies and being formed secular science were taken under control by Muslim scientists. They strictly controlled the content of ideological provisions that in them scientific achievements didn't prevail. Some of scientists lived in palaces of the Muslim leaders, the believing sheikhs possessing religious ranks, tsars and emirs therefore couldn't express openly opinions and views which would develop intellectual activity, and to influence ideological situation. Generally, the medieval science remained thanks to that secretly existed in the form of theological contents, religious doctrines, imperious decrees, and received continuation [2].

The social consciousness is included in historical methodological contexts not only for the description; it also is an element of structural education and generalization of thoughts and experiences of modern people. Despite that answers to problems of that era was connected with the ethnic, cultural, social principles, they found special reflection in M. H. Dulati's creativity. On a row with them there is an essential share of ideas of the right and the state, etc. that is confirmation of ability of M. H. Dulati to solve problems of paramount importance on the agenda of that time.

Such ideological state and the intelligent circle of scientists, politicians, and statesmen influenced formation of views of Mohammed Haidar Dulati – the personality born on the Turkic earth, known at world level. Besides a world famous name, contemporaries it designated Myrz's full name Mohammed Haidar Mohammed Husain Dulat Koregen [3]. Its works which have reached us, under the name «Tarikh-iRashidi» (History on a truth way) and to «Zhahan-nama» were widely known among the East people. «Tarikh-iRashidi» during lifetime of M.Kh.Dulati attracted educated readers and solid researchers as unusually collected historical material, thanks to it became classical work of that time. He is a great thinker who appreciated a wideness of subjects, depth of researches, advantage of methods of world creativity and collected the knowledge from encyclopedia which is comprehensively studying universal problems [4].

M.Kh.Dulati – the native of the aristocracy, the descendant of the prominent statesman. It since the childhood grew in the environment which is engaged in the decision political and state questions, was brought up at the imperial yard, and from the moment of appointment as the military leader of Mogulistan in 30 years it completely plunged into the political and state relations and for the rest of the natural served in the highest government institutions. The life full of political events, participation in the state activity, political and military campaigns, missions in quality of the ambassador, muslimanisation, campaigns for taxation allowed it to learn world secrets, to extend and to deepen own knowledge. All this gave the chance to select many materials, to systematize knowledge and collected data to generalize according to a wealth of experience. Synthesis of knowledge and experience creates for the thinker of a condition to ascend to science peak, to reach big results in the field of history, geography, politicians, the states, the rights to reserve an indelible trace.

As he is the native of this society, it is great reflection of the eyelid. He is interested in actual requirements of that era, the purpose chose search of exact answers and special education. He considering good supervision over an environment as a habit,

MEZINÁRODNÍ PRÁVO

Trofimova T.A.,
master of jurisprudence Begzhan A.M.
Al-Farabi Kazakh National University

INTERNATIONAL PRACTICE OF FIGHT WITH ACTS OF UNLAWFUL INTERFERENCE IN ACTIVITY OF INTERNATIONAL CIVIL AVIATION

Enlargement of acts of unlawful interference in activity of International civil aviation started from the end of 60th years of XX century.

It was expressed in seizures and hijackings of aircrafts for flights to abroad, explosions of aircrafts, and in using of aircraft

s, seized by as a weapon by terrorists, directed to destruction of important objects on the land on the 11th September 2001.

Leading organs of International civil aviation such as ICAO (International civil aviation organization), based on the Chicago Convention 1944 year produced Annex 17 Security. This Annex establishes organizational principles and rules, which all states-parties of ICAO and air companies must observe.

There are measures, undertaking for prevention of access to irrelevant people to the restricted areas of airports and to the board of aircrafts. Also all attempts of carrying all kinds of weapon and explosive devices to the board are prevented.

With this aim each state produces aviation security programs, and airports and air companies accepts complex of measures and rules for its realization basing on it.

As a result security system is introduced, including the rules of permit, screening and observation for people, baggage, cargo to restricted areas of airports, and, also access them on board of aircraft and rules of their transportation including rules of behavior during time of flight.

Specially says about rights of captain on using necessary measures directed to safety of flight. These measures produced gradually as the growth of threats on international conferences and conventions adopted by them.

So, the Tokyo Convention on Offences and certain other Acts Committed on board Aircraft 1963 gave jurisdiction to the State of registration of an aircraft in the event of offences and criminal acts committed on board. The aircraft commander and others were also authorized to prevent criminal acts on board and send such person to competent authorities or to disembark him in accordance with the provisions of the Convention.

In the case of an attempted or actual hijacking the States which signed up to the Convention are obliged to take all appropriate measures to maintain control of the aircraft to its lawful commander or to preserve his control of it.

єдиний спосіб притягнення винних до кримінальної відповідальності. Хоча на сьогоднішній день цілком визначеним є те, що універсальний принцип має застосовуватись неупереджено і об'єктивно і лише після того, як використані усі місцеві засоби захисту [5; с.47].

Отже, вчинення особою злочинів на території України є підставою для притягнення до кримінальної відповідальності саме за КК України, а не за кримінальним законом іншої держави, незалежно від громадянства особи. Стосовно осіб, які користуються дипломатичним імунітетом і вчинили злочини на території України, питання вирішується дипломатичним шляхом. На цих осіб кримінальна юрисдикція України поширюється лише у разі згоди на це акредитованої держави, що виражається в позбавленні певної особи дипломатичного імунітету від кримінальної юрисдикції держави перебування.

Література

1. Кримінальний Кодекс України: Закон від 05.04.2001 № 2341-III. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Про державний кордон України: закон від 04.11.1991 № 1777-XII. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1777-12>.
3. Вирок іменем України 04 листопада 2014 року, справа № 138/2360/14-к. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/41213590>.
4. Принципи дії закону про кримінальну відповідальність у просторі. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.naiu.kiev.ua/books/mnp_krum_pravo_zag/Files/Lekc/T2/T2_P4.html.
5. Замурдякова О.В. Проблеми визначення кримінально-правової юрисдикції України щодо злочинів, вчинених іноземцями або особами без громадянства за її межами./О.В. Замурдякова//Адвокат. – №4 (115).-2010. – с.44-48.

early could realize originality of the environment, understands the beginning of the general opinions and creativity.

To learn about historical roots of legal traditions of Turkic-speaking Moguls by means of M.Kh.Dulati's opinion – means, to learn history ways to use them for understanding of new social transformations.

State and legal взгляды by M.Kh.Dulati комплексно are considered and specially studied. That is, in a consequence of that till this time there were no the authors who have touched on this issue, the scientific project wasn't considered before ; the essence of timely deep and versatile thoughts is reflected in works of the thinker.

To use data on life, activity, M.Kh.Dulati's gosudarsvenno-legal views on occupations of jurisprudence of history Kazakhstan.

Anew to comprehend progressive ideas, the correct education and instructive manuals of such persons as M.Kh.Dulati it is informative for us and future generation.

The used literature

1. Dulati M. H. Tarikh-iRashidi (History on a way in Haque). – Alma-Ata: «Turan» publishing house, 2003. – 616 pages.
2. Mingulov N. Mukhammad Haidar Duglat//Great scientists of Central Asia and Kazakhstan (XIII-XIX century). – Alma-Ata. – 1965 .
3. KasabekAnd. – M. H. Dulati history comp. philosophy //Materials III of the International conference devoted to the 500th anniversary of the statesman Sred-nevekovyya of Central Asia, to the Great scientist-historian Mohammed HaidarDulati on a subject: «Kazakhstan and world civilization: history and present». – Taraz: Tar GU, 1999. – 93-95 C.
4. Kozybayev M., Pishchshchulina K. «Tarikhi-iRashidi Mirzy Mukhammad Haydar Duglata about Kazakhs and the Kazakh statehood//Materials III of the International scientific-theoretical conference devoted to the 500 anniversary of the statesman of the Middle Ages of Central Asia, to the great scientific historian M. H. Dulati on a subject: «Kazakhstan and world civilization»: history and present». June 16-17, 1999. – Page 31-45.

Students Saktaganova Alina Daniyarovna, Saktaganova Akmaral Bakytovna
Eurasian National University of L. Gumilyov

«ZHETI ZHARGY» AS THE ANCIENT LAW OF THE TRADITIONAL KAZAKH SOCIETY

«Zheti zhargy» is ancient laws and regulations of customs, which have come down till our time by a strong memory of our ancestors, also its a bright indicator of culture and legal, public life of the Eurasian nomads. In a world civilization «Zhety zhargy» entered the history as the «Golden Age of a fair trial,» of the Kazakh people,

and was remembered by its fair, clean, true, humane legal position. This code is not limited to the concept that it belongs only to the Kazakhs and it is not included in the territory of any nation, this code is the «free right of nomads», which was held cultural sorting and have uniting character a legal norms of nomadic Turkish-speaking people.

This is confirmed by the book «The social system of the Mongols» (L. 1934) by the Academician B. Ya Vladimirtsev which says that the concept «Zhargy» is a common public legal institution belonging to Turkic- Mongols people and this is explained by a fundamental, linguistic affinity.

The Constitution of the Kazakh steppe «Zhety Zhargy» is wordless base on the rules that we use our modern day. There are several confirmations. For example, our ancestors strictly adhere to the principle: «The prohibition of 40 houses to a damsel» [1,157-158]. The articles covered such a case, «- The rape of women recognized an identical crime murder» (similar to the rules present day). For such crime must pay damages to the parents or husband woman. If a man who raped a woman agreed to give the bride money and take her as his wife, he is exempted from punishment. -If a man sees his wife in treason he has the right to kill her. If interfere 4 men and prove that she is not capable of this, the woman found not guilty and released from punishment [2,167]. This shows the purity, humanity, justice of the Kazakh nomads.

The root of the legal norms of the Kazakh people «Zhety zhargy» lies deep. This code of laws was gathered more than a century, for several centuries. Laws of customs of the Kazakhs appeared long ago before perfection of state and nation, and eventually joined the customs of the people, and turned into laws of everyday life. For study the history, nature of a nation, we must know their laws of customs, it is important to develop their laws accordingly to this period.

Qualities such as respect for elders, good manners, courtesy, civility, humanity in the customs of the Kazakh nomads were also manifested in the monument of steppe nomads the Ancient Law «Zhety zhargy.» In the articles of «Zhargy» contain the following norms: «The son, who had insulted parents, was put on neck the bloated felt mat, planted his back on a ruminant animal, was beaten by the whip, went along aul and was shamed. The daughter for the crime was tied her hands with her feet and was given to the punishment of mother.» [3,168]. It shows relationship, feelings for parents of Kazakh people for that time. In our time, we continue to respect our parents and put them in the first place.

The legal monument of steppe is the Constitution of steppe, which at that time was in a prominent position in the regulation of internal and foreign policy of the Kazakh people. Currently «Zhety zhargy» is the beginning of the state law that regulates and controls the society, international politics.

The next allocated evidence is the second charter of «Zhety zhargy»: «to require estate for the blood that is, if someone's man killed, he would be compensated (Price for a man- thousand sheep, five hundred sheep for)» [2,167].

Юрисдикція української держави щодо вирішення питання про злочинність і караність діянь, вчинених на її території, може зазнавати часткових обмежень на підставі норм міжнародного права (Європейської конвенції про передачу провадження у кримінальних справах 1972 р; Конвенції про передачу засуджених осіб 1983 р.; Європейської конвенції про нагляд за умовно засудженими або умовно звільненими правопорушниками 1964 р.), або ж навпаки, доповнюватися ще й делегованими повноваженнями договірних держав щодо паралельного застосування їхнього законодавства в іноземній державі (в Україні), тобто може ґрунтуватися на одночасному застосуванні національного (українського) та іноземного законодавства (Мінська конвенція країн СНД про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах, 1993) [4].

Вирішення питання про злочинність і караність діяння, вчиненого на території України іноземним громадянином або особою без громадянства, яка проживає в іншій державі, у певних випадках може відбуватися відповідно до їх національного законодавства, якщо Україна передасть відповідній договірній державі повноваження кримінального переслідування таких осіб. Передача кримінального провадження передбачена Європейською конвенцією про передачу провадження у кримінальних справах від 15 травня 1972 р., до якої Україна приєдналася 22 вересня 1972 року [4].

Певних обмежень зазнає територіальний принцип чинності закону про кримінальну відповідальність і стосовно тих осіб, які користуються дипломатичним імунітетом. Норми міжнародного права, зокрема Віденської конвенції про дипломатичні зносини від 18 квітня 1961 р., Віденської конвенції про консульські зносини від 24 квітня 1963 р., та внутрішнього – прийнятого на основі цих конвенцій Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні від 10 червня 1993 р. надають особистої недоторканості та виключають з-під кримінальної юрисдикції України дипломатичних представників іноземних держав та певне коло інших іноземних громадян або частково обмежують таку юрисдикцію щодо консульських посадових осіб і консульських службовців, виходячи з принципу взаємності [4].

Замурдякова О.В. зазначає, основна відповідальність за розслідування міжнародних злочинів та злочинів міжнародного характеру зазвичай лежить на тих державах, на території яких було вчинено злочин («територіальна держава») [5; с.45]. Там, де держави мають дієву правову структуру, необхідність у застосуванні іншими державами своєї юрисдикції зникає, оскільки територіальна держава має найкращі можливості для отримання доказів, забезпечення присутності свідків і виконання вироків [5; с.47].

Тому у разі конкуренції універсального принципу з принципом видачі злочинця територіальній державі пріоритет надається останньому. Складніше вирішити це питання, коли у територіальній державі правова структура не діє, наприклад, у зв'язку з довготривалим регіональним чи міждержавним військовим конфліктом. У такому випадку універсальна юрисдикція являє собою чи не

Подільським міськрайонним судом справа по обвинуваченню ОСОБА_1 (громадянина Республіки Молдова), у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.2 ст.332 КК України. ОСОБА_1, працюючи на посаді інспектора підрозділу контролю кордону сектору прикордонної поліції «Волчинець-залізничний» регіонального управління «Північ» Міністерства внутрішніх справ Республіки Молдови (наказ від 17.06.2013 за №672/пс), тобто будучи службовою особою, яка здійснює функції представника влади, 20.11.2013 організував незаконне переправлення громадянина України ОСОБА_5 через державний кордон України. ОСОБА_1 в даному разі діяв саме як службова особа (інспектор підрозділу контролю кордону сектору прикордонної поліції) з використанням службового становища, своїм авторитетом особи, яка провела паспортний контроль, вплинувши на провідника потягу ОСОБА_7, запевнивши у належності паспортного документу ОСОБА_5, тим самим усунувши перешкоду останньому в незаконному перетині саме державного кордону України.

Суд відзначив, що згідно ч.2 ст.6 КК України злочин визнається вчиненим на території України, якщо його було почато, продовжено, закінчено або припинено на території України. В даному випадку хоч ОСОБА_1 усі свої дії вчинив на території Республіки Молдова, однак його умислом охоплювалось саме незаконне переправлення ОСОБА_5 через державний кордон України і злочин закінчився та був припинений саме на території України [3].

В преамбулі Закону України «Про державний кордон України» зазначено, що державний кордон України є недоторканим. Згідно ст. 12 вказаного Закону пропуск осіб, які перетинають державний кордон України, здійснюється за дійсними документами на право в'їзду на територію України або виїзду з України. Відповідно до міжнародних договорів України Кабінетом Міністрів України може бути встановлено спрощений порядок пропуску осіб через державний кордон України [2].

Суд вирішив наступне: з огляду на вказані норми закону незаконне переправлення особи через недоторканий державний кордон України однозначно протирічить інтересам України, а тому ОСОБА_1 підлягає відповідальності в Україні за вчинений тяжкий злочин [3].

Наприклад, статтею 3 Угоди між Урядом України і Урядом Республіки Молдова про пункти пропуску через українсько-молдовський державний кордон і спрощений пропуск громадян, які проживають у прикордонних районах, передбачено, що громадяни України, які постійно проживають в адміністративних прикордонних районах, перетинають державний кордон у спрощеному порядку за внутрішніми паспортами або паспортами для виїзду за кордон [4].

Стаття 35 Закону України «Про державний кордон України» зазначає, що особи, винні в порушенні або спробі порушення режиму державного кордону України, а також в інших порушеннях законодавства про державний кордон України, несуть кримінальну або іншу відповідальність згідно з законодавством України.

If bring the exact evidence relating to offset the damage, it can be noted the killing of Baikara, younger brother of the judge Baba by the guard of Tevkelev in a collision with the Kazakhs. In this regard, there was a major conflict, «March 9 day (1732-ZH.A.)

The opposing party foremen Baba and Dzhanuma in nomadic, Abul Khair Khan, moved from crowded and steel waggons of Tevkelev nearby. Then the interpreter to Tevkelev, sent two people Bothrops atrox, which requested that he Tevkelev, gave them the Bashkirs, if it finds that shot his brother Baba Bey called Baikara. And if you will not give up, they especially from luche gained from it, catching Covo, stamped. Or Tevkelev of this murdered Bayqara paid for them out of the ordinary law of the ancient years, the ordinary price, namely 100 horses, 1 armor, yasyr 1, 1 merlin, 1 good gun, 1 camel, Inasmuch law so read them. And if the plaintiff of payment not wishes to take, then given to the death of the murderer. And another sergeant, pokazuya his addiction gives him Tevkelevu of two so that the ability to inflict ... «[4.28]

We have proposed nowadays to use in our society an article about the payment of very valuable wealth that has existed since ancient times, left in the inheritance of our ancestors «Zhethi zhargy», that is the principle which shows condescension, humanity of Kazakh people. Nowadays we offer to replace a prison sentence with the payment, which was transferred by our ancestors.

In the steppe nomadic Kazakhs right «Zhethi zhargy» different by strictness and occupies a special place in the religious rules. Ancient Turkic speaking nations concerned strictly to religion and respected it. Its proof can be seen in the articles of the Ancient Law «Zhethi zhargy»: «If someone offends God and if it will be proved by 7 persons, then he will killed, by scattering the stones. The man who called reprobate, must forfeit property» [2,168].

Here we can see a sign of devotion, the method of sticking the religion of the Kazakh people, respect for him, that there is no forgiveness to betrayal of those who moved to another religion.

We take on the basis of scientific assumption that «Zhethi zhargy» is not only a legal monument, but also a state institute and mechanisms of power. «Zhethi zhargy» is still have not lost the significance for the independent Kazakhstan.

One of the tasks directly related to the requirements of the present day is the question of preventing the marriage to the seventh generation. In the norms of «Zhethi zhargy» is written if youth get married to the seventh generation, the bride and groom will sentenced to the death penalty. Due to vigilance of our ancestors, in that day people pay special attention to the hereditary solidity. At the time, L. Morgan drew special attention to this and said: «Marriage between members of the family, who are not related, but have the same blood is the strongest race on the physical structure; advancing two tribes communicated with each other, so the skull and the brain of a new generation increases accordingly to qualities of the two tribes «[5.54].

Current genetic science and medicine proves that in the result of marriage between relatives are born weak, sick children with problems of the mind and physique.

The list of used literatures:

1. S.Z.Zimanov The ancient laws of the Kazakhs. X- tome, Almaty «Zhethi zhargy» 2010, p.589
2. S.Z.Zimanov The ancient laws of the Kazakhs. IX-tome , Almaty «Zhethi zhargy» 2009, p.563
3. S.Z.Zimanov The ancient laws of the Kazakhs. V-tome , Almaty «Zhethi zhargy» 2005, p.539
4. 4. Zimanov S. Z. The ancient world of Kazakh rights and its origins // ancient world of Kazakh rights. Almaty: Zhethi Zhargy, 2001. p. 187
5. 5. S. Ozbekuly The law in the nomadic Kazakh civilization, Almaty «Mekter», 2002, p. 258

Бикова Т.В.

*студентка I курсу напряму підготовки «Правознавство»
ПВНЗ «Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля»*

ФОРМИ ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ: ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ

Форма державного правління є способом організації вищих органів державної влади, що визначає порядок їх формування та взаємовідносини з населенням держави.

Поняття «форма державного правління» дає усвідомити наступне: як створюються вищі органи держави; як будуються взаємовідносини між вищими та іншими державними органами; як забезпечуються права і свободи громадянина вищими органами держави; як формуються взаємовідносини між верховною державною владою та населенням держави. Таким чином, форма правління – устрій та організація державної влади, які відображають особливості розвитку країни, культури населення в ній та визначають правове становище органів влади, правовий порядок між ними [1].

Існує три основних форми правління: монархія, республіка та змішана форма правління. Монархія є формою одноособного правління, де глава держави (король, цар, султан, шах, імператор) здійснює свої повноваження безстроково і не несе юридичної відповідальності перед своїми підданими. Такі монархи несуть відповідальність тільки перед Богом. Влада монарха передається, як правило, у спадщину. Існує поділ монархії на обмежену та необмежену. Для обмеженої монархії характерним є те, влада монарха є обмеженою якимось джерелом чи у певній сфері. Необмежена монархія визначає зворотнє, тобто монарх необмежений у своїх повноваженнях.

CRIMINALISTICS A SOUDNÍ LÉKAŘSTV

Жданова А.А., студентка

**Науковий керівник: Шеховцова Л.І., к.ю.н., доцент
Запорізький національний університет**

ЧИННІСТЬ ЗАКОНУ ПРО КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ТЕРИТОРІАЛЬНИМ ПРИНЦИПОМ

Питання чинності закону про кримінальну відповідальність за територіальним принципом відбито в ч.1 ст.6 КК України, де зазначено, що особи, які вчинили злочин на території України, підлягають кримінальній відповідальності за цим Кодексом. Територіальний принцип впливає із суверенітету держави, влада якої поширюється на всю її територію [1].

Як зазначив А.Е. Жалінський, дія кримінального закону за територіальним принципом визначає стан суверенітету кожної держави. Ми розглянемо питання, пов'язані із застосуванням кримінального закону за територіальним принципом на основі чинних законів України, міжнародних договорів та конвенцій.

За загальним правилом, закріпленим у ч.2 ст.6 КК України, злочин визнається вчиненим на території України, якщо:

- Він розпочався і закінчився на території України;

- Він був підготовлений за межами території України, а дії, що його утворюють вчинені на території України. Наприклад, якщо особа за межами України придбала обладнання для виготовлення підроблених білетів Національного банку України, а надрукувала їх на території України, то місцем вчинення цього злочину треба вважати територію України;

- Суспільно – небезпечні діяння були розпочаті за територією України, а закінчені або злочинний наслідок настав на території України, та навпаки. Наприклад, постріл було зроблено з території Молдови, а смертельне поранення особи сталося на території України.

- А саме: злочин визнається вчиненим на території України, якщо його виконавець або хоча б один із співучасників діяв на території України [1].

За Законом України від 4 листопада 1991 року «Про державний кордон України», у ст.1 зазначено, що: «Державний кордон України є лінія і вертикальна поверхня, що проходить по цій лінії, які визначають межі території України – суші, вод, надр, повітряного простору» [2].

Наприклад, звернемося до судової практики, щоб з'ясувати які ж злочини визначалися вчиненими на території України. Так, 4 листопада 2014 року була розглянута у відкритому судовому засіданні в залі судових засідань Могилів-

зв'язкам рейдерам вдається досягти ефекту раптовості, який необхідний для захвату чужого майна та несправедливим судовим рішенням, які дозволяють рейдеру розпоряджатись чужим майном на свою користь. Вважаю, що рейдерство являється невід'ємною частиною корупції, тому подолання зазначеної проблеми можливе лише у разі мінімізації корупції у нашій країні, а також необхідно забезпечити максимальну прозорість та дієвість процесу боротьби з рейдерськими атаками.

Література

1. Марків І. «Укрпошта» – сумні підсумки 2014 року / І. Марків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kraina.name/articles/reyderstvo/123914>
2. Рейдерская эпидемия в Украине набирает оборотов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zahvat.net/6/13879>
3. Варналій З., Мазур І. Основні передумови та шляхи подолання рейдерства в Україні / З. Варналій, І. Мазур / Сайт Національного інституту стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua>
4. Поняття рейдерства та його суспільна небезпечність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.pozov.com.ua/ua/rejderstvo_ua.html
5. Бабич Т. Рейдерство в Україні – загроза національній безпеці / Т. Бабич // Віче. – 2010. – №7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.viche.info/journal/2105/
6. Інна Бирюкова / Сайт «Антирейдерський союз підприємств України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://antiraiders.ua/ucp_mod_ucp_site_arts_show_166.html
7. Закорецький О. Як подолати рейдерство / О. Закорецький // Юридический вестник Украины от 25 октября 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://yurincom.com/ru/yuridichnyi_visnyk_ukrainy/overview/?id=3119

Існує дві класифікації необмежених монархій: за домінуючим типом влади та за уособленням монарха. За домінуючим типом влади необмежена монархія може бути абсолютною або теократичною [2, с. 273-274]. При абсолютній монархії влада монарха повністю зосереджена в його руках, тобто він не обмежується у своїх повноваженнях, керує урядом, контролює правосуддя та здійснює законодавчу діяльність. В теперішній час прикладами абсолютної монархії є Арабські Емірати, Кувейт, Марокко та ін. Для теократичної монархії характерним є те, що влада релігійного лідера зливається з державною, тобто релігійний лідер є одночасно і главою держави. Прикладами може бути Ватикан, Тибет [3].

За уособленням монарха необмежена монархія може бути деспотичною або самодержавною. При деспотичній монархії монарх уособлює Бога. В його руках зосереджена світська та релігійна влада, а сам він проголошується живим Богом або частково привласнює собі божі повноваження. Прикладом такої монархії може бути Стародавній Єгипет. В умовах самодержавної монархії монарх уособлює державу. Цей вид монархії був характерним для Франції за часів Людовика XIV, відомого своїм афоризмом: «Держава – це я».

Представницька монархія є видом обмеженої монархії, при якій влада монарха обмежується представницькими функціями. Прикладами її є сучасні Швеція, Іспанія, Японія тощо.

Дуалістична монархія – форма правління, в якій влада розділена між монархом, парламентом та урядом. Влада монарха переважає, уряд несе відповідальність перед монархом. Прикладом дуалістичної монархії є Монако.

Конституційна монархія – монархія, де влада монарха обмежена писаною конституцією, сформованою самим народом або шляхом делегованого законодавства. Прикладом такої монархії є Японія, Іспанія тощо [2, с. 275-279].

Республіка є формою правління, при якій повноваження вищих державних органів здійснюють представницькі виборні органи. В республіці немає монарха, замість нього обираються на певний строк вищі представницькі органи та їх вищі посадові особи. Вони несуть юридичну відповідальність і звітують перед народом за свою діяльність. Можуть змінюватися та переобиратися [3]. Можна виділити наступні ознаки республіки: представницький характер вищих органів державної влади; можливість вибору вищих органів державної влади та глави держави; обмеження владних повноважень строком; органи вищої влади обираються на певний, встановлений термін; гарантованість прав та свободи громадян з боку держави; юридична відповідальність представників державної влади за прийняті рішення. В умовах сучасної республіки існує три владні структури: президент, парламент та уряд. Президент – глава держави, парламент – представницький орган, який виконує функції законодавчої влади, а уряд – орган виконавчої влади [2, с. 281-283].

У республіканській формі правління розрізняють три види республік: президентська, парламентська та республіка змішаного типу. Для президентської республіки характерним є те, що президент обирається на всенародних виборах та

є одночасно главою держави і виконавчої влади (США, Казахстан, Мексика та ін.). Президент організовує уряд або виконавчу адміністрацію, які несуть відповідальність перед ним. Але президент не може розпустити парламент та відправити у відставку уряд. Також президент володіє правом відкладального вето. Виділяють також наступні види президентської форми правління: суперпрезидентська республіка – президент, який опирається на армію, є незалежною фігурою (Латинська Америка, Сирія); президентсько-монархічна республіка – президент виконує свої обов'язки та функції довічно (Ірак, Гвінея, Туніс та ін.).

У парламентській республіці парламент є повновладним органом, який формує політично-відповідальний перед ним уряд, а президент являє собою главу держави, але не виконує виконавчу владу (Угорщина, Латвія, ФРН, Італія та ін.). Парламент може звільнити у відставку уряд, висловивши йому вотум недовіри. У цьому випадку президент має право за пропозицією уряду розпустити парламент і оголосити дострокові вибори.

У республіці змішаного типу (напівпрезидентській республіці) елементи президентської республіки поєднуються з елементами парламентської республіки, тобто президент обирається на загальних виборах і наділяється юридично великими повноваженнями. Проте уряд політично-відповідальний не тільки перед президентом, але й перед парламентом. Президент здійснює керівництво урядом та має право розпуску парламенту. Для республік змішаного типу характерний дуалізм виконавчої влади (Україна, Молдова, Болгарія, Франція) [1].

Залежно від того, хто призначає главу уряду, існує два різновиди змішаних республік: президентсько-парламентська (прем'єра призначає президент) та парламентсько-президентська (прем'єра призначає парламент).

Президентсько-парламентська республіка характеризується наступним: прем'єр-міністр може бути відправленим у відставку як президентом, так і парламентом; можливість по звільненню членів уряду надається як президенту, так і парламенту; після відставки уряду, його склад поновлюється президентом.

Парламентсько-президентська республіка характеризується такими ознаками: у президента немає права відправити прем'єр-міністра у відставку; звільнити членів уряду може тільки парламент; після відставки уряду, його склад оно-влюється парламентом [2, с. 287-288].

Термін «форма правління» міститься в багатьох основних законах країн світу. У деяких конституціях цього терміну немає, але завжди закріплюється головний принцип правління – монархія або республіка. Лише поодинокі держави не мають в офіційній назві слів «монархія» або «республіка». Класифікація форм правління, що є, як правило, доктринальними відображають взаємовідносини вищих органів держави та їх роль. Разом з тим в сучасних умовах деякі відмінності цих форм стираються. Виникають змішані форми, в монархії з'являються риси республіки, а в республіці складаються, по суті, монархічні елементи; створюються напівпрезидентські, напівпарламентські республіки, що поєднують риси різних форм.

людей [2]. Також за даними експертів, нове керівництво «Укрпошти» спрямоване на застосування корупційних схем, свідомо перешкоджає розвитку підприємства та демонструє небажання і нездатність здійснити його реформування відповідно до сучасних умов. За всіма ознаками держпідприємство свідомо доводять до банкрутства, щоб розпродати по частинах. «Укрпошта», з її майже 13 тисячами відділень у всіх кутках країни та потужними логістичними центрами, є вкрай привабливою для рейдерів. Мета тимчасового топ-менеджменту «Укрпошти» проглядається досить чітко: довести компанію до банкрутства і передати партнерам-конкурентам за безцінь у власність її активи, нерухомість, обладнання і транспорт. Втім, в 2014 році жодного втручання держави для виправлення загрозливого становища «Укрпошти» не помічалось [1]. І це лише деякі випадки рейдерських захватів, у реальності їх набагато більше, що свідчить про необхідність мінімізації рейдерства у нашій країні.

Звичайно, універсального способу захисту підприємства від рейдерства не існує. Але як казали римляни: «Хто попереджений – той у безпеці», тобто шанси рейдера на успішну атаку значно знижуються, якщо власник вчасно вибудує кілька ліній оборони, ретельно структурує систему власності, розробить способи прийняття рішень. Практика показує, що найефективнішим від захоплення підприємства рейдерами є захист превентивного характеру. Його стратегічна мета – максимальне підвищення вартості захоплення підприємства для того, щоб зробити атаку рейдерів нерентабельною, а отже – недоцільною. Відповідно власникові необхідно здійснити заходи, щоб перевести інтерес потенційного рейдера із площини корпоративного захоплення на цивілізований механізм об'єднання та поглинання. Для цього слід провести системну реструктуризацію бізнесу, що дасть змогу створити таку систему володіння і управління найбільш нерентабельним бізнесом [5].

Також фахівці, вважають, що боротьба з рейдерством повинна бути спрямована, передусім, на усунення причин та умов, що сприяють вчиненню пов'язаних із цим протиправних дій, та включати в себе удосконалення чинного законодавства, створення на цій підставі правової системи за обов'язкової скоординованої участі регуляторних органів, загальних, господарських та адміністративних судів, що сприятиме захисту добросовісних власників та унеможливиловатиме перерозподіл власності за допомогою корумпованих зв'язків із державними службовцями. Це потребує спрямування зусиль правоохоронних органів (насамперед, підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність) на боротьбу з корупцією в органах державної влади, самих правоохоронних та судових органах шляхом своєчасного виявлення осіб (груп осіб), які професійно займаються рейдерством та, відповідно до цього, підготовкою до вчинення таких злочинів, документування їх протиправної діяльності з метою попередження таких злочинів, а у разі їх вчинення – притягнення винних до передбаченої законом відповідальності [7].

На підставі вищевикладеного можна зробити висновок, що рейдерство являється добре продуманим, організованим і цілеспрямованим заходом, що потребує значних фінансових та інтелектуальних ресурсів. Завдяки корумпованим

Несинова С.В.

к.ю.н., доц., доцент кафедри права

Крикливець Ю.О.

студентки III курсу спеціальності «Правознавство»

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМА РЕЙДЕРСТВА В УКРАЇНІ

Ведення підприємницької діяльності в Україні зазнає низку ризиків, серед яких не тільки коливання на валютних ринках, недобросовісна конкуренція, корупція, а й рейдерські захоплення, які посідають особливе місце.

Проблема рейдерства в Україні має величезні масштаби, про це свідчать наступні факти: у нашій державі діє щонайменше 40-50 спеціалізованих рейдерських груп, які складаються з досвідчених юристів та економістів; рейдерство набуло системного характеру – кількість захоплень сягає 3000 на рік; результативність рейдерських атак – понад 90 %; за експертною оцінкою, щорічний обсяг сегмента поглинань і злиттів (без приватизації) становить понад 3 млрд. дол. США [3]. Таким чином, рейдерство у нашій державі стало системним, що загрожує не лише розвитку економіки, а й безпеці країни в цілому. Суспільна небезпека рейдерства проявляється у підриві економічної безпеки держави, негативному впливі на міжнародний імідж країни, зниженні її інвестиційної привабливості, оскільки динаміка закордонного інвестування в економіку України визначається насамперед такими факторами, як внутрішня політична стабільність, характер і темпи здійснення ринкових реформ, сприятливі зовнішньоекономічні умови, стабільність економічного законодавства, гарантії недоторканості приватної власності та закордонних вкладень тощо [4].

Проблема рейдерства являється актуальною і потребує негайно вирішення. За даними фахівців рейдерство набирає обертів у нашій державі. Адже зміна влади і фінансова криза являються благодатним часом для здійснення рейдерських захоплень. Таким чином, з початку цього року в Україні сталося понад 9000 рейдерських нападів, у тому числі – близько 3 тисяч протиправних захоплень підприємств малого та середнього бізнесу [6]. Це свідчить про низку негативних наслідків для нашої держави, якщо вчасно не будуть вжити належні заходи для зменшення та подолання рейдерства в Україні.

На сьогоднішній день, у зв'язку з нестабільною економічно-соціальною ситуацією у нашій державі поширене рейдерське захоплення підприємств спрямоване на неправомірне заволодіння власністю або майновими правами на власність підприємства: коштами, технікою, продукцією підприємства, зайнятими підприємством територіями, будинками й спорудами, засобами виробництва, бізнесом у цілому тощо. Серед гучних недавніх захоплень – ПАТ «Київпроект», завод «Антонов» та рейдерський напад на завод «Атек», за участю понад 100 озброєних

Література:

1. Форми правління та їх види [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://goo.gl/UuLni2>.
2. Теорія держави і права: Навчальний посібник/ В.В. Сухонос, О.В. Петришин, О.В. Зайчук. – К., 2005. – 536 с.
3. Монархія та республіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yurist-online.com/ukr/uslugi/yuristam/literatura/stati/tgp/008.php>.

Курбанова А.Б., Курбанов М. А.

БОРЬБА ГОРЦЕВ ДАГЕСТАНА ПРОТИВ «ГРОЗЫ ВСЕЛЕННОЙ» НАДИР-ШАХА.

Надир-шах, незнавши поражений, потерпел сокрушительное поражение в 1741 году в Андалальском обществе. Угроза физического истребления, объединила дагестанский народ и дала возможность разгромить «Грозу Вселенной».

Ключевые слова: разгром Надир-шаха, битва в Андалале в 1741 году.

In 1741 Nadir-Shah, who had never faced a defeat before, was smashed in Andalal society. The threat of being completely destroyed united (consolidated) Daghestan peoples and gave an opportunity to destroy «The Treat of the Universe».

Key words: defeat of Nadir-Shah, battle at Andalal in 1741.

За многовековую историю народы Прикаспия подвергались многочисленным нашествиям иноземных завоевателей. В новое время Северо-Восточный Кавказ в течение трех веков оставался яблоком раздора между тремя крупными державами: Россией, Турцией и Ираном.

С начала XVIII века шахский Иран увяз в экономическом и политическом кризисе. Выход из этого кризиса правители страны стали искать по мере изгнания Надиром афганских и османских завоевателей и утверждением его власти. Важным объектом притязания Ирана стали Прикаспийские провинции, обладавшие важными стратегическими позициями, людскими и природными ресурсами.

Сосредоточив в своих руках значительные силы, Надир-шах летом 1734г. неожиданно вторгся в Ширван. Правивший в Ширване в качестве подданного Порты Сурхай-хан не смог оказать сопротивления, потерпел поражение и бежал в Кази-Кумух. В следующем году аналогичная операция повторилась снова.

Захватнические походы Надира и его грабительская политика крайне отрицательно сказывались на состоянии производительных сил Северо-Восточного Кавказа. В Дагестане и Азербайджане начались антииранские восстания. Восстания народов Дагестана и Азербайджана совпали с походом Надира в Индию.

Правящие круги Ирана прекрасно понимали, что не удержат своей властью Закавказье, не покорив Северо-Восточного Кавказа. Завершив поход в Среднюю Азию, Надир стал готовить новое нашествие на Дагестан.

Из Индии шах вернулся уже «завоевателем вселенной». Без малейшего чувства угрызения совести он открыто объявил: «Стоило мне одной ногой лягнуть, и вся Индия разрушилась с престолом Великого Могола. Ежели мы обеими ногами лягнем, то весь свет может в пепел обратиться» [1, с.128].

Весной 1741г. Надир-шах во главе 100 тысячной, хорошо вооруженной и снаряженной армии двинулся на Кавказ. Во-первых Надир-шах горел желанием отомстить за своего убитого брата Ибрагим-хана, которого он оставлял наместником Кавказа, а во-вторых поставить конец всем антииранским выступлениям на Кавказе, покорив полностью весь Северный Кавказ.

Согласно стратегическим планам, войска кизилбашей должны были двинуться к намеченной цели двумя колоннами. Одна из них, под командованием Лютф-али-хана, Гайдар-бека и Фет-али-хана должна была из Дербента, через Кайтаг и шамхальство Тарковское двинуться на столицу Мехтулинского ханства – Дженгутай. Другая, более значительная колонна под командованием самого шаха по уже известному пути из Кабалы через Шах-Даг, в направлении Казикумуха и далее в Хунзах – резиденцию аварского хана, где обе группировки должны были встретиться и завершить покорение Дагестана.

Шах намеревался, не повторяя прошлые свои ошибки, сжать дагестанцев с двух сторон клещами и одним ударом разрешить стоящую перед ним задачу. Однако первые же встречи с горцами показали, что они полны решимости защищать свою независимость и свободу.

Следует особо подчеркнуть, что освободительную борьбу горцев подрывала непоследовательность феодальных владетелей.

После неудачи Сурхай-хан, прибегнув к посредничеству афганского Гани-хана, «изъявил покорность». Вначале Надир встретил его очень холодно, но затем очень круто изменил свое отношение и даже наградил «почетным халатом» [2, т. I. с.363]. Тогда Сурхай-хан стал пытаться приостановить освободительную борьбу горцев. Но многие жители Кумуха, в том числе и дети Сурхая, не желая покориться персам, отступили в Аварию.

Добившись капитуляции двух виднейших предводителей антииранской борьбы, шах стал высокомерным и недоступным, возмнив себя властелином Дагестана. «Видя Сурхая и Усмея власти своей покорения, – отмечал Калужкин, – Надир час от часу в такую заносчивую гордость приходит, что и описать трудно, и он хочет со всей Дагистани потребовать в службу 20 тысяч, а остальных перевести на службу в Персию» [3, с.107].

Одолевая сопротивление разрозненных сил горцев, во главе многотысячного войска Надир-шах из Кумуха двинулся в Андалал. Дойдя до границ Андалала, шах разделил свое войско на несколько отрядов. Наиболее надежные опорные силы шаха (ставка, гвардия, личная охрана) расположились на склоне горы

Зерттеу барсында агроөнеркәсіп өндірісіндегі кәсіпкерлік-шаруашылық жүргізудің экономикалық механизмінің мәселесіне арналған заң актілері, Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлықтары, Үкіметтің экономикалық мәселелер жөніндегі қаулылары, аграрлық өзгерістер жөніндегі басқа да мемлекеттік бағдарламалық құжаттар қарастырылды.

Жоғарыдағыларды басшылыққа ала отырып төмендегі шешімдерді ұсынамыз:

- кәсіпкерліктің көрсеткіштері, жұмыс істеудің механизмінің мәнімен құрылымы мәселелері арнайы талданса;
- кәсіпкерліктегі инновацияны дамытуда кластерлік-желілік әдістердің тиімді жолдарын қолдану;
- кәсіпкерлікті мемлекет тарапынан құқықтық-нормативтік қолдауды тиімді пайдалану;
- нарықтық үлгідегі кәсіпкерлік құрылымдарды материалдық-техникалық жабдықтау;

Біз ұсынған нақты ұсыныстардың негізгі ескеретін тұстары:

- кәсіпкерлікті ғылыми тұрғыдан дамытудың түсінігі, көрсеткіштері;
- шаруашылықтардағы кәсіпкерлердің байланыстарын реттеудің экономикалық механизмінің мазмұны, қалыптастыру жолдары;
- ауыл шаруашылығындағы тауар өндіруші кәсіпкерлердің бір-бірімен қатынастағы тиімді әдістері, қаржылық қолдау мәселелері;
- аграрлық кәсіпкерлердің материалдық – техникалық жабдықтаудағы, жоспарлаудағы өзара экономикалық реттеудің бағыттарын жетілдірулері.

Жүргізілген зерттеу барысында жасалған қорытындылар, ауыл шаруашылығындағы құрылымдарда еңбек ұйымдастыру, тұрақты жағдайда өнім өндіруге басқада технологиялық мәселелерді жаңалауға әдістемелік көмектесе отырып, бәсекелестікке қабілетті өнім өндіруге үлесін қосады деген ойдамыз.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасында агроөнеркәсіптік кешенді дамыту жөніндегі 2013 – 2020 жылдарға арналған «Агробизнес-2020» бағдарламасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 18 ақпандағы № 151 қаулысы

2. «Қазақстан жолы-2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» Қазақстан Республикасы Президентінің Жолдауы 17.01.2014ж.

3. «Нұрлы жол – болашаққа бастар жол» Қазақстан Республикасы Президентінің Жолдауы 11 Қараша 2014 жыл

қатысты салаларды дағдарыстан шығарудың» мүмкін жолдарын анықтау үшін экономикада өтіп жатқан процестерді терең зерттеп, талдау қажет.

Зерттеудің мақсаты мен міндеттері нарықтық қатынастар жағдайында аграрлық сектор саласындағы кәсіпкерлік мәселелерін нақты түрде талдау және соның негізінде – оны алдағы кезеңде жетілдіру жөнінде ұсыныстар жасау және бүгінгі таңда қабылданған Елбасының 11 Қараша 2014 жылғы «Нұрлы жол – болашаққа бастар жол» атты Жодауындағы «Шағын және орта бизнесті, сондай-ақ, ірі кәсіпкерлікті жеңілдікпен несиелеуге қосымша 100 миллиард теңге бөлу қажет. Бұл тамақ және химия өнеркәсібіндегі, машина жасаудағы, сондай-ақ, қызмет көрсетулер саласындағы жобаларды жүзеге асыруды қамтамасыз етеді. Шағын және орта бизнес пен іскерлік белсенділікті қолдау бойынша жұмысты жалғастыру қажет. Бүгінде Ұлттық қордан ШОБ-ты қолдауға және несиелеуге бағытталған 100 миллиард теңге толықтай игерілді. Бұл 4,5 мың жұмыс орнын құруға мүмкіндік берді.

Бұл қаржыға сұраныс ұсыныстан 23 миллиард теңгеге асып түсті. Бизнесті 10 жылға бар-жоғы 6 пайызбен несиелеудің бұрын-соңды болмаған шарты жасалды. Мұндай шарттар біздің елімізде бұған дейін болған емес. ШОБ-ты экономикалық өсімнің драйвері ретінде дамыту және оның үлесін 2050 жылға қарай ІЖӨ-нің 50 пайызына ұлғайту бойынша жұмысты жалғастырған жөн. Сондықтан шағын және орта бизнес үшін 2015-2017 жылдары жалпы сомасы 155 миллиард теңге несие желілерін АДБ, ЕҚДБ, Дүниежүзілік банк есебінен тиімді пайдалану қажет» деген тапсырмалары мен міндеттерін басшылыққа ала отырып зерттеу мақсатымызға жету үшін төмендегідей міндеттерді шешу алға тартылды:

- кәсіпкерлікті дамытудың жолдарын, шаруашылықтарда оны реттеудің экономикалық механизмінің мәнімен құрылымын теориялық және әдістемелік негіздерін ұсыну;

- нарықтық қатынас жағдайында шаруашылық байланыстарды ұйымдастыру ерекшеліктерін, ауыл шаруашылығымен өнеркәсіп салаларының мүдделерін үйлестіру механизмінің жетілдірудің тұжырымдау;

- агроөнеркәсіп кешенінің өндірісінің қазіргі жағдайын талдау және ауыл шаруашылығына қызмет көрсететін салалардың қатынастарының негізгі бағыттарын анықтау;

- аграрлық саладағы шаруашылықты реттеудің құқықтық әдістері мен шарт жасаудың ерекшеліктерін, даму шараларын әзірлеу;

- ауыл шаруашылық салаларында лизинг механизмін, баға, салық салу, қаржы-несие мәселелерді жетілдірудің кәсіпкерлікті дамытуға тигізетін әсері жөнінде ұсыныстар жасау.

Агроөнеркәсіп кешеніндегі ауылшаруашылық тауар өндірушілері нарықтық қатынастарды тереңдету жағдайындағы Қазақстанның агроөнеркәсіптік өндірісі, ондағы жаңадан қалыптасқан шаруашылық байланыстарды реттеумен кәсіпкерлікті дамытуды жетілдіру жолдары жатады.

Турчи-даг. «А на Турче-даге вместо цветов забелели полы каджарских шатров» [4, №2. с.30],- говорится об этом в лакской песне. «В ходе борьбы захватнической армии шаха Надира, – отмечает А.И. Тамай, – среди дагестанцев росло сознание преимущества согласованных и объединенных усилий, – Особенно это стало заметно тогда, когда дагестанцы очутились перед смертельной опасностью. Наблюдались случаи, когда ранее враждовавшие общества, отбросив свои распри, заключали договоры и спешили в Андалаль. Туда прибыл и аварский хан со своими отрядами» [3, с.160].

Яркую картину единения дагестанских народов накануне этой битвы передают народные сказания «Как родники в низовьях превращаются в реки, как из ливня получается бурный поток, – говорится в лакском эпосе, – дагестанцы различных районов от злости к врагу, от кипучей мести в груди разлились потоком. Они клялись биться за родную землю до последней капли крови, не повернув спины к врагу, если даже реки начнут течь вверх. Либо смерть, либо победа, – решили питомцы гор». Все они понимали, что наступил решительный час для отпора врагу. «Кто сегодня ослабевает, да сгорит в нем мужчина. О слабо сражающемся да восплачет жена» [5, т.3. с.53], говорили горцы друг другу.

Местом главного сражения с врагом, отвечающим стратегическим замыслом горцев – лишить шаха возможности маневрировать крупными силами кавалерии и пехоты – была определена наклонная плоскость «Хициб», представляющая террасу, отделенную от Согратля рекой и крутыми склонами горного хребта. Для достижения этой цели была выработана эффективная тактика: сначала угнать шахских коней, лишить мобильности его кавалерию, после чего, не дожидаясь наступления врага, самим неожиданно напасть на его лагерь.

Битва началась нападением горцев на 20-тысячный отряд Лютф-али-хана в Аймакинском ущелье, который был почти целиком истреблен, но командующему удалось спастись бегством с поля боя несколькими сотнями воинов. Такой же участи подвергся 10-тысячный отряд Гайдар-бека, от которого после разгрома осталось 500 человек. Почти целиком был уничтожен и 5-тысячный отряд Джалил-бека, который также спасся бегством в сопровождении 600 воинов.

Такие же сражения с шахскими войсками происходили во многих местах. Крупная победа горцев над отрядами Ага-хана, Муххамед Яр-хана и Джалил-хана была одержана в местности Койлюдере. В сражении с горцами был убит Джалил-хан, остальные шахские военачальники спаслись бегством, увлекая за собой оставшихся воинов. Победители захватили в плен более 1000 человек, много пушек, боеприпасов и других трофеев. В последующих сражениях кайтагцы и кумыки захватили огромную сумму шахских денег, присланных ему из Индии и предназначенную для раздачи жалования войску.

Решающие битвы, не имеющие аналога в горах Дагестана, в которых были уничтожены отборные иранские войска, произошли на территории Андалала. Военные действия начались в двадцатых числах сентября нападением шахских войск на аулы Согратль, Мереб, Обох и Чох, где они встретили подготовленный

отпор. «Громом огласились горные долины, – повествует об этом лакский эпос. – Казалось, небо валится на землю. То не гром гремел, низвергал ливень, а герои – горцы метали пули на вражескую рать, обрушиваясь на них свинцом. Крепко держа длинные пики, мчась на быстроногих скакунах и развеивая по ветру андийские бурки, как орлы двинулись на врага отряды горцев... разгорелась кровавая битва, как будто небо сражалось с землей».

Используя природные условия родной земли, дагестанцы уничтожали врагов повсюду, захватывали в плен, обращали в бегство. Воины шаха встречали смерть на каждом шагу. «Положение экспедиционной армии Надира, находящейся в незнакомой местности, в окружении враждебного населения, – заключает А.Тамай, – становилось все более тяжелым. – Шахские отряды один за другим терпели поражение. На территории Андалала шах Надир одержал победу лишь в одном ауле... потеряв при этом две тысячи воинов».

Решающее сражение на территории Андалала продолжалось пять дней. Залеченные в боях опытные военачальники, воспользовавшись ослаблением оборонной силы шахских войск, повели своих воинов в наступление на врага. Активную поддержку тем, кто бился с врагом на полях сражений, оказывало все население. Героизм защитников родной земли стал массовым явлением. Особенно отличился в боях с противником сын Сурхая Муртазали, вызвавший восхищение самого шаха. По словам турецкого историка Ш. Эрела, наблюдавший за ходом сражения Надир, увидев в гуще боя на белом коне, спросил у Сурхая: «Кто этот храбрец на белом коне?» – на что Сурхай спокойно ответил: «Это мой сын». (Муртазали. – Н.С.). Изумленный шах непроизвольно признался: «Я был бы рад, чтобы Дагестан и Грузия стали твоими, а у меня был бы один такой сын».

Выдающееся значение для победы над полчищами шаха имели сражения у аулов Чох и Согратль. Вначале защитники Чоха очутились в трудном положении из-за отсутствия пополнения. Но при помощи прибывшего подкрепления под командованием Магомед-хана из Согратля, где дагестанцы нанесли тяжелое поражение шахским войскам в местности «Хициб» [4, № 2. с.33], была одержана победа и в сражении под Чохом.

Исход этих сражений практически означал провал Дагестанской кампании шаха Надира. Осознав нависшую угрозу над оставшимися войсками, 28 сентября 1741г. Надир-шах начал отступление из Аварии, похуже больше на бегство, чем на организованный отход боеспособной армии. Горцы преследовали воинов шаха, потерявшего в бою казну и личную корону.

В ноябре 1741г. с остатками разбитой армии шах вернулся в Дербент, где были подведены итоги неудачного похода в Аварии. При этом, как наблюдал Калушкин, министры и полководцы шаха, боясь его гнева, «много утаили и сами утрату своих багажей умалили» [6, с.106]. Даже при таких подсчетах, согласно официальным рапортам, только при отступлении из гор шах потерял убитыми, ранеными и пленными 11345 человек. Но потери иранцев намного пре-

ауыл шаруашылығы мен оған қызмет көрсетуші салалардың қажетті мәселелерін оңды шешу мүмкін емес. Сондықтан мемлекеттік реттеу мен өзін-өзі реттеуді үйлестіруге, тауар өндірушілерді ынталандыру мен протекционизмге негізделген экономикалық механизм қажет. Оның негізін баға және қаржы-несие қатынастарының өзара байланысы құрайды, ал оның құрылымының басты элементтері – баға, несие, салық, жоспарлау болып табылады.

2014 жылғы 17-қаңтар айында «Қазақстан жолы-2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» тақырыбымен Қазақстан Республикасының Президентінің Жолдауында айтылғандай: «Қазақстанның агроөнеркәсіп кешенін инновациялық бағытқа түсіру маңызды. Бұл – біздің дәстүрлі саламыз. Азық-түлікке деген қажеттілік арта береді. Бұл секторға инвестиция көбірек салынады. Сондықтан бүгінгі фермерлер тек уақытша әрі ауа райына байланысты кездейсоқ жетістіктерді малданып қалмай, өндірістің өсімі жөнінде ойлануға тиіс. Жаһандық ауыл шаруашылығы өндірісінде бәсеке өсе беретін болады. Жермен жұмыс істейтіндер, ең алдымен, жаңа технологияларды енгізіп, өнімділікті үздіксіз арттыратындар, жұмысын әлемдік стандарттар негізінде жүргізетіндер болуы керек.

Бірінші кезекте, әсіресе баға қалыптастырудың ашық механизмдері арқылы тиімді жер нарығын құру маңызды. Ауылшаруашылық жерлерін инвестиция тарту және озық технологиялар енгізуді ескеріп жалға бергенде ғана бәсеке күшейеді. Ауыл шаруашылығында бизнестің дамуына, фермерлер кооперациясы үдерісіне, жерді тиімді пайдалануға бөгет жасайтын барлық кедергіні жойған жөн. Болашақ – аграрлық секторда, әсіресе, шағын және орта бизнес түріндегі жаңа өңдеу кәсіпорындары желісін құруда. Бұл тұста біз бизнесті несие арқылы қолдауға тиіспіз. Фермерлер ұзақмерзімді қаржыландыру мен өткізу нарықтарына делдалсыз, тікелей шыға алатын болуға тиіс. Ауыл өндірушілерінің қарыздарын кепілдендіру және сақтандырудың тиімді жүйесін құру да өзекті мәселе.

Қазақстан ет және сүт өнімдерін экспорттайтын өңірлік ірі елге айналуға тиіс. Егін шаруашылығында суды көп қажет ететін тиімділігі төмен дақылдар көлемін қысқарту, оларды көкөніспен, майлы және азықтық өнімдермен алмастыру жолына бет бұру керек. Агрохимикаттарды тиімді тұтынудың, қуаң жерлерде топырақты нөлдік өңдеудің заманауи технологиялары мен өзге де инновацияларды қолдануды кеңейтудің кешенді шаралары қажет.

«Жасыл» экономикаға көшу жөніндегі қабылданған тұжырымдамаға сәйкес, 2030 жылға қарай егіс алқаптарының 15 пайызы суды үнемдеу технологияларына көшірілетін болады. Біз аграрлық ғылымды дамытып, сынақтық аграрлық-инновациялық кластерлер құруымыз қажет. Уақыт көшінен қалмай, табиғи азық-түлік өндірумен қатар құрғақшылыққа төзімді гендік-модификацияланған өнімдер өндірісін де жүргізу маңызды. Айтылған міндеттерді ескере келіп, Үкіметке агроөнеркәсіп кешенін дамыту жоспарына түзету енгізуді тапсырамын.» -деген [2].

Сондықтан, шаруашылықтарда байланыстарды реттеуде экономикалық механизмнің негізгі элементтерін қолдана отырып, ауыл шаруашылығы мен оған

одан әрі дамыту, ол азық-түлікпен қамтамасыздық талаптарымен анықталады, және ауыл шаруашылығын жүргізу жүйесіндегі мал шаруашылығының өз ролін қамтамасыз ету, сонымен қатар етті мал шаруашылығы, қой шаруашылығы жылқы шаруашылығын қайта дамытуды қарастырады.

Мемлекетіміздің аграрлық саясатының арқасында экономиканың осы секторы тұрақты дамуда. Оны қолдау ретінде Қазақстан Республикасында агроөнеркәсіптік кешенді дамыту жөніндегі 2013 – 2020 жылдарға арналған «Агробизнес-2020» бағдарламасы қабылданып отыр [1].

Қазіргі уақытта әлемдік аграрлық экономика мен демографияның жаңа үрдістері қалыптасуда, өңірдегі ықпалдастыру процестері нақты дами бастады, жаһандық климаттық өзгерістер болуда. Қазақстан Кеден одағына кірді, таяу кезеңде Дүниежүзілік сауда ұйымына кіруі жоспарлануда. Алайда, саладағы еңбек өндірістігінің төмен деңгейі, пайдаланылатын технологиялардың жетілдірілмегендігі, өндірістің ұсақ тауарлы болуы ауыл шаруашылығы өндірісін қарқынды негізде жүргізуге, материалдық, еңбек және басқа ресурстарды неғұрлым толық пайдалануды қамтамасыз етуге, экологиялық талаптарды сақтауға мүмкіндік бермейді. Осы факторлар отандық аграрлық сектордың бәсекеге қабілеттілігін төмендетеді, бұл ДСҰ мен КО жағдайларында шетелдік өнім импортының басым болуына, жергілікті өндірушілерді өткізу нарықтарынан ығыстыруға әкелуі мүмкін.

Аграрлық салада жүргізілген реформа нәтижесіне екі тұрғыда баға беруге болады: біріншіден, агроөнеркәсіп кешені өндірісінде көп укладты экономика қалыптасты, шаруашылық субъектілеріне толық дербестік беріліп, олардың өз қызметтерін өздерінің жүзеге асыруына және өндірген өнімдерінің бөлуіне мүмкіндік жасалынды, яғни нарықтық қатынастың, кәсіпкерліктің дамуының бір орталықтан басқару жүйесін толықтай дерлік әлсіретті; екіншіден, асығыс жүргізілген институционалдық өзгерістер, агросектордағы экономикалық қатынастардың салааралық диспаритетін (теңсіздігін) күшейтті.

Агроөнеркәсіп кешенінде интеграция мен кооперативтік жүйенің дамуы үшін жағдай жасаудың орнына, ауыл шаруашылығы өнімдерін өңдеуші және қызмет көрсетуші кәсіпорындарды жекешелендіру, ауылдық тауар өндірушілердің басым бөлігін ұсақ, жеке өндіріске бағыттады.

Барынша тиімді ұйымдық құрылымдардың қалыптаспауы, қажетті инфрақұрылымды қалыптастырмастан нарықты ығыстыруға, өңдеуші және сауда ұйымдарының нарықтағы монополиялық жағдайының күшеюіне алып келді. Реформа барысында тиімді шешімін таппаған бұл мәселелер агроөнеркәсіп кешенінде шаруашылық байланыстарды жаңаша қалыптастыру қажеттілігін тудырып отыр. Осы тұрғыдан алып қарағанда ауыл шаруашылығын материалдық-техникалық жағынан қамтамасыз ету, оның өнімдерін өткізуді және өңдеуді жоғары деңгейде ұйымдастыру-шаруашылық байланыстардың нарықтық экономикаға тән жаңа әдістерін барынша жетілдіруді және ол байланыстарды реттеудің экономикалық механизмін жасауды талап етеді. Онсыз

восходили эти цифры, ибо из более чем 100-тысячной армии, по данным Калущкина, боеспособных воинов осталось 25-27 тыс. человек. Кроме того, противник потерял более 33000 лошадей и вьючных животных, 79 пушек, большую часть боеприпасов и холодного оружия.

Таким образом, несмотря на колоссальные усилия, и этот поход Надир-шаха в Дагестан окончился провалом. Повторяя мысль многих ученых, современный иранский историк Сардавар утверждает: «Этот великий полководец не знал до сих пор прецедента, чтобы противник мог бы с ним так расправиться» [6, с.105]. По меткому определению член-корр. РАН А.П.Новосельцева: «звезда Надира закатилась в горах Дагестана» [7, №5. с.117].

Таким образом, попытка Надир-шаха покорить весь Дагестан в ходе одной крупномасштабной операции потерпела провал. Победить «Грозу Вселенной» дагестанскому народу удалось, лишь объединившись.

Литература

1. Гаджиев В.Г. Роль России в истории Дагестана. М.,1965.
2. История Дагестана. М.,1967.
3. Сотавов Н.А. Крах «Грозы Вселенной». Махачкала, 2000.
4. Абакаров М. Легендарная битва. // Советский Дагестан. 1991. №2.
5. Дагестанский сборник. Т. 3.
6. Сотавов Н.А. Северный Кавказ в русско-иранских и русско-турецких отношениях в XVIIIв. М.,1991.
7. Новосельцев А.П. Освободительная борьба народов Закавказья в XVIII в. //Вопросы истории, 1972. №5.

Булатов Б. Б.

д.и.н., профессор, зав. кафедрой истории России ДГУ,

Курбанов М. А.

к.и.н., ст. преподаватель кафедры истории Дагестана ДГУ

НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЭКСТРЕМИСТСКОЙ И ТЕРРОРИСТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

На волне повышенного интереса к терроризму, возникшего в последние годы, появилось достаточно много исследований (и ещё больше публикаций), преследующих цель поиска эффективных алгоритмов борьбы с террористическими угрозами.

Политическая практика экстремизма находит выражение в различных формах экстремистской деятельности, начиная от проявлений, не выходящих за конституционные рамки, и заканчивая такими острыми и общественно опасными формами как мятеж, повстанческая деятельность, терроризм.

Терроризм довольно сложное социальное, политическое, экономическое и криминальное явление, обусловленное внутренними и внешними противоречиями общественного развития различных стран. Он является серьёзной угрозой для жизненно важных интересов личности, общества и государства, и наиболее опасной разновидностью политического экстремизма в глобальном и региональном масштабах.

Терроризм включает несколько взаимосвязанных элементов: идеологию терроризма (теории, концепции, идейно-политические платформы), террористические структуры (международные и национальные террористические организации, экстремистские – правые и левые, националистические, религиозные и другие общественные организации, структуры организованной преступности и т.п.), а также собственно террористическую практику (террористическую деятельность) [1. С.19-20].

Таким образом, терроризм – это часть, составляющая, одна из форм более широкого, многообразного и содержательного феномена экстремизма.

В свою очередь, профилактика террористической и другой экстремистской деятельности – это часть, элемент борьбы с такой деятельностью. Под профилактикой, на наш взгляд, следует понимать такие элементы борьбы как: выявление, предупреждение, предотвращение, пресечение. Например, обострение межнациональных отношений в отдельно взятом регионе, дифференциация населения по материальному признаку, нерешённость проблем занятости, обострение политической борьбы, ослабление режимных мер, создающее условия для нарушения нормального функционирования объектов жизнеобеспечения, активизация подрывной деятельности из-за рубежа, ухудшение международных отношений и т.п. Эти неблагоприятные факторы могут возникать в самых различных сферах общественных отношений: во внешней и внутренней политике, экономике, законодательной и правоприменительной практике, воспитательном и образовательном процессах, области культуры, религии и т.п. Выявление и устранение такого рода факторов, взаимодействие которых способно породить экстремизм в различных его формах, и есть главная задача профилактики экстремизма.

Необходимо отметить, что с начала 90-х годов в нашей стране возник широкий спектр обстоятельств субъективного и объективного свойства, благоприятствующих распространению в обществе экстремистских взглядов и проявлений. Действительно, к этому времени на волне так называемых демократических преобразований в Советском Союзе стали множиться и разрастаться активные деструктивные процессы, объективно способствовавшие росту преступности, экстремизма и терроризма. При попустительстве центральной власти новое поколение амбициозных политиков стремилось перехватить у неё инициативу и

кездесе бермейтін ірі кәсіпорындармен қатар, онша көп болмаса да, өте шағын көлемдегілер де жиі кездеседі. Шағын кәсіпорындарға қарағанда ірі шаруашылықтардың басымдығы байқалады онда барлық өндіріс факторлары тиімді сәйкестік тапқан және көп пайдаланылады, және соның негізінде жақсы қорытындыларға жетуге мүмкіндік мол.

Орташа және ірі тауарлы өндірістік қуаттары мен инфрақұрылымдары дамыған кәсіпорында қызмет етіп жатыр, ауыл шаруашылық өндірістік технологиясы жер көлемдері орташа және ірі және материалдық техникалық базалары ұтымды пайдалануға мүмкіндігі бар мал шаруашылығы объектілеріне ыңғайланған. Атап өтетін нәрсе, жақын болашақта орташа және ірі тауарлы өндірісі бар табиғи-экономикалық жағдайларға сәйкестілер тұрақты дами алады деуге болады.

Орташа және ірі шаруашылықтардың басымдылықтары, жоғары деңгейлі мамандандыру, өндірісті шоғырландыру, рынок бойынша интеграциялау мүмкіндіктері сияқты факторлармен анықталды. Ірі және орташа кәсіпорын, әсіресе өсімдік шаруашылығы салаларында, шағынмен салыстырғанда басымдықты иеленеді. Оларда күрделі қаржыны тиімді пайдалануға мүмкіндік бар, олар ғылыми-техникалық прогресске барынша икемді. Астық өндіруші кәсіпорын, егер жыртылған жері 15-18 мың га шамасында иеленген жағдайда өте жоғары пайдалылық деңгейін көрсетеді.

Шаруашылық қызметінен алынатын таза табыстың негізгі массасын шағын кәсіпорындар тобы алады, мәселен ірінің үлесіне барлық кәсіпорынның 15,4% құрайды, барлық ауыл шаруашылық кәсіпорындарынан алынған таза кірістің 72%-не келеді.

Интенсификациялау деңгейінің көтерілу жағдайында ауыл шаруашылық кәсіпорындарының көлемі, өндіріс күштерінің өсуі өзгермейтіндей болып қалмайды. Олар өздерінің өндіріс күштерінің әрбір нақты деңгейі шаруашылықтың интенсификация деңгейі және оны мамандандыру жағдайы үшін өздерінің оңтайлы шекараларын иеленеді.

Әртүрлі ауыл шаруашылық салалары үшін, өндірістің түрлі экономикалық жағдайларының қызмет етуі жағдайында оңтайлы көлемдер шамалары бірдей емес. Сондықтан ауыл шаруашылық кәсіпорындарының көлемдері жалпылама емес, белгілі бір мамандандырылған өндіріске ыңғайластырылады. Мамандандыру өндірісті интенсификациялаумен тығыз байланысты, оның өзі бір тектес өнімдер өндірісінің оңтайлы шоғырлануын қамтамасыз етеді. Кәсіпорынның оңтайлы көлемдері белгілі бір шаруашылықтың мамандандырылуы және интенсификация жағдайында еңбек ресурстары саны бар болса, барлық негізгі өндіріс факторларын пайдалану және ең бір тиімді сәйкестікті қамтамасыз етеді. Ауыл шаруашылық кәсіпорындарының оңтайлы көлемдерінің критерийі-бұл барлығынан бұрын жоғарғы өндірістің нәтижелері, жоғарғы еңбек өнімділігі және өндірістің рентабельдігін қамтамасыз етеді.

Болашақтағы ең бір маңызды мәселелердің бірі құрылымдық өзгерістер жасау болып табылады, яғни мал шаруашылығын қалпына келтіріп және оны

қоғамдық байлықтың өсуіне, жұмысбастылық мәселесін шешуге, ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге ықпалын тигізуі қажет және т.б.)

Мемлекет пен орта және шағын кәсіпкерліктің мақсаттары мен мүдделерін түйістіру барысында тиімді мемлекеттік саясат жүргізілуі тиіс. Дамыған елдер тәжірибесі мен Қазақстандағы қалыптасып жатқан нарықтық қатынастар көрсетіп отырғандай өндірістің тұрақтандырылуы мен дамуы және тұрақты экономикалық өсуге қол жеткізу бәсекеге төтеп бере алатын шағын экономиканың дамуына және солар көтеретін бастамаларға негізделуі қажет. Сондықтан, мемлекеттік ресурстар бұрынғы перспективасы жоқ өндірістен қазіргі кәсіпкерлікті ынталандыруға бағытталуы қажет және жеке инвестициялар экономикалық көтерілудің бастамасы мен тұрақтандырудың егізгі кілігі болуы тиіс.

Ауыл шаруашылық кәсіпорындары негізінен астық өндірісіне мамандандырылған. Бұған қалыптасқан егістік алқаптарының құрылымы да ықпал етеді, басқаша айтқанда азық дақылдарына арналған аумақтар мал шаруашылығы саласының дамуына сәйкес емес, олар бар болғаны орташа есеппен 550-600 шартты басты қамтамасыз ете алады. Мұндай фактор, шағын көлемдегі жер аумағы ретінде, ауыл шаруашылығы кәсіпорындарындағы шоғырландыру деңгейінің өте төмен екендігін анықтап отыр: 1 кәсіпорынға орташа МІҚ 300 басқа дейін және қой мен ешкі 1500 басқа дейін. Осы жағдайда оның жартысынан астамы 30-35 бас МІҚ және 100-250 қой мен ешкі келеді.

Жалпы өнімдер көлемдері бойынша ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының негізгі бөлігі шағын көлемді өндіріспен сипатталады: орташа республика бойынша бұл көрсеткіш 1 шаруашылыққа 34 млн. теңгені құрайды. Тек солтүстік өңірде ғана аздап өзгешелеу – 1 шаруашылыққа жалпы өнім көлемі 64 млн. теңге құрайды. Бірақ мұндай жағдай астық өндіруші кәсіпорындар есебінен қалыптасып отырғандығын айтуға болады. Оңтүстік және батыс өлкелерде көбінесе жалпы өнім көлемдері бойынша, барынша ұсақ ауыл шаруашылығы кәсіпорындары құрылып отыр, сондай-ақ жер көлемі, мал басы саны, жұмыскерлер саны да өте аз.

Шаруа қожалықтары бойынша жыртылған жер аумағы негізгі массада орташа 10 га келеді, сонымен қатар мал шаруашылығы да өте ұсақ көлемде көрініс тапқан: МІҚ 20 басқа дейін және 110-ға дейін қой мен ешкі. Бұл жағдайда мал шаруашылығымен 10% ғана шаруашылық айналысады. Қалыптасқан ауыл шаруашылық кәсіпорындарының ұсақ көлемді болып келуі жер көлемі бойынша да және мал басы бойынша да үздіксіз технологиялық процесті қалыпты жағдайда қамтамасыз ете алмайды, ол ақырында өндіріс тиімділігінің төмендеуіне келіп жеткізеді. Бәсекеге қабілетті және экономикалық жағынан пайдалы шаруашылықты құру ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының көлеміне айрықша талаптар қояды, оның өзі сол жергілікті аграрлық сектордың дамуына сәйкес болып келуі жөн.

Ауыл шаруашылық кәсіпорындары көлемдерінде, жер аумағы бойынша үлкен айырмашылықтар байқалады, бір облыс ішіндегі өлкелерде ұтымды өндіріс ұйымдастыру барлық уақытта да дәлелденген болып саналмайды. Көп

прибратъ к рукам рычаги управления регионами страны, для чего заигрывало с националистами и экстремистами различных мастей.

Несанкционированные митинги, шествия, демонстрации приобретали всё более антиобщественный характер, выходили за рамки закона, перерастали в массовые беспорядки, этно- или социально мотивированные погромы. Правоохранительная система начала давать сбои, а представители силовых структур становились заложниками политической импотенции главы государства. Итогом этих процессов стала констатация факта развала государства.

Серьёзным источником воспроизводства на постсоветском пространстве экстремизма, зачастую проявляющегося в террористических формах, явилось образование вакуума в духовном, мировоззренческом пространстве, ранее заполненном в советском обществе коммунистической идеологией. «Природа не терпит пустоты», и возникший идеологический вакуум стал быстро заполняться различными деструктивными и разрушительными для государства и общества концепциями, идеями, взглядами. Появилось множество мессий, проповедников новых религиозных экстремистов, политических авантюристов, деятельность которых привела к обострению социальной напряжённости в обществе, а в итоге и к масштабным конфликтам, вплоть до междоусобных войн (в Абхазии, Осетии, Карабахе, Приднестровье, Таджикистане, Чечне).

Так, например, следует признать, что в современной России дефекты в политике средств массовой информации, программы которых изобилуют сценами насилия и жестокости, снижают в самой восприимчивой среде – среде молодёжи критический порог неприятия насильственных форм действий для достижения любых целей, в частности, для разрешения социальных конфликтов. Это облегчает процесс вовлечения молодёжи в различного рода масштабные асоциальные и экстремистские проявления (массовые беспорядки, погромы, совершение насильственных преступлений).

Среди современной молодёжи, значительная часть которой сегодня имеет и низкий образовательный уровень, проще распространяются всевозможные экстремистские теории. При этом создаётся и культивируется некая «идеология для внутреннего пользования» – идеологический суррогат, в котором подменяются признанные в обществе ценностные ориентации, понятия морали и нравственности, добра и зла.

В качестве основы таковой могут выступать национализм, клерикализм, сепаратизм, экстремистские взгляды левого или правого толка, а иногда и просто некая фантастическая идея, возникшая в недрах какой-нибудь новомодной секты из числа представителей расплодившихся нетрадиционных религий.

На наш взгляд задачу профилактики террористической и иной экстремистской деятельности нельзя «поручить» какому-то одному министерству, ведомству, или даже государственному институту (образования, воспитания, правоохраны и т.п.). Эта задача общегосударственная и общенародная. Кроме того, следует иметь в виду, что профилактика экстремизма и профилактика терроризма – это не одно и то же. Во-первых, не всякий экстремизм чреват перерастанием в террористические проявления, следовательно, некоторые его формы не могут являться предметом

воздействия с позиций профилактики терроризма. Во-вторых, часто профилактика терроризма возможна там, где профилактика экстремизма уже запоздала.

При поиске современных эффективных форм раннего предупреждения экстремистских проявлений заслуживает внимания опыт такой деятельности, накопленный еще в Советском Союзе, где в противодействии политически мотивированным правонарушениям объединялись усилия и роль джамаатов на Северном Кавказе, и государственных структур, и органов безопасности, и трудовых коллективов, и молодежных организаций, и широких слоев общественности, и средств массовой информации. Академик В.Н. Кудрявцев справедливо отмечает в этой связи: «Мировой опыт свидетельствует о том, что профилактическая работа – дело не только государственных органов; во многих странах, да и у нас имеется неиспользованный резерв общественных, самодетельных, в том числе благотворительных организаций, которые могли бы часть работы принять на себя»[2. С.372-373].

Обязательными требованиями, предъявляемыми к общегосударственной системе мер профилактики террористических и иных экстремистских проявлений, должны стать: во-первых, их упреждающий характер, во-вторых, комплексность применения профилактических мер, заключающаяся в использовании всех возможных рычагов оказания положительного влияния на обстановку, и, наконец, в третьих, единое управление на федеральном уровне, подчиненное общему стратегическому замыслу искоренения противоправного экстремизма в Российской Федерации.

Таким образом, профилактика терроризма и иных форм экстремизма – приоритетное направление предупреждения экстремистских проявлений, заключающееся в выявлении, устранении, локализации факторов любой природы, способствующих совершению актов экстремизма, или нейтрализации их негативного воздействия, а также корректирующем, сдерживающем воздействии на поведение лиц, динамика поведения которых свидетельствует о возможном совершении ими таких актов или вовлечении в экстремистскую деятельность.

Эффективность системы мер профилактики экстремизма находится в прямой зависимости от степени заинтересованного участия в их разработке и целенаправленной реализации государственных структур и общественных институтов: всех ветвей власти, органов самоуправления, образовательных и воспитательных учреждений, правоохранительных органов и специальных служб, лидеров и активистов общественных объединений, представителей средств массовой информации, религиозных авторитетов различных конфессий, а также всего гражданского общества.

Литература

1. Витюк В.В., Эфиров С.А. Левый терроризм на западе: история и современность. М., 1987.
2. Политология: Энциклопедический словарь /Авт.кол. М., 1993

2. Про затвердження переліку органів ліцензування: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 листопада 2000 року № 1698 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1698-2000-%D0%BF>

3. Про утворення Державної фіскальної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 року № 160 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/160-2014-%D0%BF>

4. Про затвердження Рекомендацій щодо організації роботи головних управлінь ДФС України із приймання документів та видачі ліцензій на право роздрібної торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами: Наказ Державної фіскальної служби від 24 жовтня 2014 року № 213 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/diyalnist/zakonodavstvo-pro-diyalnis/nakazi-pro-diyalnist/print-63350.html>

5. Про Тимчасовий порядок видачі ліцензій на право імпорту, експорту, оптової торгівлі спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів і роздрібної торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами: Постанова Кабінету Міністрів України від 13 травня 1996 р. № 493 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/493-96-%D0%BF>

Амантай А.

аға оқытушы, құқықтану магистрі

Хауия С.

аға оқытушы, құқықтану магистрі

Сарсенбаева А.

Ю-41к. топ студенті

Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті, Қазақстан

АГРАРЛЫҚ СЕКТОР САЛАСЫНДА КӘСІПКЕРЛІК ҚЫЗМЕТТІ ҚОРҒАУ ЖӘНЕ ҚОЛДАУ ҚАЖЕТТІЛІГІ

Кәсіпкерлікті мемлекеттік қолдау орта және кіші бизнестің дамуына жағдай жасайтын, олардың қызметтерін ынталандыруға мүмкіндік тудыратын экономикалық құқықтық жағдай жасауды, сонымен қатар оларға жеңілдіктерді пайдалана отырып материалдық және қаржылық ресурстар салуды білдіреді. Кәсіпкерлердің көзқарасы бойынша, олардың максималды пайда табуы, салынған инвестицияның тиімділігі, тәуекелдік деңгейінің жоғары болуы, меншік пен азаматтардың құқықтық жағдайынан қорғалуы сияқты діттеген мақсаттарына жетуіне тек мемлекет қана жағдай жасай алады. Ал, мемлекеттің көзқарасы бойынша кәсіпкер ең жоғары деңгейдегі мүдделер мен мақсаттарға жетуі тиіс (мысалға,

нику в копіях, засвідчених нотаріально або органом, який видав оригінал документа. Заява про видачу ліцензії та визначені документи подаються уповноваженою особою заявника або надсилаються рекомендованим листом [1].

Ліцензія або рішення про відмову у її видачі видається заявнику не пізніше 10 календарних днів з дня одержання вищезазначених документів. У рішенні про відмову у видачі ліцензії повинна бути вказана підстава для відмови.

Відповідно до та п.34 Постанови Кабінету Міністрів України від 13 травня 1996 р. № 493 «Про Тимчасовий порядок видачі ліцензій на право імпорту, експорту, оптової торгівлі спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів і роздрібною торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами» видача ліцензій здійснюється тільки за умови фактичного надходження 1/4 частини встановленої річної плати за ліцензію до відповідного бюджету [5].

Плата за ліцензію на право роздрібною торгівлі – щоквартально рівними частками і зараховується до бюджету згідно з чинним законодавством. За загальним правилом плата за ліцензію на роздрібну торгівлю алкогольними напоями становить 8000 гривень на кожний окремий, зазначений в ліцензії електронний контрольно-касовий апарат (книгу обліку розрахункових операцій), що знаходиться у місці торгівлі; а на території сіл і селищ, за винятком тих, що знаходяться у межах території міст, – 500 гривень на роздрібну торгівлю алкогольними напоями на кожний окремий, зазначений у ліцензії електронний контрольно-касовий апарат (книгу обліку розрахункових операцій), що знаходиться у місці торгівлі [1].

Серед важливих особливостей ліцензування роздрібною торгівлі алкогольними напоями потрібно відзначити, що ст.17 Закону України «Про державне регулювання виробництва і торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами» передбачає фінансові санкції за торгівлю алкогольними напоями без ліцензії, але натомість не передбачає санкцій за порушення норм цього Закону у вигляді зупинення дії чи анулювання ліцензії [1].

Підсумовуючи усе вищенаведене зазначимо, що серед особливостей ліцензування роздрібною торгівлі алкогольними напоями належить виділити те, що, по-перше, термін дії ліцензії становить один рік; по-друге, об'єктом ліцензування є не вид господарської діяльності, а місце торгівлі; по-третє, порядок видачі ліцензії має суто дозвільний характер; по-четверте, плату за ліцензію, яка має фіскальний характер, вносять щокварталу; по-п'яте, за діяльність без ліцензії та порушення законодавства з питань ліцензування застосовують санкції фінансового характеру.

Література:

1. Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів: Закон України від 19 грудня 1995 р. № 481/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 46. – Ст.345.

Ahatov U.A.

Associate professor of Al-Farabi Kazakh National University

THE MAIN FEATURES OF PUBLIC ADMINISTRATION IN TURKESTAN IN THE LATE XIXTH AND EARLY XXTH CENTURIES

End of the XIXth and early XXth century, the legal life of Turkestan was marked by rapid execution of the Russian colonial laws with all of its features. Russian Empire began an aggressive policy in Turkestan with destruction of the principles established in the state of the legal system for centuries. This reflected in the life of the society living in the region. Mechanism of traditional state power was disrupted, replacing machine of colonization did not give the expected results. The traditional system of governance, which became the basis of democracy of the steppe nomadic society began to disappear. One of these democratic mechanism was the judicial. Judicial power in Turkestan created the conditions for the existence of two hormonal systems, keeping current environment of political and legal entities.

Firstly, due to the dominance of Islamic people in the region, adapted to the people representatives of the Muslim world – the courts «kazi» which were a reflection of the steppe democracy and courts of «biy», which also existed and were complementing each other. Of course, if the courts «kazi» were giving some freedom to some bureaucratic actions, the courts of «biy» were doing their job in the best of their ability. Over time, the traditional system of biy courts began to fade and started representing more imperial policy. At the beginning, the Turkestan consisted of the Syr-Darya and Semirechenskaya areas, later on using their aggressive policy, there were other regions included. «At first Turkestan consisted of Syr-Darya and Semirechenskaya areas. After the final abolition of the Cocand Khanate in 1876, its territory under the name of the Fergana region was included in the Turkestan region. In 1887, Samarkand area was also included in Turkestan region, and in 1889, Trans-Caspian region was included as well. The capital city of Turkestan and where the Governor-General was established, later on became city of Tashkent. The regional center of the Syr-Darya region was Tashkent, Semirechenskaya – Verniy (Almaty), Ferghana – New Margelan, renamed in 1907 to Skobelev (Fergana), Samarkand – Samarkand and the Trans-Caspian region – Ashkhabad (Ashgabat)»[1].

In exercising its power in Turkestan czarist Russia pursued a few easy goals. Firstly, the effectiveness of Turkestan, as a trade zone between Iran, Afghanistan and India, and the establishment of economic relations across the region was very acceptable. Secondly, Turkestan was interesting as an agricultural land. This meant that the demand on agricultural products could be satisfied by using this region. Thirdly, the region was rich in natural resources: «Turkestan has abundant natural wealth for the

development of the productive forces. The natural conditions of the region were favorable for the development of the cotton, livestock, forestry, sericulture, apiculture and other sectors of agriculture. The land was rich in minerals. However, the rich possibilities of the region were used quite insignificantly due to the domination of pre-capitalist production relations. Huge areas of arable land were not used. So, in 1909 agricultural areas were only 3.9% of the total land across the province, and with forests, this cultural area reached 23.3%» [2]. Fourthly, tsarist Russia wanted to keep the integrity of its southern regions. Fifthly, having the Turkestan made it possible to control other regions of Central Asia. Sixthly, was to resolve its own demographic problems. It also resettled other nations: «The imperial government was exercising colonialist policy in Turkestan, resettling «excess» populations of Russia to the region. The best lands in Turkestan were given to the new settlers and the local population got the worst areas. Tsarism cultivated national hostility and mistrust between the peoples, implementing in practice the slogan of «divide and rule» [3].

Now, K.P. Kaufman was one of the most trusted subordinates of Tsarist Russia. Governor-General of Turkestan has concentrated in his hands both military and civil authorities. Turkestan up to 1918, before the establishment of Soviet power was controlled with specific care [4].

After the capture of the Central Asian nations, tsarist government established its dominance. In this regard, the Russian Empire in the control over the province was supported by local aristocrats: «In the period of joining the Central Asia to Russia, the tsarist allies showed up. These were the many khans, lords, merchants and other Uzbek, Tajik, Kazakh and other exploiters who gave up to tsarist generals their cities and fortresses to get their support in the fight against their own people, for the preservation of their power, titles, awards, profit» [5].

Turkestan was managed by the Governor-General, who was appointed and dismissed by the Tsar of Russia. The Governor-General had the authority associated with the domestic and foreign policy of the region. He is endowed with great economic power in the region. In the prescribed manner he distributes the funds allocated for the construction works and projects on his own. The Governor-General had the judicial power too. If necessary, he could punished the law-breakers without trial and court. With the consent of the Ministry of Internal Affairs, he was authorized to be exile from the province politically undutiful local residents for a period of 5 years. Also had the authority to expel foreign nationals.

Opinion of the Board and officers of the district was not required for the Governor-General» [7].

Administrative-police department headed by the head of the county. County manager was appointed and dismissed by the Governor-General with the advice of the regional governor. The power of the county manager allowed him to keep the area in proper order. The county manager controlled not only the police, but also the respective military units.

У рамках Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» під роздрібну торгівлю алкогольними напоями підпадає не тільки торгівля в магазинах та інших торговельних точках, але й у закладах ресторанного господарства: кафе, барах, ресторанах, кафетеріях тощо. Відповідно до ст.15 Закону роздрібна торгівля алкогольними напоями (крім столових вин) може здійснюватися суб'єктами господарювання всіх форм власності, у тому числі їх виробниками, за наявності у них ліцензій.

Щодо ліцензування роздрібною торгівлі алкогольними напоями, слід зазначити, що Постановою Кабінету Міністрів України від 14 листопада 2000 року № 1698 «Про затвердження переліку органів ліцензування» органом ліцензування роздрібною торгівлі алкогольними напоями визначено Державну податкову службу України [2], але відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 року № 160 таким органом є Державна фіскальна служба [3].

Згідно із ст.15 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» визначає, що ліцензії на право роздрібною торгівлі алкогольними напоями видаються за місцем торгівлі суб'єкта підприємницької діяльності терміном на один рік. Ліцензії на право роздрібною торгівлі в поїздах, на морських або річкових суднах видаються за місцем формування поїзда (приписки судна) [1].

Відповідно до п.2.1 ч.2 Наказу Державної фіскальної служби від 24 жовтня 2014 року № 213 «Про затвердження Рекомендацій щодо організації роботи головних управлінь ДФС України із приймання документів та видачі ліцензій на право роздрібною торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами» ліцензія видається на підставі заяви та документів, поданих суб'єктом господарської діяльності (особисто або через представника, або надіслані рекомендованими листами) до Головного управління або до Центру обслуговування платників за місцем провадження суб'єктом господарювання торговельної діяльності [4]. У заяві повинно бути зазначено вид господарської діяльності, на провадження якого суб'єкт підприємницької діяльності має намір одержати ліцензію (роздрібна торгівля алкогольними напоями) [1].

Відповідно до п.2.2 ч.2 Наказу Державної фіскальної служби від 24 жовтня 2014 року № 213 для отримання ліцензії на право роздрібною торгівлі алкогольними напоями до заяви додається довідка органу ДФС про реєстрацію електронних контрольно-касових апаратів (книг обліку розрахункових операцій), що знаходяться у місці торгівлі [4]. У заяві про видачу ліцензії на роздрібну торгівлю алкогольними напоями додатково зазначається перелік електронних контрольно-касових апаратів (книг обліку розрахункових операцій), які знаходяться у місці торгівлі, а також адреса місця торгівлі. У додатку до ліцензії зазначається адреса місця торгівлі і вказується перелік електронних контрольно-касових апаратів та інформація про них. Зазначені документи подаються в одному примірі-

PRÁVO OBCHODNÍCH VZTAHŮ

Дяченко Ю.С.

Запорізький національний університет, Україна

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Сидоров Я.О.

ОСОБЛИВОСТІ ЛІЦЕНЗУВАННЯ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ АЛКОГОЛЬНИМИ НАПОЯМИ

На сучасному етапі розвитку ринкових відносин в Україні питання ліцензування роздрібної торгівлі алкогольними напоями відіграє важливе значення. Оскільки ринкові механізми не завжди виявляються спроможними забезпечити саморегулювання сфери обігу алкогольної продукції, то зі свого боку держава забезпечує нормативно-правове регулювання даного питання, в тому числі запровадивши інститут ліцензування роздрібної торгівлі алкогольними напоями, як один із засобів контролю за обігом алкогольної продукції.

В національній юридичній літературі питанням ліцензування роздрібної торгівлі алкогольними напоями займалися такі вчені, як: Е. Бекірова, С. Витвицький, М. Гальянтич, І. Коліушко, Т. Кравцова, І. Пастух, С. Третяков, Л. Шестак, А. Шпомер та інші. Проте дане питання розглядалось в рамках ширшої тематики або фрагментарно, не торкаючись особливостей. Тому існує потреба детальніше розглянути особливості ліцензування роздрібної торгівлі алкогольними напоями за чинним законодавством України.

Для початку слід зазначити, що основні засади державної політики щодо регулювання роздрібної торгівлі алкогольними напоями визначають Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» від 19 грудня 1995 року, Наказ Державної фіскальної служби від 24 жовтня 2014 року № 213 «Про затвердження Рекомендацій щодо організації роботи головних управлінь ДФС України із приймання документів та видачі ліцензій на право роздрібної торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами» та інші підзаконні нормативно-правові акти.

Відповідно до ст.1 даного Закону під алкогольними напоями слід розуміти продукти, одержані шляхом спиртового бродіння цукровмісних матеріалів або виготовлені на основі харчових спиртів з вмістом спирту етилового понад 1,2 відсотка об'ємних одиниць, які зазначені у товарних позиціях 2204, 2205, 2206, 2208 згідно з УКТ ЗЕД, а також з вмістом спирту етилового 8,5 відсотка об'ємних одиниць та більше, які зазначені у товарних позиціях 2103 90 30 00, 2106 90 згідно з УКТ ЗЕД [1].

The updated and officially adopted «Charter on the management of Turkestan» in 1886, the system of the board villages was divided into three stages: 1) the settled communities, 2) the nomadic communities, and 3) locations of Russian or other nationalities, not the indigenous population.

The third category of settlements, settlements of Russian or other nationalities, non-indigenous, lived under the system of government of Russia itself. This was reflected in Article 116 of the Charter: «Every village, populated by Russian and by non-indigenous population, forms a separate rural society, and with development of colonization – gradually formed townhouses of villages having mutual relationship between each other. The rights and obligations of the village elder, structure, objectives and procedures of village meetings were determined by the rules established for the public management of rural inhabitants of the empire. Before the formation of the rural counties of the district, they are under chiefs of administration» [8].

Carried out in the region administrative reforms have become judicial reform. Formed over centuries judicial system in line with the ambitions of imperial Russia has undergone dramatic changes. Based on the «Charter on the management of Turkestan» in the region, there were global and regional courts formed. At the discretion of the new vessels, there were a number of important issues transferred, their power expanded. Based on the Articles 141 and 142 of the Charter, the following issues were to their consideration: Crimes and offenses 1) against the Christian religion, and 2) the state of affairs, and 3) the order of the Board, and 4) the State and society, and 5) the state and district regulations, 6) Treasury assets and income, and 7) social purity, 8) against the public peace and order, 9) against regulatory laws, 10) against the life, health, freedom and honor, 11) against the property.

According to the Article 211 of the Charter the people's courts have considered the following cases: «1) all cases of crimes and misdemeanors committed by the natives, with the exception of Articles 141 and 142, and 2) all civil cases arising between natives, subordinated to the same people's court, if these things are not based on documents executed or attested by the participation of the Russian authorities. « The reforms carried out by the Russian Empire and formed in the edge of the control system caused the discontent of the local population. Besides the revolutionary uprising of 1905-1907 in Russia had influence in Turkestan. Frequent grievances of the local population to the circumstances. «In the autumn of 1905 in Tashkent, Samarkand and other cities of Turkestan, the striking workers, carried out the strike and staged rallies in Tashkent ... in 15 of October 1905 held a rally, which ended demonstration of Russian workers, joined by workers of other nationalities, the urban poor, the petty bourgeoisie and the farmers suburban villages « [9].

In this regard, the Russian government has increased the number of supporters of a strong military power and blooming at the edge of civil administration. The last words of the governor-general of Turkestan Governor-General Kuropatkin can serve as the argument: «We must ensure that we feared and respected. Love after «[10]. This view is supported by many of the king's officials, «Most of the king's officials are inclined

to believe that the efforts of the military administration of the province:» The Russian military power – wrote one of them, – clearer and more impressive to the hushed crowd of native than civil «« [11].

It is clear that Russia's participation in World War I and as a result, attracting people of Central Asia as black workers caused a wave of discontent among the local population of Turkestan. The failure of the system of government of the Russian Empire led to the edge of a revolutionary situation.

References

1. Urazaev S.Z. «Turkestan ASSR and it's state-legal features» (1958) Tashkent. p. 13
2. Address Directory of Turkestan region. Tashkent, Vol. Syr Darya regional Statistics Committee (1910) p. 6
3. Urazaev S.Z. «Turkestan ASSR and it's state-legal features» (1958) Tashkent. p. 13
4. Kastelsky Z.D. «From the history of Turkestan (1865-1917)» (1980) Moscow. p.28
5. Kastelsky Z.D. «From the history of Turkestan (1865-1917)» (1980) Moscow. p.28
6. Abramov I.F. «Regulation on management of Turkestan region» (1916) Tashkent. p.11
7. Urazaev S.Z. «Turkestan ASSR and it's state-legal features» (1958) Tashkent. p. 16
8. Abramov I.F. «Regulation on management of Turkestan region» (1916) Tashkent. p.245
9. Kastelsky Z.D. «From the history of Turkestan (1865-1917)» (1980) Moscow. p.76
10. Kovalev P.A. «The crisis of the colonial regime and the reforms of Kuropatkin in 1916» (1954) p. 42
11. Aminov A.M. « The economic development of the Central Asia (colonial period)» (1959) Tashkent. p.86

(работы, услуги); свободный выбор товара (работы, услуги); 6) надлежащее качество товара (работы, услуги); обмен или возврат товара как надлежащего, так и ненадлежащего качества; возмещение в полном объеме убытков (вреда), причиненных их жизни, здоровью и (или) имуществу вследствие недостатков товара (работы, услуги); получение у продавца (изготовителя, исполнителя) документа, подтверждающего факт приобретения товара (выполнения работы, оказания услуги); предъявление претензии к инициатору (организатору) игр по качеству товара (работы, услуги), переданного (выполненного, оказанного) в виде выигрыша; создание общественных объединений потребителей; возмещение морального вреда; защиту прав и законных интересов; осуществление иных прав, предусмотренных настоящим Законом и иными законами Республики Казахстан.

В Казахстане только в конце XX века стала складываться система законодательства в сфере защиты прав потребителей, которая гарантирует потребителю права, соответствующие международному уровню.

Литература:

1. Закон Казахской ССР от 05.06.1991 года «О защите прав потребителей» //Компьютерная справочно-правовая система (СПС) «ADVISER».
2. Закон Республики Казахстан от 04.05.2010 № 274-4 «О защите прав потребителей» //Компьютерная справочно-правовая система (СПС) «ADVISER».

Закон Казахской ССР «О защите прав потребителей» имел целью регулирование отношений между потребителем и продавцом или производителем работ и услуг, установление их прав и обязанностей, разрешение вопросов защиты прав потребителей.

Закон состоял из 3 разделов и 23 статей. Первый раздел «Общие положения» (ст. 1-5) закреплял основные цели и задачи, понятия. В качестве основных понятий были зафиксированы: «потребитель», «продавец», «изготовитель», «исполнитель», «договор», «продукция», «нормативно-технический документ».

Важным является в данном разделе статья 5 «Международные договоры», которая приоритет международного права в области защиты прав потребителей: «Если международным договором, в котором участвует Казахская ССР, установлены иные правила чем те, которые содержатся в республиканском законодательстве о защите прав потребителей, то применяются правила международного договора».

Второй раздел «Права потребителей и их защита» включал 15 статей. Статья 6 декларировала, что любой потребитель имеет право на: гарантированный уровень потребления; свободное приобретение товаров, использование работ и услуг; надлежащее качество продукции; полную и достоверную информацию о продукции; безопасность продукции; обращение в суд и другие уполномоченные государством органы; объединение в общественные организации потребителей; возмещение причиненного ущерба.

Статья 19 закрепляла государственное обеспечение и контроль качества продукции, работ и услуг: «Кабинет Министров, министерства и ведомства, местные Советы народных депутатов в пределах своей компетенции обязаны разрабатывать и активно проводить в жизнь политику защиты прав и законных интересов потребителя».

Третий раздел «Общественные организации потребителей» регулировал объединение граждан в общества (союзы) потребителей (Ст. 21), права общественных организаций потребителей (Ст. 22), защиту прав граждан общественными организациями потребителей (Ст. 23).

Закон Казахской ССР от 5 июня 1991 г. «О защите прав потребителей» утратил силу в связи с введением в действие Закона Республики Казахстан от 04.05.2010 № 274-4 «О защите прав потребителей». Настоящий Закон определяет правовые, экономические и социальные основы защиты прав потребителей, а также меры по обеспечению потребителей безопасными и качественными товарами (работами, услугами).

Нормативно-правовой акт состоит из 7 глав и 44 статей. Он существенно расширил в статье 1 основные понятия с 7 до 16.

Права потребителей также были расширены. Статья 7 закрепляет следующие права потребителей: свободное заключение договоров на приобретение товаров (выполнение работ и оказание услуг); доступ к информации в сфере защиты прав потребителей; получение информации о товаре (работе, услуге), а также о продавце (изготовителе, исполнителе); приобретение безопасного товара

ADMINISTRATIVNÍ A FINANČNÍ PRÁVO.

Татоян Діана Левонівна

студентка II курсу

юридичного факультету

Запорізького національного університету

СЛУЖБОВА КАР'ЄРА ЯК СТАДІЯ ПРОХОДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Актуальність теми. Розбудова демократичної правової соціальної держави Україна передбачає подальший розвиток інституту державної служби як важливого інструменту формування та реалізації державної політики, управління державою, забезпечення прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина, з урахуванням вітчизняного та зарубіжного досвіду.

Важливим чинником комплексного публічного соціально-правового інституту державної служби є проходження державної служби, під час якого, власне, й забезпечуються реалізація основних завдань і функцій держави, надання управлінських послуг, зростають її авторитет, стабільність та престижність.

Питання аспектів проходження державної служби завжди було у полі уваги багатьох вітчизняних вчених, зокрема, В. Б. Авер'янова, Ю.П. Битяка, Р.А. Калужного, О.Д. Крупчана, О.В. Петришина, В.В. Цветкова, В.М. Шаповалова. Крім того, цим питанням присвячено також праці зарубіжних учених: Ю.М. Старилова, Н.Н. Тарасової та ін. Варто зауважити, що ґрунтовних наукових досліджень, що стосувалися б питання службової кар'єри дуже мало.

У Конституції України визначено, що громадяни України користуються рівним правом вступу на державну службу. Згідно з Законом України «Про державну службу» державна служба в Україні – це професійна діяльність осіб, які займають посади в державних органах та їх апараті щодо практичного виконання завдань і функцій держави та одержують заробітну плату за рахунок державних коштів. Право на державну службу мають громадяни України незалежно від походження, соціального і майнового стану, расової і національної приналежності, статі, політичних поглядів, релігійних переконань, місця проживання, які одержали відповідну освіту і професійну підготовку та пройшли у встановленому порядку конкурсний відбір, або за іншою процедурою, передбаченою Кабінетом Міністрів України [1].

Для більшого розуміння співвідношення понять державна служба та службова кар'єра слід звернути увагу на погляди вчених щодо цього питання.

Відомий вчений у галузі адміністративного права Ю.М. Старилов, досліджуючи правовий інститут державної служби, зазначав, що «в країнах Заходу

проходження служби часто називають «здійсненням службової кар'єри». Просування по службі (здійснення кар'єри) має визначатися насамперед особистісними якостями державного службовця, його досвідом, професійністю, компетенцією, кваліфікацією, придатністю до конкретного виду служби» [2].

Підтримують цю думку і інші дослідники, які, зокрема зазначають, що:

- «просування по службі відбувається в межах державних посад, категорій і рангів. Все це в сукупності складає службову кар'єру» [3];

- упорядкування державної служби передбачає встановлення порядку просування по службі на принципах кар'єри [4];

- службова кар'єра є складовою частиною правового інституту проходження державної служби [5];

- загальна характеристика державної кар'єри визначає форму проходження державної служби, сутність кар'єри складає суб'єктивне право державних службовців на просування по службі [6].

Поняття проходження державної служби і службової кар'єри на державній службі близькі за своєю сутністю. Вони регулюються нормами права та комплексом організаційних заходів, спрямованих на створення умов для ефективної роботи та переваг найбільш кваліфікованим, творчим і перспективним працівникам. У той же час, проходження державної служби і службова кар'єра не є тотожними поняттями. На думку П.Т. Павленчика, службову кар'єру слід розглядати як форму проходження державної служби, яка стосується, головним чином, просування по службі [7].

З вище наведеного можна зробити висновок, що службова кар'єра – це насамперед, просування по державній службі, яке є однією із стадій проходження державної служби. Таким чином, поняття проходження державної служби є ширшим за поняття просування по службі (службової кар'єри).

На думку Ноздрачова О.П., терміном «проходження державної служби» позначаються «будь-які переміщення на державній службі після первинного призначення на державну посаду (прийняття на державну службу)».

На підставі аналізу чинного законодавства та науково-теоретичних напрацювань Продаєвич О. С. робить висновок, що структура проходження державної служби – це система взаємопов'язаних, взаємообумовлених і взаємодоповнюючих елементів, які можна поділити на: а) встановлення державної посади; б) прийняття на службу (конкурс, призначення, зарахування, вибори); в) прийняття присяги; г) правообмеження; д) випробувальний строк; е) стажування; ж) перепідготовка та підвищення кваліфікації; з) атестація; і) щорічна оцінка діяльності державного службовця; к) службова кар'єра; л) ротація; м) службове розслідування; н) заохочення; о) юридична відповідальність; п) припинення державної служби.

Слід також зауважити, що службова кар'єра як основний елемент державної служби також містить внутрішні елементи, що включають в себе, зокрема, просування по державній службі, підвищення кваліфікації державного службовця, проходження ним атестації та/або оцінювання діяльності [8].

рамках общественных отношений невозможно без поддержки соответствующих органов государственной власти.

Литература:

1. Селигмен, Б. Основные течения современной экономической мысли. [Текст] / Б. Селигмен Прогресс. 1968. – С. 67.

2. Марченко, М.Н. Проблемы теории государства и права: Учебное пособие – [Текст] / Под ред. М.Н. Марченко. – М.: Юрист, 2001. – С. 277.

3. Кейнс Дж. Общая теория занятости, процента и денег. [Электронный ресурс] / Дж. Кейнс – М.: 1978. – С. 318. lib100.com/book/other/general_theory_employment.pdf

4. Федеральный закон Российской Федерации от 16.07.1998 № 102-ФЗ «Об ипотеке (залоге недвижимости)» [Текст] : [федер. закон : принят Гос. Думой 24.06.1997. : действующая редакция по состоянию на 21.07.2014]

5. Сведения о рынке жилищного (ипотечного жилищного) кредитования в России (интернет-версия): Статистический сборник № 1 (2005-2013 гг.) // http://www.cbr.ru/statistics/b_sector/stat/Stat_digest_mortgage-01.pdf – С. 22

6. Рынок потребительского кредитования в 1 полугодии 2014 года // <http://xn--c1adjoahmf.xn--p1ai/docbank/940/6d4/de5/cfe1346aa250e97e51ba9a4.pdf> – С. 17-18

Шамухаммет Акмадов

Магистрант Международного Казахско-Турецкого Университета имени Х.А.Ясави (Казахстан)

СТАНОВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ЗАЩИТЫ ПРАВ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

В годы советской власти защиты прав потребителей в Казахстане не было. Монополия государства на все сферы общества делало невозможным возникновение потребительского права. Ситуация несколько смягчилась только в 1980-е годы, когда произошло возрождение частного предпринимательства и разгосударствление экономики.

22 мая 1991 г. был принят Закон СССР «О защите прав потребителей», который, однако, в связи с распадом СССР так и не вступил в силу. В условиях образования Содружества независимых государств в ряде республик были приняты законы о защите прав потребителей, для которых союзный закон стал моделью.

Закон Казахской ССР от 5 июня 1991 г. «О защите прав потребителей», введен в действие в Казахстане с 1 января 1992 г.

ная правовая система, совершенствующаяся ежегодно, не обеспечивает полноценной защиты заемщика. Для объяснения подобного высказывания следует обратиться к статье 54.1 Федерального закона «Об ипотеке (залоге недвижимости)» [4] регламентирующей основания для отказа в обращении взыскания на заложенное имущество: 1) банк может требовать заложенное имущество даже если оно является для должника единственным; 2) банку дано право обращения в судебные органы при регулярном запаздывании заемщика с платежами (следует указать, что достаточно трех месяцев в течение года – не обязательно подряд).

Исходя из данных Центрального банка Российской Федерации [5] под действия выше изложенных норм в 2013 году попали всего 2,4 % просроченных займов. Но с другой стороны при переводе этой цифры в непосредственное количество заемщиков получается примерно 38 740 человек потенциально подверженных преследованию со стороны кредитных организаций с последующим усугублением положения в области социально-экономических отношений. С учетом продолжающегося роста потребительских кредитов, формирующихся по трем направлениям (рис. 1) и увеличению задолженности физических лиц по кредитам без обеспечения до 6,5 трл. рублей [6] на 1 июля 2014 года следует рассматривать новую парадигму использования кредитных механизмов, как инструментария социального паразитизма.

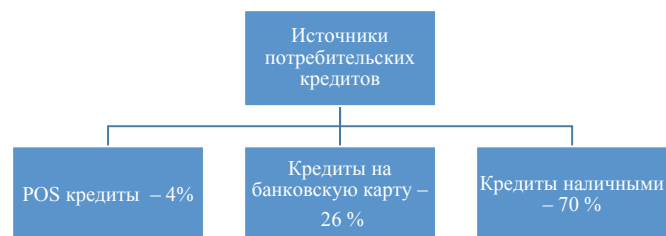

Рис. 1. Классификация вклада отдельных источников в формирование потребительских кредитов в Российской Федерации

В целом можно утверждать, что существующие принципы построения взаимосвязи экономически ориентированных отношений в обществе простимулировали развитие у индивидов обособленного взгляда на частную собственность и превалирование интересов одного гражданина над общими для нации в целом.

Конечно все существующие в современности концепции, описывающие процесс формирования и функционирования гражданского общества, не являются сами по себе составной частью идеологической теории, которая в свою очередь оформлена научно и реализуется в рамках соответствующих государственных программ. При этом формирование контекстных гуманистических принципов в

Просування по службі – це найбільший за відрізком часу етап проходження державної служби і власне є проходженням державної служби у вузькому розумінні.

Просування по службі здійснюється виключно за ознаками здібностей і професійної кваліфікації незалежно від статі, расової належності, віросповідання, світогляду тощо [9].

Законом України «Про державну службу» (стаття 27) визначено, що «Просування по службі державного службовця здійснюється шляхом зайняття більш високої посади на конкурсній основі, крім випадків, коли інше встановлено законами України та Кабінетом Міністрів України, або шляхом присвоєння державному службовцю більш високого рангу.

Державний службовець має право брати участь у конкурсній заміщенні вакантної посади. Переважне право на просування по службі мають державні службовці, які досягли найкращих результатів у роботі, виявляють ініціативність, постійно підвищують свій професійний рівень та зараховані до кадрового резерву».

Від просування на вищі посади відрізняється «просування» у ранзі, що можна кваліфікувати як «прогрес» у посадовому окладі. Це питання регулює ст. 26: «Черговий ранг присвоюється майже автоматично через два роки успішної праці на займаній посаді. Передбачено можливість скорочення цього терміну «за виконання особливо відповідальних завдань».

Згідно ч. 2 статті 29 Закону України «Про державну службу» «Державні службовці підвищують свою кваліфікацію постійно, у тому числі через навчання у відповідних навчальних закладах, як правило, не рідше одного разу на п'ять років. Результати навчання і підвищення кваліфікації є однією з підстав для просування по службі».

Важливе значення для просування по службі має атестація державних службовців. Атестація службовців є правовим засобом розширення демократичних засад у кадровій політиці та в управлінні державною службою, засобом забезпечення формування й реалізації цілеспрямованої та передбачуваної кадрової політики у сфері державної служби.

Під атестацією розуміють процес, за допомогою якого мають вирішуватися наступні завдання: формування високопрофесійного кадрового корпусу державних службовців; забезпечення його стабільності; виявлення потенційних можливостей державних службовців з метою їх найбільш ефективного використання; стимулювання професійної компетентності і підвищення кваліфікації працівників; посилення організованості, відповідальності і дисциплінованості державного апарату.

Таким чином, мета державної служби розглядається як упорядкування та підвищення ефективності процесів формування і реалізації державної влади й державного управління, а також поєднання відповідальності за виконання повноважень за посадою із соціально-економічними гарантіями державної служби.

Службова кар'єра – це нормативно урегульоване цілеспрямоване просування особи по державній службі для реалізації державних та задоволення своїх інтересів шляхом заміщення нею вищої посади або присвоєння їй вищого рангу.

Література

1. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3723-12>
2. Старилов Ю.М. Служебное право. Учебник. – М.: Изд-во БЕК, 1996. – 698 с.
3. Дубенко С.Д. Державна служба і державні службовці в Україні: Навч.-метод. посібник/ За заг. ред. Н.Р. Нижник. – К.: ІнЮре, 1999. – 244 с.
4. Государственная служба: теория и организация/ Курс лекций. – Ростов-на-Дону: «Феникс», 1998. – 640 с.
5. Державне управління: теорія і практика/ за заг. ред. д. ю. н., проф. Авер'янова В.Б. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 432 с.
6. Лаврінчук І.П. Правовий статус державного службовця як учасника трудових правовідносин: Автореф. дис. канд.юр.наук: 12.00.05 / Київ.унів. Т.Шевченка. – К., 1999. – 20 с.
7. Павленчик П. Т. Проходження державної служби в Україні: організаційно-правові засади : Автореф. дис... канд. наук з держ. управління : 25.00.03 / П. Т. Павленчик; Укр. акад. держ. упр. при Президентові України. – К., 2001. – 20 с. – укр.
8. Продаєвич О. С. Проходження державної служби в Україні: організаційно-правовий аспект: автореф. дис... канд. юрид. наук / О. С. Продаєвич; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2008. – 19 с. – укр.
9. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України/ За заг. ред. Тимощука В.П., Школика А.М. – К.: Конус-Ю, 2007.- 735с.

Ярошевська Я. Ю., студентка

Науковий керівник: Меліхова О. Ю., к.ю.н., доцент

Запорізький національний університет

СТАЖУВАННЯ В ПУБЛІЧНО-СЛУЖБОВИХ ВІДНОСИНАХ

Публічна служба являє собою організаційно-управлінський, політичний та соціальний інститут держави, що забезпечує комплекс відносин між окремими громадянами, громадянами та їх спільнотами, між державами, використовуючи при цьому державні владні ресурси [1].

Враховуючи значимість публічної служби в процесі формування та реалізації державної політики, забезпечення прав і свобод громадян, особливої уваги набуває питання кадрового укомплектування державних органів та професійної компетентності службовців. Відтак, важливою категорією є власне проходження публічної служби, основним об'єктом якої виступають саме службовці як особистий склад певного державного органу.

привело к формированию у граждан потребительского поведения, нацеленного главным образом на личное, а не общественное развитие и обогащение.

С точки зрения западной цивилистики абсолютный характер для прав собственности унаследован из основ римского права. Исходя из права Юстиниана само право собственности следует обозначить как полная власть над некоторой вещью.

Подобное положение сохранялось достаточно продолжительный период времени. Французский гражданский кодекс 1804 года согласно предусмотренной статье 544 представляет собственность, как право использования вещи наиболее полным образом, при условии отсутствия в законах и регламентах соответствующих запретов. В Швейцарском и Германском гражданских уложениях существовали положения, позволяющие собственнику распоряжаться определенной вещью исходя из собственного усмотрения и устранять всякое воздействие на нее со стороны других лиц.

Но развитие процессов в мировой экономике продиктовало фактически качественно новые условия потребовавшие переоценки самой сущности влияния собственника частного имущества на национальные социально-экономические отношения.

Итогом стало то, что в капиталистических странах первой половины XX века государственные органы власти стали оперировать новой теорией институционализма. Ее суть проявлялась в контроле над экономикой с позиции эффективности функционирования основных рынков для социума.

Одно из направлений институционализма сформулировал Дж. Коммонс в виде присвоения решающей роли праву в экономических отношениях, как наиболее эффективному механизму решения соответствующих задач. В результате чего основная идея концентрировалась на государственном контроле и регулировании рыночной экономики [1].

В противовес Дж. Коммонсу выступал Дж. Кейнс создал теорию кейнсианства или регулируемого капитализма. М.Н. Марченко в работе [2] отмечает, что данная теория в качестве основной цели предполагала спасение существовавших рыночных отношений и не была лишена концептуальных проблем характерных для 30-х годов XX века.

Сам Дж. Кейнс высказывался по этому поводу следующим образом [3]: расширение функций правительственных органов было обусловлено необходимостью решения задач координирования склонности населения к потреблению и одновременно побуждению использования механизмов инвестирования можно охарактеризовать, как покушение на основополагающие принципы индивидуализма, на самом деле защищали его как единственный практический способ избежать полноценного разрушения существовавших на тот момент форм экономических взаимоотношений.

Развитие кредитной системы в Российской Федерации в последнее время привело к установлению значительных ставок, использующихся банками при кредитовании, как юридических, так и физических лиц. При этом государствен-

По статье 119 предусмотрено наказание до трёх лет лишения свободы, или исправительные работы, или штрафы. Считаю, что необходимо ужесточить наказание за это деяние и предусмотреть ответственность за отказ исполнять родительские обязанности. Рассмотрим преимущества бэби-боксов: анонимность, простота, безопасность для ребенка, отсутствие уголовной ответственности, а самое главное – шанс спасти жизнь ребенка. Согласно Закону «О внесении изменений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам социального обеспечения» за каждого усыновленного ребенка после 1 января 2015 года государство будет выплачивать одновременно 75 МРП (138900 тенге, или \$763). Если усыновитель, получив свое пособие, потом вдруг решит отказаться от ребенка, то ему придется вернуть всю сумму плюс выплатить штраф. Я убеждена, что эта система спасения малышей полноценно заработает в Казахстане. И сотни, если не тысячи младенцев по всей стране будут таким образом спасены.

Литература:

1. <https://vk.com/write?email=ru-nova@mail.ru>
2. <http://www.1tv.ru/news/zaprotiv/190366>

Д.ю.н., профессор. Заслуженный деятель науки РФ Горяинов К.К.
ФКУ НИИ ФСИН России

Магистрант Кузьмина Л.В.

*ФБГОУ ВПО «Владимирский государственный университет
имени Александра Григорьевича и Николая Григорьевича Столетовых»*

ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ РЕЗУЛЬТАТОВ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КРЕДИТНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ И ЧАСТНОЙ СОБСТВЕННОСТИ С ПОЗИЦИЙ ЭЛЕМЕНТОВ ИНСТРУМЕНТАРИЯ СОЦИАЛЬНОГО ПАРАЗИТИЗМА В РОССИИ

В сложившихся к настоящему времени условиях следует рассматривать целесообразность развития качественно новых научных концепций формирования и функционирования гражданского общества способствующие появлению социальных отношений гуманистической направленности.

Исходя из либерально-демократической концепции основным признаком существующего гражданского общества должна считаться объявленная базовой ценностью частная собственность. Можно утверждать, что в постсоветский период переживание органов государственной власти различных уровней данному принципу

За одним з визначень, що використовується у науковій літературі, проходження державної служби – це процес практичного служіння державі та суспільству особи, призначеної на державну посаду державної служби, виконання відповідного виду управлінської або іншої державно-службової діяльності [2].

Одним з елементів проходження публічної служби є стажування – основний вид практичної підготовки службовців для заміщення державних посад. Його основною метою, як це визначено діючим законодавством, є набуття практичного досвіду, перевірки професійного рівня та ділових якостей особи, яка претендує на посаду державного службовця [3].

У більш широкому розумінні, головною засадою стажування є привнесення практичної ґрунтовної складової у процес підготовки осіб, що його проходять, формування у них умінь та знань ефективного державного управління, спрямованого на забезпечення реформування політичної, соціальної, економічної, гуманітарної сфер, адміністративної системи, прогресивних змін у суспільстві, вироблення новаторських професійних якостей: творчості, ініціативності, незалежного критичного мислення, всебічного, неупередженого осмислення суспільної проблематики, прийняття свідомих та раціональних управлінських рішень, прогнозування наслідків у коротко- та довгострокових перспективах, соціальної відповідальності, партнерських взаємовідносин.

Основними завданнями стажування будь-якого виду є:

- підготовка державного службовця до заміщення конкретної посади державного службовця;
- здобуття та накопичення передового досвіду управлінської діяльності;
- вироблення стратегічної програми майбутньої службової діяльності та конкретних планів найближчих дій;
- випробування державного службовця з погляду доцільності та можливості його просування по службі.

Стажування може здійснюватися у відповідному державному органі, органі місцевого самоврядування строком до двох місяців із збереженням заробітної плати за основним місцем роботи.

Відбір кандидата на стажування проводиться з ініціативи органу, де має відбуватися стажування. При цьому необхідна письмова заява самого стажиста та згода відповідних керівників за місцем його стажування та основної роботи. Під час проходження стажування працівник повинен додержуватися правил внутрішнього розпорядку державного органу, де він проходить стажування. На період стажування за стажистом закріплюється державний службовець, відповідальний за стажування.

Відповідно до чинного законодавства стажування можуть проходити: 1) особи, що вперше претендують на посаду; 2) публічні службовці, які бажають зайняти більш високу посаду.

Зміст стажування визначається індивідуальним планом, який затверджується керівником структурного підрозділу органу, в якому проводиться стажування. Під

час проходження стажування стажист повинен виконати індивідуальний план, про що подає керівнику державного органу доповідну записку з висновками керівника структурного підрозділу стосовно можливості використання стажиста на державній службі, а за основним місцем роботи – стислий письмовий звіт [4].

З метою найбільш ефективної та якісної підготовки, всебічного дослідження компетентності особи, усі види стажування мають обов'язково включати:

- теоретичну підготовку;
- роботу з нормативно-правовою та іншою документацією, підготовку аналітичних матеріалів і проектів нормативних актів з відповідним обґрунтуванням;
- набуття професійних і ділових навичок;
- безпосереднє виконання службових обов'язків на конкретній посаді державного службовця;
- вивчення досвіду роботи органу державної влади, в якому проходить стажування;
- участь у нарадах, семінарах, ділових зустрічах тощо.

Стажування проводиться з відривом від основної роботи. За працівником, направленим на стажування, зберігаються його посада та заробітна плата за основним місцем роботи з подальшим урахуванням змін розміру мінімальної заробітної плати відповідно до чинного законодавства. Стажисту за основним місцем роботи відшкодовуються також витрати на проїзд до місця стажування і назад, добо́ві за час знаходження в дорозі та найом житла. Витрати, пов'язані із стажуванням спеціаліста, відшкодовуються державним органом, який запросив спеціаліста на стажування за рахунок коштів, передбачених на утримання цього органу [4].

Стажування у системі державної служби – це:

- навчання в органі державної влади на конкретній посаді державного службовця;
- навчання державного службовця в навчальному закладі у формі самостійного виду додаткового професійного навчання чи навчання з відповідних модулів освітньо-професійних програм підготовки чи професійних програм підвищення кваліфікації.

Порядок та умови стажування на посаді державного службовця визначаються керівником органу державної влади. Порядок та умови стажування, що є самостійним видом професійного навчання, визначаються угодою, яка укладається органом державної влади з навчальним закладом.

Порядок та умови стажування, передбаченого як складова освітньо-професійної програми підготовки чи професійної програми підвищення кваліфікації, мають визначатися навчальним закладом самостійно.

Усі види стажування мають індивідуальний характер і передбачають самостійне виконання посадових службових обов'язків.

Форми практичного оволодіння методами і прийомами запропонованої службової діяльності різноманітні. Основні з них:

Магістр юридических наук Тулебаева Г.М.

Инновационный Евразийский университет, Казахстан, Павлодар

БЭБИ – БОКСЫ В КАЗАХСТАНЕ: ЗА ИЛИ ПРОТИВ

Впервые бэби-боксы – ящики, в которых матери-кукушки смогут оставить новорожденного – могут появиться в республике уже к концу следующего года. Об этом говорится в проекте общенационального плана мероприятий по укреплению семейных отношений, морально-этических и духовно-нравственных ценностей в Республике Казахстан на 2015-2020 годы, в настоящий момент прорабатывается на уровне Министерства здравоохранения и социальной защиты. Бэби-бокс представляет собой вмонтированный в здание ящик, поддерживающий определенный температурный режим, оборудованный колыбелькой. Через полминуты, после того как в бокс кладут ребенка, дверца автоматически блокируется и никто кроме медиков не может ее открыть. Сигнал о появлении в капсуле малыша передается на пост учреждения. Я поддерживаю этот проект, даже одна спасенная детская жизнь бесценна. Правда бэби-боксы можно было бы назвать: «Проект по спасению новорожденных», или «Колыбель надежды». После того, как ребенка подкинули в беби-бокс, под присмотром медиков установив его состояние, органы опеки будут брать детей под свой патронаж и работать над тем, чтобы у малыша появились приемные родители. Очевидно, что многие бездетные пары смогут решить свои проблемы путём усыновления этих детей. После того, как он будет отдан в семью усыновителей, родная мать, даже если она раскается и захочет вернуть ребенка обратно, не сможет этого сделать. Возросшее количество случаев убийств новорожденных детей связано более всего с социально-экономическими проблемами всего нашего общества. В первую очередь такие преступления совершаются одинокими женщинами, для которых ребенок является бременем для нормальной в их представлении жизни. Другие избавляются от детей, так как не имеют никакой возможности воспитать ребенка, у кого нет крыши над головой, нет средств к существованию. Это и проблема законодательства, проблема государства. Установка одного бэби-бокса обходится от 6 до 15 тысяч долларов. Может быть, можно было эти средства направить на создание приютов для мам с детьми. Надо, чтобы государство повернулось лицом к таким программам и финансировало их. У нас до сих пор нет кризисных центров для жертв насилия, временных приютов для таких мам. И этот дом надежды должен существовать, их должно быть много. Открыть круглосуточные садики – ясли для детишек, если мамы работают после рождения сразу, чтобы кормить семью. Как система поддержки для одиноких матерей предоставить им первоочередное право получение жилплощади, выезда на лечение. Ничего сейчас этого нет. Женщину бросившую ребенка в баки, привлекают по статье 119 уголовного кодекса – «Оставление в опасности». Если не брать во внимание случаи умерщвления – статья «Убийство».

В системе профилактики деятельности школы можно выделить два направления: меры общей профилактики и обязанности по выявлению учащихся, нуждающихся в особом педагогическом внимании и проведении работы с ними. К подобным мероприятиям можно отнести тематические классные часы, проведение которых отслеживается администрацией школы, различные школьные акции, выступление агитбригад, создание и расклеивание листовок, проведение школьных тематических дискотек, участие в районных и областных мероприятиях, конкурсы рисунков, родительские лектории, тематические встречи со специалистами различной направленности не только с учениками, но и родителями [1-3].

Табл.1.

Направления работы школы

Профилактическая работа	Организация досуговой деятельности	Работа с родителями	Правовой всеобуч	Каникулы	Социально-психологическая служба
Проведение лекций, бесед	Спортивные секции	Экскурсии	Встречи с юристом	Технические кружки	Социально-педагогическая работа с детьми
Тематические классы	Клубы по интересам	Родительские собрания, лекции психологов	Изучение конвенций ООН о правах ребёнка	Трудовой десант по ремонту школьной мебели	Психолого-педагогическое консультирование школы
Организация школьных праздников	Проведение вечеров	Совместное проведение школьных праздников	Работа по выполнению прав и обязанностей учащихся	Шефская трудовая деятельность	Социально-педагогическая учитель в работе с подростками
Совместная работа с инспектором	Посещение театров и музеев	Организация правового всеобуча	Беседа с инспектором ОППН	Проведение спортивных соревнований	Всеобуч родителей – курс лекций

Литература

1. Бланков, А.С. Актуальные проблемы предупреждения безнадзорности и правонарушений несовершеннолетних /А.С. Бланков// Социальная дезадаптация: нарушение поведения подростков. – М: МПА, 1996. С.3– 10.
2. Дети и преступный мир: Информационно-методический сборник / Сост. Н.Г.Золн. – Владимир, 2008. – 209 с.
3. Психология подростка: хрестоматия /Сост. Ю. И. Фролов. – М.: Российское педагогическое агентство, 1997. – 526 с.

– виконання посадових обов'язків на посадах органів державної влади, функціональні повноваження яких відповідні потребам особи, яка проходить стажування;

– набуття спеціальних теоретичних і практичних навичок, умінь і знань в наукових установах, на підприємствах, в установах і організаціях різних форм власності, у тому числі й закордонних, формування та розвиток професійних умінь і ділових якостей при виконанні посадових обов'язків;

– участь у заходах моніторингового чи експертного характеру (оперативне вивчення обстановки і вживання заходів на місцях, інспекції, перевірки, контроль тощо);

– вивчення закордонного досвіду тощо [5].

Будь-яке стажування має завершуватися підведенням підсумків і оцінкою рівня набутих умінь, навичок і знань незалежно від виду та форми.

Так, за результатами стажування у державному органі стажисту видається довідка для подання за основним місцем роботи. Особа (не державний службовець), яка після успішного закінчення стажування виявила бажання працювати у даному державному органі, проходить конкурс відповідно до Положення про порядок проведення конкурсу при прийнятті до органів державної виконавчої влади. При цьому їй надається перевага перед особами, які беруть участь у даному конкурсі, але не проходили стажування. Державний службовець після успішного закінчення стажування може бути переведений на посаду за рішенням керівника відповідного державного органу без конкурсного відбору або зарахований до кадрового резерву державного органу [4].

Кінцевим результатом стажування для особи, що його пройшла, та ознаками його успішності мають стати:

– засвоєння принципів, які лежать в основі адміністративної діяльності, маючи змогу зіставляти свій досвід та теоретичні знання і щоденну практику на реальному робочому місці в органі влади;

– набуття досвіду роботи у органах державної влади;

– опанування засад організації управлінських структур, основних процедур, з яких складається професійна діяльність особи, що перебуває на державній службі;

– виявлення необхідних для перебування на відповідній посаді якостей (пунктуальність, ініціативність, уміння формулювати та висловлювати власні думки, здатність до конструктивної роботи в структурному підрозділі тощо) [6].

Підсумовуючи викладене, особливістю процесу стажування в сфері публічної служби має бути визнане те, що стажування розглядається не стільки як етап проходження публічної служби, а як обов'язкова частина професійного розвитку особи та обов'язкова складова підвищення рівня професійної компетентності, яка є основою кар'єрного зростання службовця, що в свою чергу сприяє більш ефективній реалізації функцій відповідних органів публічної служби.

Проголошення Україною курсу на європейську інтеграцію і необхідність досягнення критеріїв та вимог, що висуваються до кандидатів для вступу до ЄС, ставить на перший план завдання створення високопрофесійної публічної служби як ключового елементу ефективної системи публічного управління. Тому, вдосконалення форм та етапів стажування як складової проходження публічної служби, зокрема шляхом внесення законодавчих змін та новацій, дослідження та впровадження зарубіжного досвіду, повинно сприяти досягненню зазначених стратегічних цілей.

Література

1. Сербогін С. Державний службовець у відносинах між владою і суспільством: монографія / С.М. Сербогін. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2003. – 456 с.
2. Габричидзе Б.Н. Службове право [Текст]: учеб. для юрид. вузов / Б.Н. Габричидзе, А.Г.Чернявский. – М.: Изд.-торг. корпорация «Дашков и К», 2003.
3. Про державну службу: Закон України від 16.12.1993 №3723-ІІІ.
4. Про затвердження Положення про порядок стажування у державних органах: Постанова КМУ від 01.12.1994 №804.
5. Оболенський О.Ю. Державна служба: Навч. посібник. / Оболенський О.Ю. – К.: КНЕУ, 2003. – 344 с.
6. Методичні рекомендації щодо організації заходів із професійного розвитку осіб, зарахованих до Президентського кадрового резерву «Нова еліта нації» / В.А.Гошовська, М.С.Орлів, Б.О.Костенко, К.Ф.Задоя / за заг. ред. Ю.В.Ковбасюка, В.А.Гошовської / - К. : НАДУ, 2013. – 45 с.

Чернова Ю.С.

Запорізький національний університет, Україна
Науковий керівник: ст. викладач Германюк М.О.

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В СІНГАПУРІ

Сінгапур – унікальне місто-країна, побудоване за моделлю «країни-комп'ютера». Становлення сучасного Сінгапура і перетворення його з країни «третього світу» на одну з найбагатших азіатських держав відбулося надзвичайно швидко – не більше ніж за 30 років. Зрозуміло, що таке стрімке перетворення споконвічного життєвого устрою вимагало надзвичайно продуманих реформ, що стосувалися, зокрема, правової системи.

На сьогоднішній день питання адміністративної відповідальності в Сінгапурі залишається не розробленим вітчизняними науковцями-адміністративіс-

профилактики безнадзорности и правонарушений несовершеннолетних»; ФЗ от 25.07.2002 № 114 «О противодействии экстремистской деятельности»; «Об образовании в Российской Федерации» ФЗ-№273 от 29.12.2012.

Федеральным законом № 273-ФЗ комплексно регулируются вопросы правовых отношений в сфере образования в РФ. В частности, данный закон регулирует статус участников образовательного процесса, и, в том числе, обучающихся в образовательных организациях и иных организациях, осуществляющих образовательную деятельность. В сравнении с ранее действовавшим законодательством об образовании, новый федеральный закон можно охарактеризовать как более системно и детально регулирующий вопросы статуса обучающихся. Систематизируются, в том числе, и вопросы дисциплинарной ответственности обучающихся за допущенные нарушения.

Содержание и формы работы по профилактике правонарушений и преступлений среди несовершеннолетних должны находить отражение в годовом плане, в планах работы заместителя директора по воспитательной работе, социального педагога школы, педагога-организатора, классных руководителей (рис.1).

Рис.1. Схема управління діяльністю по предупреждению правонарушений среди несовершеннолетних в образовательном учреждении

имуществом, связанных с легализацией доходов, приобретенных преступным путем, и финансированием терроризма и затрагивающих права и законные интересы личности и общества, основы экономической безопасности и внешнеполитический авторитет государства.

Литература:

1. Назарбаев Н.А. «Казахстан на пути ускоренной экономической, социальной и политической модернизации: Послание Президента страны народу Казахстана» // «Казахстанская правда». 2005г.
2. «Казахстан на пороге нового рывка вперед в своем развитии: Стратегия вхождения Казахстана в число пятидесяти наиболее конкурентоспособных стран мира от 1 марта 2006 года» // «Казахстанская правда». 2006г.
3. Закон Республики Казахстан от 28.08.2009 года № 191-5 «О противодействии легализации (отмыванию) доходов, полученных незаконным путем, и финансированием терроризма». База данных «Закон».
4. Гражданский кодекс РК. База данных «Закон».
5. Закон РК «О государственной регистрации юридических лиц». База данных «Закон».

Дьяков А.И., доцент Дьяков И.А.
ФГБОУ ВПО «ТГТУ», Россия

СИСТЕМА РАБОТЫ ШКОЛЫ ПО ПРОФИЛАКТИКЕ ПРАВОНАРУШЕНИЙ И ПРЕСТУПЛЕНИЙ СРЕДИ ПОДРОСТКОВ

Цель: предупреждение правонарушений и безнадзорности учащихся.

Задачи: усиление координации предупредительно – профилактической деятельности всех ведомств, решающих проблему асоциального поведения и социально опасного пристрастия; повышение уровня воспитательно- профилактической работы с подростками через их взаимодействие с КДН и ПДН; активизация разъяснительной работы среди учащихся и родителей по вопросам правопорядка; привлечение учащихся к укреплению правопорядка в школе- интернат (самоуправление); развитие системы развития организационного досуга и отдыха детей в учебное и каникулярное время; обеспечение социальной защиты прав несовершеннолетних [1-3].

Профилактическая работа образовательных учреждений (ОУ) осуществляется под руководством администрации школы во взаимодействии с органами профилактики безнадзорности и правонарушений среди несовершеннолетних на основе следующих нормативных документов: ФЗ № 124 от 24.07.1998 «Об основных гарантиях прав ребенка в Российской Федерации»; ФЗ от 24.09.1999 № 120 «Об основах системы

тами, тому потребує більш докладного вивчення з метою запозичення позитивного досвіду держави та впровадження окремих положень адміністративного права Сінгапура в українську правову систему.

Яскравий прояв контрольної і охоронної функції правової системи країни виявляється, зокрема, в адміністративному праві країни. Як не дивно, єдиним відомим сінгапурській правовій системі адміністративним стягненням є штраф. Інші стягнення, характерні для європейських країн і України зокрема, тут стосуються сфери кримінального права і накладаються за більш серйозні правопорушення. Ще одна особливість штрафів – їх пропорційність високому рівню доходів місцевого населення і фіксована сума за кожне окреме правопорушення [1].

Адміністративні правопорушення, за які в Сінгапурі накладаються стягнення, можна поділити на кілька груп:

- 1) У сфері безпеки довкілля. Ця група включає в себе надзвичайно широке коло правопорушень, починаючи з недотримання порядку і чистоти в публічних місцях, закінчуючи незаконним виловом риби (причому незаконним тут вважається будь-яке рибальство) і годуванням птахів у громадських місцях.
- 2) У сфері дорожнього руху і транспорту. У Сінгапурі можна отримати величезний штраф за керування транспортним засобом без паска безпеки, паркування авто чи навіть велосипеда та перехід вулиці у невстановленому місці.
- 3) У сфері користування мережею Інтернет. Сінгапур – одна з небагатьох країн, де такі правопорушення не тільки регламентовані на законодавчому рівні, а й дійсно караються. Зокрема, в країні заборонений будь-який піратський та порнографічний контент.
- 4) У сфері громадського порядку. Більша частина небезпечних діянь, що посягають на даний об'єкт, є кримінально караними. Адміністративне стягнення накладається тільки за паління, розпиття алкогольних напоїв та навіть жування гумки у громадських місцях [2].

Суб'єктами адміністративної відповідальності в Сінгапурі є не тільки громадяни країни, а й іноземці та особи без громадянства. Юридичні особи не визнаються суб'єктами адміністративної відповідальності та несуть інші види покарання. За загальним правилом, відповідальність може наступати для осіб з 16 років. Справи про адміністративні правопорушення, скоєні особами з 14 років, розглядає окрема категорія судів [3].

Адміністративному праву Сінгапура невідоме розмежування проступків за суб'єктивною стороною на умисні та необережні. Будь-який проступок тут визнається скоєним умисно.

Перелік суб'єктів накладення адміністративних стягнень в Сінгапурі є досить широким. Це зумовлено надзвичайно розгалуженою судовою системою країни. Зокрема, адміністративні стягнення уповноважені накладати наступні органи:

- 1) окружні суди;
- 2) магістратські суди;
- 3) трибунали по дрібним претензіям (Small Claims Tribunal);

4) суд по делам ДТП (Traffic Court);

5) суды по делам несовершеннолетних (Juvenile Court), що уповноважені розглядати справи, які стосуються осіб віком до 16 років [4].

Підсудність справи тому чи іншому суду залежить від суми штрафу, передбаченого як покарання за адміністративне правопорушення. Виняток становлять тільки суди по справам неповнолітніх та так звані вечірні суди, що функціонують щоденно з 18.00 для забезпечення зниження навантаження на суди загальної юрисдикції [5].

Надзвичайно широкий перелік адміністративних проступків, розгляд справ виключно в судовому порядку, а також великі штрафи, що передбачаються як стягнення, повністю компенсують не кодифікований характер адміністративного права Сінгапура. Правова система цієї унікальної держави повністю справляється зі своїми головними функціями – превентивною, правоохоронною та правовідновлюючою.

Література:

1. Cane, Peter (2004), An Introduction to Administrative Law (4th ed.), Oxford: Clarendon Press, ISBN 978-0-19-926898-6.

2. Craig, Paul [P.] (2008), Administrative Law (6th ed.), London: Sweet & Maxwell, ISBN 978-1-84703-283-6.

3. Hawke, Neil; Parpworth, Neil (1998) [1996], Introduction to Administrative Law (PDF) (2nd ed.), London: Cavendish Publishing (reproduced on Scribd), ISBN 978-1-85941-191-9, archived from the original on 28 December 2011.

4. Wade, William; Forsyth, Christopher (2009), Administrative Law (10th ed.), Oxford: Oxford University Press, ISBN 978-0-19-923161-4.

5. Wan Azlan Ahmad; Nik Ahmad Kamal Nik Mahmod (2006), Administrative Law in Malaysia, Petaling Jaya, Selangor, Malaysia: Sweet & Maxwell Asia, ISBN 978-983-2631-75-0.

Аспірант Коваль О.О.

Класичний приватний університет, Україна

ДО ПИТАННЯ РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ «ПОДАТКОВИЙ ОБОВ'ЯЗОК», «ПОДАТКОВЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ», «ГРОШОВЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ», «ПОДАТКОВИЙ БОРГ»

Поняття податкового обов'язку є однією із центральних категорій податкового права. Водночас, обов'язок зі сплати податків є першочерговим і безумовним, таким, що впливає з норми, закріпленої у ст. 67 Конституції України, де регламентується, що кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і

криме передусмотренных Законом «О государственной регистрации юридических лиц» и иными законодательными актами запрещается (статья 6) [5].

Таким образом, у регистрирующего органа нет информации о бенефициарных собственниках юридических лиц и соответственно, прозрачность в отношении бенефициарной собственности и контроля юридических лиц не обеспечена.

Бенефициарный собственник – это лицо или несколько лиц, которые прямо или косвенно владеют юридическим лицом или оказывают существенное влияние на принятие им решений. Бенефициарный владелец может быть не указан в правоустанавливающих документах, являясь при этом фактическим собственником всех активов и извлекать выгоду из деятельности организации, не раскрывая при этом свою личность.

Бенефициарные владельцы часто скрываются за цепочкой из номинальных фирм и директоров, что может использоваться для нелегальных целей, например, для отмыкания доходов, полученных преступным путем, финансирования терроризма, осуществления коррупции. В легальных целях такие владельцы могут скрывать личность для налогового планирования.

Установленный ущерб от лжепредпринимательства в 2009 году превысил 10 миллиардов тенге, выявлено 52 преступления, связанных с лжепредпринимательством, в суд направлено 23 уголовных дела.

В стране зарегистрировано более 300 000 юридических лиц, а в рамках текущего законодательства информация о бенефициарных собственниках этих фирм просто отсутствует, что способствует развитию такой актуальной проблемы в стране, как лжепредприятия и фирмы-однодневки. Рост фактов получения незаконных доходов путем использования лжепредпринимательства дает основания полагать о возрастающем характере их легализации. По статистике Налогового комитета Министерства финансов РК на 2012 год в Казахстане официально признано лжепредприятиями 586 хозяйствующих субъектов, через которые совершались фиктивные сделки и обналичивались преступные деньги.

В прошлом году часть преступлений в сфере экономической деятельности была декриминализована. Финансовая полиция переориентировала свою работу на выявление более опасных экономических преступлений, по фактам которых возбуждено 3198 уголовных дел. Почти все они приходятся на сферу «теневой» экономики – 92%.

Оценивая все выше сказанное, на наш взгляд необходимо:

- во-первых, внести в закон «О противодействии легализации (отмыванию) доходов, полученных незаконным путем, и финансированием терроризма» определение понятия «бенефициарный собственник»

- во-вторых, установить формы заполнения этой информации при регистрации юридических лиц и в начале деловых отношений с финансовыми учреждениями.

Таким образом, отметим, что социально-экономическая обусловленность уголовно-правовых мер противодействия легализации доходов, приобретенных преступным путем, – это совокупность объективных материальных признаков, свидетельствующих о необходимости криминализации наиболее значимых нарушений в сфере осуществления операций с денежными средствами или иным

конное обогащение за счет сокрытия прибыли, вывод финансов и имущества в зарубежье, уклонение от уплаты налогов, а также теневая экономика становятся серьезными ограничителями нашего развития» [2].

Указанные обстоятельства требуют постановки новых ориентиров в борьбе с экономической преступностью, совершенствование нормативной и методической базы с учетом современных требований.

Первым опытом разработки и реализации специализированных комплексных программ в области борьбы с экономическими правонарушениями с использованием возможностей ряда государственных органов послужила принятие Закона Республики Казахстан от 28.08.2009 года № 191-5 «О противодействии легализации (отмыванию) доходов, полученных незаконным путем, и финансированием терроризма».

Легализация денежных средств или иного имущества, приобретенного незаконным путем, – это новый вид современной высокоразвитой транснациональной организованной преступности, имеющей сферы широкомасштабного применения. Легализация преступных доходов превратилась в своеобразный международный криминальный бизнес. Условия для отмывания преступных доходов создаются общим состоянием экономики, несовершенством правового регулирования экономической деятельности, медленным становлением новых институтов рыночной экономики, а также, отсутствием достаточных методических рекомендаций по противодействию рассматриваемому виду криминального деяния. Проблема легализации денежных средств или иного имущества, приобретенного незаконным путем, заслуживает самого пристального внимания государственных и научных юридических кругов.

Так, на наш взгляд, в Законе РК «О противодействии легализации (отмыванию) доходов, полученных незаконным путем, и финансированием терроризма» есть некоторые пробелы. Пункт 2 статьи 18 данного Закона устанавливает, что государственные органы РК обязаны предоставлять информацию по запросу Комитета финансового мониторинга из собственных информационных баз [3]. Необходимо отметить, что согласно статье 42 Гражданского кодекса РК, юридические лица должны в течение месяца перерегистрироваться в случае изменений в наименовании, в уставном капитале и в составе учредителей. Изменения, внесенные в учредительные документы по указанным основаниям без перерегистрации юридического лица, являются недействительными. В случае внесения других изменений и дополнений в учредительные документы юридическое лицо извещает об этом регистрирующий орган в месячный срок [4].

Согласно статье 5 Закона РК «О государственной регистрации юридических лиц» Министерство юстиции осуществляет государственную регистрацию юридических лиц и учетную регистрацию филиалов и представительств, а также представляет информацию государственным контрольным и надзорным органам по их запросу [5]. Так, необходимо отметить, что законодательством в сфере регистрации юридических лиц не налагается обязанность на юридические лица сообщать о бенефициарных собственниках и контролерах, и только подается информация об учредителях. Требования каких-либо документов и сведений,

розмірах, встановлених законом (тобто без урахування резидентського статусу платника податку та незалежно від факту здійснення ним діяльності) [1].

Податковим обов'язком визнається обов'язок платника податку обчислити, задекларувати та/або сплатити суму податку та збору в порядку і строки, визначені Податковим кодексом України та законами з питань митної справи (п. 36.1, ст. 36 ПК України [2]).

Проте, якщо казати про виконання податкового обов'язку у вигляді сплати податку чи збору, то законодавець використовує термін, як «податкове зобов'язання» – тобто сума коштів, яку платник податків, у тому числі податковий агент, повинен сплатити до відповідного бюджету як податок або збір на підставі, в порядку та строки, визначені податковим законодавством (пп. 14.1.156, п. 14.1, ст. 14 ПК України [2]).

Відповідно до п.57.1, ст.57 ПК України, платник податків зобов'язаний самостійно сплатити суму податкового зобов'язання, зазначену у поданій ним податковій декларації, протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку, передбаченого ПК України для подання податкової декларації, крім окремо встановлених податковим законодавством випадків.

До того ж, законодавець конкретизує, якщо грошове зобов'язання визначається контролюючим органом, то платник податків зобов'язаний сплатити нараховану суму грошового зобов'язання протягом 10 календарних днів, що настають за днем отримання податкового повідомлення-рішення (п. 57.3, ст. 57 ПК України [2]). Виключенням є початок процедури оскарження рішення контролюючого органу.

Неоднозначний зміст містить в собі поняття грошове зобов'язання, з одного боку це поняття є більш ширшим ніж податкове зобов'язання (яке є лише сумою коштів, що платник податків, чи податковий агент, повинен сплатити як податок або збір) тому як включає в себе окрім поняття податкового зобов'язання і штрафні (фінансові) санкції, що справляється з платника податків у зв'язку з порушенням ним вимог податкового законодавства (пп. 14.1.39, п.14.1, ст. 14 ПК України [2]), з іншого боку – є вужчим, свідченням чого є наявність сполучників та/або, тобто за певних умов у платника податку можуть бути лише штрафні (фінансові) санкції. Проте у такому випадку, мова має йтися не тільки про грошове зобов'язання але й податковий борг.

Хоча, аналіз змісту пп.14.1.175, п.14.1, ст.14 ПК України вносить корективи, що податковим боргом може вважатися лише сума узгодженого грошового зобов'язання (з урахуванням штрафних санкцій за їх наявності), але не сплаченого платником податків у встановлений строк ПК України, а також пеня, нарахована на суму такого грошового зобов'язання.

Тобто для того, щоб сума грошового зобов'язання отримала ознаки податкового боргу таке зобов'язання повинно бути, перш за все, узгодженим. Узгодженою вважається сума грошового зобов'язання, яку платник податків самостійно обчислив та зазначив у податковій (митній) декларації або уточнюючому розрахунку, що подається контролюючому органу у встановлені законодавством строки (п. 54.1, ст. 54 ПК України [2]).

Проте, п.56.2, ст.56 ПК України наголошує, якщо платник податків вважає, що контролюючий орган неправильно визначив суму грошового зобов'язання або прийняв будь-яке інше рішення, що суперечить законодавству або виходить за межі повноважень контролюючого органу, встановлених ПК України – він має право звернутися до контролюючого органу вищого рівня із скаргою про перегляд цього рішення.

П. 56.15, ст. 56 ПК України наголошує на тому, що скарга, подана до контролюючого органу вищого рівня у письмовій формі (та у разі потреби – з належним чином засвідченими копіями документів, розрахунками та доказами, які платник податків вважає за потрібне надати) протягом 10 календарних днів, що настають за днем отримання платником податків податкового повідомлення-рішення, – зупиняє виконання платником податків грошових зобов'язань, визначених у податковому повідомленні-рішенні (рішенні), на строк від дня подання такої скарги до контролюючого органу до дня закінчення процедури адміністративного оскарження. До того ж, протягом зазначеного строку податкові вимоги з податку, що оскаржується, не надсилаються, а сума грошового зобов'язання, що оскаржується, вважається неузгодженою.

Відповідно до п. 56.18, ст. 56 ПК України, платник податків має право оскаржити в суді податкове повідомлення-рішення або інше рішення контролюючого органу про нарахування грошового зобов'язання у будь-який момент після отримання такого рішення. І у такому випадку, тобто коли платник податків звертається до суду з позовом щодо визнання недійсним рішення контролюючого органу, грошове зобов'язання вважається неузгодженим до дня набрання судовим рішенням законної сили [2]. Але, у даній ситуації можна зробити висновок, що платник податку може і зловживати своїм законним правом наданим йому п.17.1.7, п.17.1, ст.17 ПК України щодо можливості оскарження рішення, дій (бездіяльності) контролюючих органів або їх посадових осіб з метою відстроєння строку погашення податкового боргу.

Але виникає питання, яке рішення може винести суд у такій ситуації. Якщо допустити, що суд, до якого було подано позов візьме до уваги норму п. 56.18, ст.56 ПК України, зміст якої говорить про ситуацію, коли податкове зобов'язання вважається неузгодженим, то можливо він може відмовити в позові або зупинити провадження до ухвалення рішення щодо поданого платником податків позову. До того ж не існує норми, яка б визначала подальші наслідки для платника податків такого рішення. Тому вважаємо, що зміст цього пункту ПК України потребує уточнення.

Література:

1. Конституція України : прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30 (23 липня). – Ст. 141.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Газаев А.И., Турсынбаев М.Б.

Таразский государственный университет им. М.Х.Дулати, Казахстан

НЕКОТОРЫЕ ПРОБЕЛЫ ЗАКОНА ПК «О ПРОТИВОДЕЙСТВИИ ЛЕГАЛИЗАЦИИ (ОТМЫВАНИЮ) ДОХОДОВ, ПОЛУЧЕННЫХ НЕЗАКОННЫМ ПУТЕМ, И ФИНАНСИРОВАНИЕМ ТЕРРОРИЗМА» СПОСОБСТВУЮЩИЕ ЛЖЕПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВУ

В настоящее время социально-экономическая ситуация в Республике Казахстан характеризуется улучшением макро- и микроэкономических показателей, переходом к качественно новому этапу в рамках реализации Стратегии индустриально-инновационного развития, ростом государственных расходов на социальные нужды, развитием предпринимательства, увеличением уровня жизни населения, дальнейшей интеграцией в мировое экономическое сообщество. Эти факторы оказывают влияние на изменение качественных характеристик экономической преступности. Появляются новые и усложняются прежние формы преступного поведения.

В последние годы наблюдается ускоренное развитие методов легализации преступных денег и финансирования терроризма. Преступная деятельность такого рода характеризуется количественным и качественным ростом, повышенной организованностью, появлением все новых видов и использованием все более изощренных методов передвижения незаконных денежных средств по международным финансовым каналам. Поскольку преступления в сфере экономической деятельности, совершаемые в целях незаконного обогащения, наносят значительный материальный ущерб государству и обществу, мировое сообщество поддерживает необходимость усиления сотрудничества в борьбе с криминальными операциями такого рода и их последствиями.

На особую опасность преступлений в экономической сфере неоднократно указывал Президент Республики Казахстан Н. А. Назарбаев: «Надо покончить с непрозрачностью акционерных обществ, их владельцев и аффилированных лиц, непрозрачностью банковской системы, множеством разрешительных органов, безнаказанностью тех, кто дает взятки, чтобы обойти закон, и т. п.», – отмечал он в своем «Послании Президента страны народу Казахстана». [1] В разработанной Правительством Республики «Стратегии вхождения Казахстана в число пятидесяти наиболее конкурентоспособных стран мира от 1 марта 2006 г.» также отмечается: «Мы постоянно работаем по борьбе с коррупцией и улучшаем ситуацию, но непрозрачность денежных потоков некоторых финансово-промышленных групп и их неза-

Шет елдегі сот саласында бұл практика бұрыннан қолданып келеді. Көптеген даулы істер сотқа жетпей осындай бітімгершілік жолмен шешіледі екен. Мысалы, Америкада істердің 95 %, Англияда 87 %, кішкентай ғана Словения елінде 35 % бітімгершілік жолмен өз нәтижесін табатыны белгілі болып отыр [7].

Сондықтан да мұндай бітімгершілік тәжірибе біздің еліміздің азаматтарына да көп істерді уақыт созбай, жүйке тоздырмай бітуіне ықпалын тигізери сөзсіз.

Аталмыш заң өз кезегінде соттардың мойнындағы жүктемені азайтып, сапалы сот шешімдердің көбеюіне және бюджет қаражатын үнемдеуге, сонымен бірге қарапайым халықтың сот жүйесіне сенімділігін арттыраы сөзсіз.

Біздің ойымызша, айтарлықтай жаңа қабылданған медиация институтын дамыту барысында төмендегідей іс шараларды жүргізу қажет деп санаймыз:

-Қылмыстық істер бойынша бітімгершілікке келу арқылы істердің қысқаруынан кейін, сол бітімгершілік шарттарынын орындалу механизмін ойластыру қажет;

-Көрінеу жалған бітімгершілікке медиатор тарапынан итермелеуге жауаптылық көздеу (қылмыстық немесе әкімшілік);

-Медиаторлар дайындау қызметтеріндегі қиыншылықтарды болдырмау, оны әрі тереңдете дамытуға толыққанды атсалысып, бітістіру және келісімге қол жеткізу шараларын дамыту қажет.

Әдебиет :

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы, Алматы, 2011ж.
2. Қазақстан Республикасының құқықтық саясат тұжырымдамасы – Концепция правовой политики Республики Казахстан. – Алматы: Жеті жарғы. 2009ж.
3. Н. Назарбаевтың 2010 жылдың 17 тамызы «ҚР құқық қорғау қызметі мен сот жүйесінің тиімділігін арттыру жөніндегі шаралар туралы» Жарлығы.
4. Қазақстан Республикасы Парламентінің жаршысы. №2 (2579) қаңтар 2011ж. ҚР «Медиация туралы» Заңы 2011 жыл, 28 қаңтар.
5. Қазақстан Республикасының қылмыстық кодексі. – Алматы: Юрист, 2011ж.
6. Зиманов С., Өсеров Н. Қазақ әдет-ғұрып заңдарына шарияттың әсері. - Алматы: Жеті жарғы, 1998.
7. Статистикалық мәліметтер. www.google.kz – веб сайты.

Кравченко І. О. Студентка

Науковий керівник к.ю.н. Мелехова О.Ю.

Запорізький національний університет , Україна

ЗАОХОЧЕННЯ ЯК МЕТОД ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

Для того, щоб забезпечити ефективне управління у застосуванні адміністративного права використовують різноманітні методи. Методи публічної адміністрації – це способи і засоби впливу органів публічної адміністрації чи посадових осіб на керовані об'єкти. У цілому метод публічної адміністрації дає можливість визначити як саме той чи інший суб'єкт державно-владних повноважень здійснює свою повсякденну управлінську діяльність.[1]

Одним із найбільших ефективних методів публічної адміністрації є і залишається метод заохочення. Останнім часом у правовій науці більше уваги приділяється такому методу, як заохочення правомірної поведінки громадян.

Вважається, що цей метод досить ефективно використовується в ряді розвинених країн (США, Японія, ФРН, Швеція та ін.). Передбачається, що з побудовою правової економічно розвиненої і стабільної держави, він пошириться і в діяльності Українських органів управління.

Тому, зважаючи на те, що Україна є досить молодою державою, неможна сказати, що ця тема є всебічно розглянутою і детально описаною науковцями, проте цю тему вивчали багато дослідників. Зокрема В. Винокуров, В. Гринчишин, Н. Гущина, В. Дуель, О. Дьомін, В. Дяченко, В. Заїка, О. Малько, С. Мірошник, Н. Марченко, В. Нирков, Є. Трофімов та інші.

Актуальність цієї теми полягає в тому, що в часи реформи адміністративного права проблемі методів управління не наділяється належна увага. І саме тому розгляд цієї теми сприятиме більшій концентрації загалу на проблематиці заохочення суб'єктів адміністрування.

Заохочення – це такий спосіб впливу, який через інтереси, свідомість направляє волю людей на здійснення корисних, з точки зору суб'єкту управління, справ.[2] Адміністративно-правове заохочення і застосовується з метою отримання додаткових якісних результатів від соціально корисної діяльності для задоволення загальних потреб та інтересів соціуму.[3]

Слід зазначити також, що адміністративно-правове заохочення спрямовано на формування правомірної поведінки суб'єкта і стимулює до суспільно корисної та суспільно активної діяльності. Тобто особа, що її якимось чином заохотили підсвідомо своїми діями підвищує ефективність управління. Більше того, заохочення носить свідомо-вольовий характер отримання додаткових результатів від суспільно корисної діяльності. Можна також стверджувати, для методу адміністративно-правового заохочення властиве задоволення публічних та власних інтересів і він полягає у забезпеченні мотивації правомірної поведінки.

Для кращого розуміння призначення заохочень. Їх можна класифікувати за групами:

а) залежно від кола осіб: загальні; відомчі; регіональні; локальні;

б) залежно від статусу суб'єктів публічної влади, які здійснюють заохочувальну діяльність: централізовані (ті, що застосовують Президент України, центральні органи виконавчої влади тощо); децентралізовані заохочення;

в) залежно від субординації: регіональні; муніципальні; локальні; змішані;

г) залежно від структури адміністративно-правової заохочувальної норми: звичайні; складні;

д) залежно від грошового вираження: матеріально-оплатні (до яких належать заробітна плата, премії, доплати, надбавки); матеріально-безоплатні (цінні подарунки, путівки, надання житла, надання місць у дитячих дошкільних закладах, встановлення домашніх телефонів, надання права вступу до квартирних, гаражних та інших кооперативів, вибір зручного часу відпустки та ін.);

е) залежно від галузі права, у якій застосовують заходи адміністративно-правового заохочення: адміністративні; конституційні; трудові; кримінальні;

ж) залежно від сфери застосування заохочення: в економічній сфері; в адміністративно-політичній сфері; у соціально-культурній сфері; у підприємницькій діяльності;

з) залежно від видів державних нагород: звання Герой України; орден; медаль; відзнака «Іменна вогнепальна зброя»; почесне звання України; Державна премія України; президентська відзнака; [4]

Проте заохочення будь-яких видів застосовується не до всіх суб'єктів. Основною підставою адміністративно-правових заохочень є заслуга. Заслуга є реальною мірою справедливості; це нормативно встановлений рівень суспільно корисної поведінки, що має юридично значущий характер і становить основу змісту заохочення. [4]

Таким чином, підсумовуючи вищезазначене, можна сказати, що метод заохочення в сфері управління є одним із найефективніших, адже нагорода за сумлінну працю і правомірну поведінку сприяє зміцненню правосвідомості громадян, виховання у кожного почуття громадського обов'язку, підвищення дисципліни і організованості.

Література

1. Стеценко С. Г. Адміністративне право України. / С.Г. Стеценко Адміністративне право України. Навчальний посібник – К: Атіка, 2007 – 624 с.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://radnuk.info/pidrychnuku/admin-pravo/493-stetsenko.html>

2. Ківалов С.В. Адміністративне право України: Навчально-методичний посібник / С. В. Ківалов, Л. Р. Біла– Вид. друге, перероб. і доп. – Одеса: Юридична література, 2002. – 312 с

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pravo.vuzlib.su/book_z977_page_1.html

3. Кузьменко О.В. Курс адміністративного процесу: навч. посіб. – / О. В. Кузьменко. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 208 с.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1329031147562/pravo/kurs_administrativnogo_protseesu

4. Публічне адміністрування. Заохочення. – Чернецький С.Є. Київ – 2011 Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук

жабіренушіге, арыз берушіге келтірілген зиянның есесін толтырса, қылмыстық жауаптылықтан босатылуы мүмкін.

1997 жылы 16 шілдеде қабылданып 1998 жылғы 1 қаңтардан бастап заң күші бар Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексінің 67-бабында орын алған «Жабіренушімен татуласуына соның ішінде медиация арқылы татуласуға байланысты қылмыстық жауаптылықтан босату» нормасы қылмыстық құқықта бірінші рет орын алып отыр. Бұл норма қылмыстық құқықта алғаш рет орын алғанымен қылмыстық іс жүргізу құқығында осыған дейін және қазіргі уақытта келелі орын алып келе жатқан норма болып табылады [5].

Қазіргі уақыттағы қылмыстық құқықтың саяси бағыт бағдары қазақ елінің бұрынғы замандағы Тәуке ханның «Жеті жарғы» қағидаларына сәйкестендіру барысында пайда болған тәрізді. Себебі, Тәуке ханның «Жеті жарғысы» қылмыстық, қылмыстық іс жүргізу, азаматтық құқықтардың барлығын қамтыған заң нормалары болып келген. Мәселен, қазақтың әдет – ғұрып құқығының нормалары шекті мөлшерде болса да, жабіренушіге өзінің бастамасымен өзін ренжіткен адамды қудалап, оны келтірген күнәсі үшін кек қайтару және оны құн төлеумен алмастыру құқығы берілген. Құнын өтеу қазақ әдет-ғұрып құқығында көп таралған жаза түрі болып табылады. Өлім жазасы және дене жаракаты жабіренушінің немесе оның әулетінің келісімімен, сот үкімі бойынша құн төлеумен, яғни қан үшін төлеммен ауыстырылады. Құн төлеумен кінәлі жеке кек алу мен одан әрі заңмен қудаланудан босатылады. Құн төлеу жүйесінде кінәлі немесе оның туыстары жабіренуші тарапымен айырбас бірлігі – ақшамен, малмен, мүлікпен, кейде адаммен есептесті.

Тәуке заңы бойынша ер адамның құны – 1000 қойға немесе 100 түйеге, немесе 200 жылқыға бағаланған, ал әйелдердің құны ер адамдардың құнына қарағанда жарты құнына бағаланған. Сұлтан немесе кожа үшін жеті есе көп есептелген. Тәуке заңының белгілі ережелерінде ақсақалдардың, билердің, батырлардың қанының құны көрсетілмеген, бірақ олардың құны қатардағыларға қарағанда жоғары болғанын айту керек. Құн жүйесін қолдану қажетсіз қан төгістің қысқаруына септігін тигізді [6].

Қазіргі кездегі қылмыстық құқықтағы жабіренушімен татуласуына байланысты қылмыстық жауаптылықтан босату нормасы да қылмыстық іс жүргізу құқығы мен азаматтық құқықтың міндеттерін өз бойына жинауда.

Жабіренушімен татуласуына байланысты қылмыстық жауаптылықтан босату нормасы статистикалық ақпараттарда арнайы көрсетілмеген. Оның себебі аталған норманың өзі және оны қолдануда басшылыққа алынатын Қазақстан Республикасының Қылмыстық іс жүргізу кодексінің 37- бабы мен 38-баптарына бірнеше рет өзгертулер мен толықтырулар енгізуге байланысты екендігімен түсіндіріледі.

Біздің ойымызша, бұл заңның пайдалы жақтары әсіресе, аудандық, ауылдық жерлердегі жиі кездесіп жататын кішігірім дау-дамайларды шешуде өте ықпалды бола алады. Себебі, ондағылардың көбі істерді сотқа жеткізбеуге өздері мүдделі екендіктерін талай рет айтып та жүр.

қатысуымен дау –жанжалдарды шешудің баламалық әдісі. Ол екі жақтың еріктілік, құпиялық, тең құқылығын сақтай отырып, тараптардың өзара бітімге келуіне жол ашады. Аталмыш Заң жеке және заңды тұлғалар қатысатын азаматтық, еңбек, отбасылық және өзге де құқық қатынастарынан, сондай-ақ онша ауыр емес және ауырлығы орташа қылмыстар туралы қылмыстық сот ісін жүргізу барысында қаралатын дауларды шешуге қолданылады. Әрекетке қабілетсіз деп танылған адамдардың мүдделеріне қатысты, тараптардың бірі мемлекеттік орган болып табылатын дауларға, сыбайлас жемқорлық қылмыстар және мемлекеттік қызмет пен мемлекеттік басқару мүдделеріне қарсы өзге де қылмыстар туралы істер бойынша қолданылмайды. Сондай-ақ медиацияны ұйымдастыру саласындағы қоғамдық қатынастарды реттеп, жүргізу қағидаттар мен рәсімін және медиатордың мәртебесін айқындайды.

Сыбайлас жемқорлыққа қатысты қылмыстар қылмыстар және мемлекеттік қызмет пен мемлекеттік басқару мүдделеріне қарсы өзге де қылмыстар туралы қылмыстық істер бойынша медиация рәсімі қолданылмайды.

Медиаторлар екіге бөлінеді. Олардың бірі медиация мәселесі бойынша арнайы білім алып, тәжірбие жинақталған кәсіби медиаторлар. Ал екіншісі – кәсіби емес медиаторлар. Заңда атап көрсетілгендей, медиаторлықты таңдаған адам өз қызметін кәсіби де, кәсіби емес те негізде жүзеге асырады. Жоғары білімі бар, жасы 25 -ке толған, ҚР Медиаторлар одағының арнайы оқудан өткен кез келген тұлға кәсіби медиатор бола алады. Ал кәсіби емес медиаторлықпен 40 жасқа толған, халық арасында беделді, адамгершілігі жоғары, ары кіршіксіз адамдардың айналысуына толық мүмкіндігі бар. Олар тұрғындар жиынының ресми хаттамасы арқылы жергілікті атқару органдарына тіркелуге тиісті және де заңгер мамандығы болуы міндетті емес. Медиаторлар өз қызметтерін тек қана жеке құқықтық қатынастар бойынша жүргізеді. Мемлекеттік қызметкерлерге, сотты болып, ақталмағандардың бұл қызмет түрімен айналысуларына рұқсат етілмейді [4].

Ең бастысы, медиатордың бейтараптығы процедураға араласуға жол бермеушілік принциптерімен ерекшеленеді. Бір-біріне талап қоюшы тараптар сотқа дейін де, сот барысында да медиаторға жүгіну арқылы өзара тиімді мәмілеге келе алады. Қылмыстық істерді қарау аясында тараптар келісімге келгеннен кейін іс сотта бейбіт келісім ретінде мақұлданады. Ауыр емес және орташа ауырлықтағы қылмыстық істер бойынша жәбірленушіге айыпталушы жақ келтірген залалдың орнын толтыру туралы екі жақты келісімге келетін болса, Қазақстан Республикасы Қылмыстық кодексінің 67 бабы негізінде қылмыстық іс қысқартылады. Ауыр емес қылмыс жасаған немесе адамның қайтыс болуымен немесе оның денсаулығына ауыр зиян келтірумен байланысты емес орташа ауыр қылмысты бірінші рет жасаған адам, егер ол жәбірленушімен, арыз берушімен татуласса және келтірілген зиянның есесін толтырса, қылмыстық жауаптылықтан босатуға жатады [5].

Орташа ауыр қылмыс жасаған адам, егер ол жәбірленушімен, арыз берушімен татуласса, оның ішінде медиация тәртібімен татуласса және

PRACOVNÍ PRÁVO A PRÁVO SOCIÁLNÍHO ZAJIŠTĚNÍ

Мартинюк А.О.

Запорізький національний університет

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Самойленко Г.В.

ПРАВОВІ КОЛІЗІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВЦІВ ЖИТЛОВОЮ ПЛОЩЕЮ

Науковці є наріжним каменем технологічного, економічного та, відповідно, соціального прогресу української держави. Принаймні, мають бути. Зважаючи на їхню основоположну роль у розвитку будь-якої галузі господарства, їм мають бути створені адекватні і, відповідно, комфортні робочі та житлові умови. Проте, окремі недоліки нашого житлового законодавства не дають науковцям реалізувати передбачене законом право на додаткову житлову площу, що негативно відображається на їх загальній працездатності і, відповідно, є неприйнятним у сучасних умовах.

Метою статті є дослідження нормативно-правових колізій та відповідних практичних проблем, що виникають у процесі реалізації науковцями права на додаткову житлову площу та визначення шляхів удосконалення нормативно-правового регулювання цього питання.

В Україні право науковців на житлову площу регулюється такими основними нормативно правовими актами: Конституцією України (а саме – ст. 47 та 48 [1], які, проте, ми розглядати у рамках статті не будемо через надто загальний характер положень, що в ній викладаються), Житловим кодексом Української Радянської Соціалістичної Республіки від 30.06.1983 [2], Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 13.12.1991 [3], Постановою Ради Міністрів УРСР і Української республіканської ради професійних спілок від 11.12.1984 «Про затвердження Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень в Українській РСР» [4].

Житловий кодекс Української Радянської Соціалістичної Республіки визначає основні принципи та інститути житлового права України, зокрема визначаючи порядок визначення норм забезпечення житловою площею та порядок постановки на квартирний облік. Зокрема, ст. 47 передбачає, що норма жилюї площі встановлюється у розмірі 13,65 квадратних метрів на одну особу, а наступна стаття – № 48, передбачає визначення розміру жилих приміщень, що надаються громадянам, та констатує, зокрема, що «Жиле приміщення надається громадянам у межах норми жилюї площі, але не менше розміру, який визначається Кабінетом Міністрів України і Федерацією професійних спілок України» [2].

Постанова Ради Міністрів УРСР і Української республіканської ради професійних спілок від 11.12.1984 «Про затвердження Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень в Українській РСР» має своїм підґрунтям згадану вище статтю 48 ЖК УРСР. Цей нормативно-правовий акт, серед іншого, містить таку, дуже важливу в рамках досліджуваного питання, норму, що є подальшою відсилкою та, відповідно, підставою для подальших колізій: «Жиле приміщення надається громадянам у межах 13,65 квадратного метра жилої площі на одну особу, але не менше рівня середньої забезпеченості громадян жилою площею в цьому населеному пункті» [4].

Нормативно-правовий акт, що послуговував підставою для написання цієї наукової роботи – Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 13.12.1991. Стаття, що цікавить нас найбільше, це ст. 24 цього закону, в ч. 29: «Науковим працівникам, які мають науковий ступінь кандидата або доктора наук, для забезпечення умов для наукової діяльності надається в установленому законодавством порядку додаткова жила площа у вигляді кімнати (кабінету) або в розмірі до 20 кв. метрів. Зазначена додаткова жила площа оплачується в одинарному розмірі» [3].

Згідно з Житловим кодексом УРСР, норма житлової площі встановлюється в розмірі 13,65 квадратного метра на одну людину. Наступна ж стаття ЖК УРСР передбачає, що «житлове приміщення надається громадянам у межах норми житлової площі, але не менше розміру, який визначається Кабінетом Міністрів України і Федерацією професійних спілок України» [2].

Згідно ж Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень в Українській РСР, що є передбаченим у попередньому абзаці нормативно-правовим актом, «Жиле приміщення надається громадянам у межах 13,65 квадратного метра жилої площі на одну особу, але не менше рівня середньої забезпеченості громадян жилою площею в цьому населеному пункті» [4], що призводить до зниження даної норми, часто, практично вдвічі (наприклад, у Києві рівень середньої забезпеченості житловою площею на одну особу становить 9 кв. м, а норма житлової площі для визнання особи, яка потребує поліпшення житлових умов визначається як 7,5 кв. м) [5].

На підставі аналізу згаданих вище нормативно-правових актів, з'ясовується, що для постановки на квартирний облік норма, встановлена ЖК, практичного значення не має, адже особою, що має потребу в поліпшенні житлових умов і яка може бути взята на квартирний облік, може вважатися лише та людина, яка забезпечена житлом менше рівня, встановлений не в самому законі, а в підзаконному акті, який відсилає нас до актів органів місцевого самоврядування. Таким чином, норма в розмірі 13,65 кв. м, що передбачена у ЖК УРСР [2] може вважатися максимальною не для постановки на квартирний облік, а лише для розподілу житла серед осіб, які вже перебувають на цьому обліку.

Згідно зі ст. 24 КУ «Громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками

Газаев А.И., Карабекова К.

М.Х. Дулати атындағы Тараз мемлекеттік университеті, Қазақстан

ЖӘБІРЛЕНУШІМЕН ТАТУЛАСУЫНА БАЙЛАНЫСТЫ СОНЫҢ ІШІНДЕ МЕДИАЦИЯ АРҚЫЛЫ ТАТУЛАСУҒА БАЙЛАНЫСТЫ ҚЫЛМЫСТЫҚ ЖАУАПТЫЛЫҚТАН БОСАТУДЫҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ

Қазақстан өз алдына мемлекет болып тәуелсіздігіне ие болғаннан кейін, егемендігіне, азаматтардың өмірі мен бостандықтарына тірек болатын, өзінің барша құқықтық негіздерін қайта құру қажеттілігі туды. Осы бағытта қыруар жұмыстар атқарылды. Мемлекетті басқару, экономика, әлеуметтік- саяси өмір, мәдениет, құқықтық тәртіпті сақтау, елді қорғау, сыртқы саясат қатынастарын реттейтін көптеген заңдар мен жарлықтар қабылданып жүзеге асырылуда.

Адамның және азаматтың құқықтары мен бостандықтары мемлекет арқылы қорғалады. Қазақстан Республикасының Конституциясының 1-бабында «ең қымбат қазына – адам және адамның өмірі, құқықтары мен бостандықтары», – деп жарияланған [1]. Осыған орай, Қазақстан Республикасындағы барлық құқық салалары, соның ішінде Қылмыстық құқықта адамды қорғауды өзінің міндеті деп санайды. Әділсоттылықты, заңдылықты жүзеге асыруда Қазақстан Республикасының Қылмыстық және Қылмыстық іс жүргізу құқықтарының маңызы өте ерекше.

Қазақстан Республикасының қылмыстық-құқықтық саясат тұжырымдамасына сай қылмыстық заңнамада қорғалатын әлеуметтік жоғары құндылықтар ретінде адам құқықтары мен бостандықтарының басым екендігін және ажырамастығын тану негізге алынуы тиіс.

Қылмыстық заңнаманы жетілдіру қылмыстық-құқықтың негізгі қағидаларын бұлжытпай сақтай отырып жүргізілуі тиіс екендігі тұжырымдама талаптарының бірі болып танылады [2].

Елбасымыз Н. Назарбаевтың 2010 жылдың 17 тамызында «ҚР құқық қорғау қызметі мен сот жүйесінің тиімділігін арттыру жөніндегі шаралар туралы» Жарлығында «Қылмыстық сот ісін жүргізуде бітімгерлік рәсімдерін кеңейтуге, оның ішінде медиация институтын дамытуға, сондай ақ жеке және бұқаралық айыптау қылмыстық істерінің санатын кеңейтуге» тапсырма бергені баршамызға мәлім [3].

2011 жылдың 28 қаңтарында Елбасымыз қол қойған Қазақстан Республикасының «Медиация туралы» заңы 2011 жылдың 5 тамызында заңды күшіне енді. Енді біз аз-кем осы ұғымға түсінік бере кетсек.

Медиация сөзі «mediate», латын тілінен аударғанда, делдалдық ету, яғни тараптарды өзара келістіру тәсілі немесе мәмілегер, бітімгер деп түсіну абзал. Медиация – үшінші бейтарап көзқарасты ұсынатын тараптың, яғни медиатордың

споживачів. Крім того, позов можуть порушувати певні суб'єкти, створені для захисту інтересів споживачів. Варто зазначити, що сфера групових позовів у Іспанії обмежена лише відшкодуванням збитків споживачам. Так, процедури групових позовів не можуть застосовуватися у розгляді екологічних претензій або інших претензій, які не стосуються споживачів.

На сьогоднішній день в українському законодавстві поняття колективного позову та процесуальні норми, пов'язані з його впровадженням, не знаходять належного відображення, що істотно звужує можливості для відновлення порушених прав фізичних та юридичних осіб. Розвиток комплексного законодавства в Україні сприятиме впровадженню нової практики розгляду і вирішення справ, в яких зацікавлені не тільки окремі індивіди, а також і суспільство, оскільки колективний позов носить публічний характер. Ефективність інституту групового позову вже доведена багатьма країнами як загального, так і континентального права. Досвід цих країн допоможе становленню інституту колективного позову і в Україні. Для впровадження інституту колективного позову в Україну, насамперед, необхідно: розробити комплексні нормативно-правові засади для впровадження інституту позову, створити належні умови для надання кваліфікованої правової допомоги за колективними позовами, забезпечити розвиток альтернативних (позасудових) способів розв'язання спорів, передбачити в законодавстві норми щодо відшкодування громадським організаціям судових витрат, пов'язаних з розглядом колективних позовів, закріпити у законодавстві положення про підсудність групового позову суду за місцем знаходження відповідача та продовжити адаптацію законодавства України до законодавства ЄС.

Література

1. Штефан М.Й. Цивільне процесуальне право України. Академічний курс: підручник / М.Й. Штефан – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – 624 с.
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 № 1618-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
3. Комаров В.В. Курс цивільного процесу : підручник / В.В. Комаров – Х.: «Право», 2011. – 592 с.
4. Федеральні правила цивільного процесу США (Federal Rules of Civil Procedures 2007) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.law.cornell.edu/rules/frcp/>.
5. Голландського цивільного кодексу (Burgerlijk Wetboek) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.law.cornell.edu/rules/frcp/>.
6. Австрійське цивільне уложення 1812 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10001622>
7. Кудрявцева Є.В. Цивільний процесуальний кодекс Англії (правовий статус і основи базової концепції) // // Законодательство. – 2000 – № 12. – С. 34.

раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками» [1].

Другий етап проблеми реалізації права науковців на додаткову жилу площу – сама процедура надання/отримання житла, в тому числі – додаткових квадратних метрів, право якого передбачено законом.

ЖК УРСР передбачає, що окремим категоріям громадян може надаватись додаткова жила площа, понад встановлену норму [2]. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» передбачає, що однією з таких категорій є науковці, що мають науковий ступінь кандидата чи доктора наук (у розмірі до 20 кв. м додаткової площі) [3].

Навіть якщо науковець зміг встати на облік громадян, що потребують поліпшення житлових умов, прогалини законодавства унеможливають адекватну реалізацію цього права, адже незважаючи на наявність у законі відсилання до спеціальних норм, самих цих норм житлове законодавство України не містить. У результаті маємо таку ситуацію: надійшла черга науковця і він може вимагати надання додаткової жилої площі. Але ЗУ «Про наукову і науково-технічну діяльність» містить вказівку лише на максимальний розмір додаткової площі, але не містить мінімального розміру останньої. Це у свою чергу дає привід для подальших проблем і зловживань, аж до ненадання додаткових метрів науковим працівникам.

Отже, як ми визначили вище, реалізація науковцями права на додаткову жилу площу є надзвичайно проблемним питанням (у тому числі, упритул зачіпаючи Конституцію України) і потребує якомога швидшого удосконалення правового регулювання.

Щоб вирішити дане питання необхідно на законодавчому рівні передбачити визнання осіб, що мають право на отримання додаткової житлової площі, такими, що потребують поліпшення житлових умов. Зокрема, ч. 1 ст. 34 ЖК УРСР потрібно розглядати у наступній редакції:

«Потребуючими поліпшення житлових умов визнаються громадяни:

- 1) забезпечені жилою площею нижче за рівень, що визначається в порядку, встановлюваному Радою Міністрів Української РСР і Українською республіканською радою професійних спілок;
- 2) які проживають у приміщенні, що не відповідає встановленим санітарним і технічним вимогам;
- 3) які хворіють на тяжкі форми деяких хронічних захворювань, у зв'язку з чим не можуть проживати в комунальній квартирі або в одній кімнаті з членами своєї сім'ї. Перелік зазначених захворювань затверджується Міністерством охорони здоров'я Української РСР за погодженням з Українською республіканською радою професійних спілок;

4) які проживають за договором піднайму жилого приміщення в будинках державного або громадського житлового фонду чи за договором найму жилого приміщення в будинках житлово-будівельних кооперативів;

5) які проживають тривалий час за договором найму (оренди) в будинках (квартирах), що належать громадянам на праві приватної власності;

6) які проживають у гуртожитках;

7) які мають право на отримання додаткової житлової площі».

Це усуне всі колізії, що виникають у ситуації, коли науковець не може реалізувати своє право на додаткову жилу площу, внаслідок неможливості постановки на облік громадян, що потребують поліпшення житлових умов.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30 – Ст. 141.

2. Житловий кодекс Української РСР від 30.06.1983 // Відомості Верховної Ради. – 1963. – Додаток до № 28. – Ст. 573.

3. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 13.12.1991 // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 12. – Ст. 165.

4. Постанова Ради Міністрів УРСР і Української республіканської ради професійних спілок від 11.12.1984 «Про затвердження Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень в Українській РСР» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/1977-12.

5. Поліщук М. С. Проблема реалізації права на додаткову житлову площу науковими працівниками / М. С. Поліщук // Правовий вісник Української академії банківської справи. – 2011. – № 5.

платить», тобто сторона, що прогала справу, повинна оплатити фактичні витрати, понесені стороною, що виграла, в тому числі гонорари адвокатам.

Нідерланди наразі є однією з лише двох держав-членів, де діє методика неучасті. Проте, на відміну від механізму, що використовується у США, члени групи можуть заявляти про неучасть лише після того, як суд оголосив угоду про врегулювання обов'язковою. Зазвичай суд надає членам групи тримісячний термін для повідомлення суду про те, що вони не хочуть бути зв'язані угодою про врегулювання. Після закінчення цього терміну одна із сторін усе одне може вийти з угоди, якщо кількість постраждалих, які вимагають компенсації, стає незначною. В угоду про врегулювання повинно бути внесено застереження щодо цього [5]. Швеція обрала метод участі. Згідно з цією процедурою, суд установлює термін, протягом якого члени групи повинні повідомити суду в письмовій формі про своє бажання залишитися у групі. Суд інформує лише тих, хто відповідає наданому позивачем опису групи. Це може бути зроблено листівками або через засоби масової інформації. Члени групи, які заявили про свою участь, не є сторонами у провадженні, але становляться ними, якщо вступають у процес. У випадку вступу член групи також відповідає за судові витрати. Постанова суду набирає законної сили (res judicata) як для членів групи, які заявили про свою участь, так і проти них. Вимог щодо кількості членів у групі немає, якщо у групі більше одного члена.

Як і в інших державах-членах ЄС, в Австрії є законодавство, яке дозволяє подавати колективні позови для перешкоджання певній діловій практиці, тобто для винесення судових заборон. Австрія також дозволяє Австрійській асоціації інформації для споживачів порушувати пробні справи та об'єднувати кілька претензій в один позов. Останню форму називають «Sammelklage nach österreichischem Recht» (груповий позов за австрійським правом). Такий позов не слід вважати справжнім груповим позовом; це скоріше об'єднання індивідуальних претензій. Кожний заявник претензії вважається з юридичної точки зору позивачем [6].

Історія колективних позовів в Англії почалася наприкінці 17-го століття з так званої системи правосуддя за правом справедливості. Прецедентне право, однак, накопичувалося скудно, і до 2000 року групові провадження мали лише мінімальний вплив на споживачів та інші зацікавлені групи. У 2000 році були запроваджені нові положення, що були викладені у частині 19 Правила цивільного судочинства. Нові правила ввели так звані накази за груповими процесами (НГП), щодо яких сторони можуть подавати заяву до провадження чи після нього. Ухвала є обов'язковою лише для осіб, які оголосили про свою участь. Якщо суд затвердив НГП, то призначається керуючий суддя і створюється реєстр групи, який містить необхідну адміністративну інформацію, таку як дата оголошення про участь. При розгляді НГП суд може призначити одну чи кілька справ як пробні, призначити ведучого адвоката і встановити термін припинення включення претензій до реєстру групи. Дотепер було зареєстровано понад п'ятдесят НГП [7]. Іспанія запровадила процедури групових позовів у 2001 році. Позов можуть подавати як окремі особи, так і організації

рейнляти інститут групового позову від Англійських судів справедливості, закріпивши відповідні положення у Федеральних правилах 1842 року, а також в деяких інших актах. З того часу цей інститут зазнавав певних змін, і сьогодні правила провадження за груповими позовами закріплено, зокрема, в Правилі 23 Федеральних правил цивільного процесу для районних судів Сполучених Штатів Америки (надалі – ФПЦП). Так, для прийняття групового позову до провадження позивач зобов'язаний довести, що існують всі необхідні умови для його пред'явлення, а суд, перед тим як засвідчити груповий позов, має встановити його відповідність семи умовам. Дві такі умови не містяться в ФПЦП і були визначені судовою практикою: (1) Наявність певної групи осіб. Так, в більшості випадків позивач зобов'язаний окреслити встановлену групу. Наприклад формулювання всі бідні люди буде недостатнім для кваліфікації групового позову. (2) Представник групи, який власне захищає інтереси групи, має бути її членом. Чотири умови закріплені також в Правилі № 23 (а): (3) Група є настільки чисельною, що співучасть всіх її членів є практично неможливою. (4) Спільність вимог, яка полягає в тому, що існують питання права і факту, спільні для всієї групи. (5) Типовість вимог, яка означає, що вимоги або заперечення представників групи є типовими з тими, які пред'являються групою. (6) Представники групи будуть визнані судом неупередженими та такими, що будуть сумлінно і добросовісно захищати інтереси групи. Після того, як судом буде встановлено відповідність поданого позову шести вищевказаним умовам, суддя встановлює, чи має групове провадження суттєві переваги перед іншими можливими процесуальними формами захисту. Для цього суд перевіряє відповідність групового позову трьом категоріям, передбаченим Правилі 23 (b). Після того, як буде встановлено відповідність заявленого групового позову до однієї із вказаних категорій, суд приймає рішення про порушення провадження за груповим позовом [4].

Груповий позов у США ґрунтується на механізмі неучасті, який означає, що всі ті, хто відноситься до «класу», зв'язані ухвалою чи угодою, якщо у певний термін не заявили про свою неучасть у позові (opt-out) [4]. Дотепер усі держави-члени ЄС, де можливі колективні позови, обрали механізм участі, крім Нідерландів і Португалії. Механізм участі (opt-in) означає, що лише члени «групи» або «класу», які у певний термін заявили про участь у позові, пов'язані ухвалою чи угодою. Ще одна особливість американського групового позову й того виду колективних позовів, які запроваджені у державах-членах ЄС, – фінансування позову та гонорарів адвокатів. У США для групових позовів зазвичай залучаються приватні кошти третіх сторін. У ЄС дотепер колективні позови фінансуються в основному за рахунок внесків членів групи, НПО і правової допомоги. Адвокати у США часто застосовують так звані умовні гонорари (виплачуються адвокату лише за умови сприятливого результату судового процесу, причому часто у відсотках від присудженої компенсації або від суми за досягнутою угодою). Умовні гонорари звинувачують у стимулюванні корисливої культури судового процесу, коли юридичні фірми одержують необґрунтовані гонорари. Загальне правило у Європі – «сторона, що програла,

TRESTNÍ PRÁVO

Шыныбаев Б.

магистрант, КазГЮУ, Астана

О НЕКОТОРЫХ ПРОБЛЕМАХ ОСВОБОЖДЕНИЯ ОТ УГОЛОВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ В СВЯЗИ С ПРИМИРЕНИЕМ

Действующий УК Республики Казахстан предусматривает в качестве поощрительных норм для лиц, совершивших преступления, основания освобождения от уголовной ответственности, среди которых названо примирение сторон. Данная норма может быть применена к лицу, совершившему преступление небольшой тяжести или впервые преступление средней тяжести, но, за определенными ограничениями, преступление не должно быть связано с причинением смерти или тяжкого вреда здоровью человека, при выполнении условий – примирение с потерпевшим, заявителем, в том числе в порядке медиации и заглаживания причиненного вреда.

Надо отметить, что восстановительное правосудие, основанное на примирении виновного с потерпевшим эффективен не только с точки зрения гуманизации отношения к правонарушителю и потерпевшему, по мнению..., но и защиты самого общества. «Наличие альтернативы, наказанию с сохранением принципа ответственности позволяет предотвратить криминализацию и десоциализацию начинающих преступников в местах лишения свободы, сократить расходы на уголовное судопроизводство, перераспределить ресурсы и направить их на исследование и судебное разбирательство более сложных дел, существенно «разгрузить» пенитенциарную систему» [1].

В ч.2 ст.67 УК РК предусматривается возможность освобождения от уголовной ответственности лица, совершившего преступление средней тяжести на указанных выше условиях (примирение с потерпевшим, заявителем и заглаживанием причиненного вреда). Однако, нормы, определяющие порядок прекращения уголовного дела и освобождения от уголовной ответственности в связи с примирением с потерпевшим, – по мнению Лянго Л.Н.,- содержат больше неясностей и вопросов, нежели четких ответов как по процедурным, так и по материальным проблемам [2]. Нам такая позиция представляется верной: действительно из данной нормы не ясно возможно ли применение данной нормы в случае примирения с потерпевшим, но не возможности заглаживания вреда единовременно – возможна ли рассрочка (отсрочка) заглаживания вреда; какое процессуальное положение отводится участнику примирительной процедуры. Да и сама процедура примирения, на наш взгляд, должна быть прописана. Не секрет,

что предложение на примирение происходит перед фактическим началом судебного слушания со стороны адвоката обвиняемого лица. Не регламентированы вопросы, связанные с компенсацией морального вреда потерпевшему лицу. В частности, по уголовному делу в отношении Муханова К., который, вступив в сговор с Байтуриновым Е., завладел сведениями о 419968 зарегистрированных пользователей сайта chocolife.me. Постановлением суда г.Алматы уголовное дело по обвинению указанных лиц в совершении преступления, предусмотренного ст.200 ч.1 УК РК прекращено производством, в связи с заглаживанием причиненного вреда и примирением с потерпевшим – директором ТОО «Редпрайс» М. и на основании ч.1 ст.67 УК РК освобождены от уголовной ответственности [3]. То есть о пользователях, как о потерпевшей стороне никто и не вспомнил. Насколько верно такое решение суда? Этот случай не единственный. В частности, по делу в отношении Масевича В.Т., который в разное время в течение 2 месяцев совершил хищение чужого имущества – 3 потерпевших, по решению суда Масевич В. освобожден от уголовной ответственности на основании ч.2 ст.67 – преступления средней тяжести [4]. В Постановлении суда говорится только о примирении, но факт заглаживания причиненного вреда не определен. Возможно ли освобождение от уголовной ответственности лица, совершившего не единичный факт хищения? В теории уголовного права имеет место позиция, что виновный должен в большей степени быть заинтересованным в примирительной процедуре, потерпевший же выступает инициатором в случаях, «когда он своими аморальными или противоправными действиями спровоцировал конфликт».

Литература

- 1 Плиско Р.К. Освобождение от уголовной ответственности в связи с примирением с потерпевшим // <http://www.dissercat.com/content/osvobozhdenie-ot-ugolovnoi-otvetstvennosti-v-svyazi-s-primirenem-s-poterpevshim-1>
- 2 Лянго Л.Н. Проблемы прекращения уголовного дела в связи с примирением с потерпевшим // <http://www.dissercat.com/content/problems-prekrashcheniya-ugolovnogo-dela-v-svyazi-s-primirenem-s-poterpevshim>
- 3 Дело №1.1-1-506/13 от 8.10.13 г.Алматы, Медуский районный суд.
- 4 Дело №1-461/14 от 15.07.2014 г. районный суд №2 г.Астана

містить в собі елементи процесуальної співучасті (в провадженні формально беруть участь всі члени групи, на них безпосередньо розповсюджується судові рішення), а також судового представництва (від імені групи в силу особливих процесуальних вимог судові провадження ведеться однією або кількома особами). Позитивними аспектами колективних позовів є: захист великого кола споживачів, чиї права та інтереси було порушено; зменшення навантаження на суди дрібними позовами; економія матеріальних та часових ресурсів учасників процесу; одночасний захист публічно-правового інтересу та індивідуального; результат групового позову поширюється і на тих осіб, які не приймали участь у розгляді справи, але відносяться до групи за встановленими характеристиками.

Право на пред'явлення колективного позову мають багато суб'єктів, проте заява підлягає розгляду в суді тільки якщо позивач і відповідач є процесуально правоздатними. Але невизначене коло осіб як особливий суб'єктний склад на боці позивача характеризується кількісною й персональною невизначеністю й несталістю. Комаров В.В. зазначає, що в разі звернення до суду з позовом на захист прав та інтересів невизначеного кола осіб конкретної фізичної особи, що є позивачем, вимога щодо цивільної процесуальної правоздатності поширюється на цю особу й відповідача. У випадку ж пред'явлення позову суб'єктом захисту прав та інтересів інших осіб вимога щодо правоздатності поширюється тільки на відповідача [3]. Інститут колективних позовів не завжди забезпечує адекватне вирішення проблем коли йдеться не про 5-10 співучасників, а про сотні, або навіть сотні тисяч осіб. Тут можливі перешкоди суто формального характеру. Норми ЦПК України оперують поняттям кількох позивачів або відповідачів. Основною перешкодою для застосування інституту процесуальної співучасті для захисту прав великої кількості осіб є неможливість забезпечити ефективний розгляд справи. За груповим позовом результатом його задоволення може бути: рішення суду щодо примусу відповідача вчинити певні дії; створення відповідачем компенсаційного фонду для відшкодування збитків всім членам групи.

В українському судочинстві практично відсутні колективні позови, оскільки в ЦПК України та інших законодавчих актах не зазначено чіткої процедури та механізму пред'явлення і ведення групових позовів, які б охоплювали питання, що виникають протягом усього процесу і до його закінчення. Тому, необхідно створити уніфіковану систему інституту колективного позову в Україні, орієнтуючись на яку, учасники цивільних відносин могли б розуміти весь процес захисту порушених прав та інтересів групи осіб: від збору інформації та визначення позивачів до виконання судового рішення. Тому завдяки досвіду іноземних країн ми маємо можливість розглянути різноманітні аспекти реалізації інституту колективного позову з урахуванням його проблем та переваг.

Груповий позов – правовий інститут, який походить із США і вже декілька десятиріч присутній в інших країнах, таких як Канада, Австралія тощо. У державах-членах ЄС колективні позови були запроваджені набагато пізніше. США пе-

CIVILNÍ PRÁVO

Максименко О.В., студентка
Науковий керівник: Алімов К.О., к.ю.н

ІНСТИТУТ КОЛЕКТИВНОГО ПОЗОВУ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ СПІВУЧАСТІ

Інститут колективного позову може застосовуватись в будь-якій сфері суспільного життя, де виникають конфлікти, які стосуються питань права або факту, що є загальними для великої кількості осіб. Цей інститут обумовлений необхідністю захисту інтересів чисельних груп громадян, які опинилися, внаслідок порушення їх прав та інтересів, в однаковій юридико-фактичній ситуації. Даний інститут становить інтерес в аспекті вивчення можливостей його використання для вирішення проблем захисту майнових прав та охоронюваних законом інтересів численних груп громадян і юридичних осіб в сферах ринку цінних паперів, фінансового ринку, охорони навколишнього природного середовища, захисту прав споживачів та інших прав і свобод громадян України. Інститут колективного позову відносно новий для українського законодавства і тому не має достатньої процесуально-правової бази. Ефективність інституту колективного позову вже доведена багатьма країнами як загального, так і континентального права. Досвід цих країн допоможе становленню інституту колективних позовів і в Україні.

Вивченням та аналізом даної теми займалися такі вчені і фахівці у сфері права як: С.С. Алексєєв, А.Т. Боннер, Е.В. Васильовський, Н. Гуржєєва, В.В. Комаров, В.І. Тертишніков, Т.В. Степаненко, Н.А. Чечина, М. Й. Штефан, К.С. Юдельсон та інші.

Колективний позов – це процедура процесуальної співучасті, спрямована на об'єднання однорідних вимог чисельної групи осіб, з правовими наслідками для них, в єдине провадження. Позивач виступає представником чисельної групи осіб, які не є сторонами справи, але мають однорідні вимоги [1]. Питання процесуальної співучасті регулюється ст.32 ЦПК України, де також визначаються умови, за якими можна віднести позов до колективного: позов може бути пред'явлений спільно кількома позивачами або до кількох відповідачів. Кожен із позивачів або відповідачів щодо другої сторони діє в цивільному процесі самостійно. Участь у справі кількох позивачів і (або) відповідачів (процесуальна співучасть) допускається, якщо: 1) предметом спору є спільні права чи обов'язки кількох позивачів або відповідачів; 2) права і обов'язки кількох позивачів чи відповідачів виникли з однієї підстави; 3) предметом спору є однорідні права і обов'язки. Співучасники можуть доручити вести справу одному із співучасників, якщо він має повну цивільну процесуальну дієздатність [2]. Колективний позов

AAGRÁRNÍ A AGRÁRNÍ PRÁVO

Ярошевська Я. Ю., студентка
Науковий керівник: Меліхова О.Ю., к.ю.н., доцент
Запорізький національний університет

ПРАВОВИЙ СТАТУС КУРОРТІВ, ЯК ТЕРИТОРІЙ ОСОБЛИВОЇ ОХОРОНИ

За Конституцією України кожен має право на відпочинок, медичну допомогу і оздоровлення [1]. Ці права особи здійснюють за допомогою лікувально-оздоровчих і курортних територій, завдяки унікальним властивостям природних лікувальних ресурсів землі, в межах яких вони знаходяться. Саме цим визначається значення курортів, важливість закріплення їх спеціального правового статусу. Збереження і охорона таких територій можлива при наявності детального, досконалого правового регулювання.

Згідно з Законом України «Про курорти» (далі Закон), курорт – це освоєна природна територія на землях оздоровчого призначення, що має природні лікувальні ресурси, необхідні для їх експлуатації будівлі та споруди з об'єктами інфраструктури, використовується з метою лікування, медичної реабілітації, профілактики захворювань та для рекреації і підлягає особливій охороні [2]. У класифікації курортів виділяють два основні критерії: значення і спеціалізація. За значенням відбувається поділ на курорти державного і місцевого значення. Відмінність між двома даними видами полягає в тому, що курорти державного значення мають особливо цінні та унікальні природні лікувальні ресурси. Другий критерій – спеціалізація, поділяє курорти на ті, що спеціалізовані для лікування конкретних захворювань та курорти загального призначення. Багатоманітність видів діяльності, які дозволяються здійснювати на землях оздоровчого призначення, обумовлена тим, що переважна більшість курортів України розташовані в межах населених пунктів. В зв'язку з цим Кабінет Міністрів України затвердив перелік населених пунктів, віднесених до курортних, який станом на 2008 р. включав 241 населений пункт нашої країни [3]. Відмінність курортів від інших земель оздоровчого призначення полягає у ступені їх освоєності, тобто створення інфраструктури. Однак, Законом зазначено, що будівництво на курортах нових і розширення діючих промислових підприємств та інших об'єктів, не пов'язаних безпосередньо із задоволенням потреб відпочиваючих і місцевого населення, потреб курортного та житлового будівництва, або таких, що можуть негативно впливати на природні лікувальні фактори, забороняється. Тобто споруди та інші об'єкти, що будують на території курорту повинні відповідати його цільовому призначенню.

Для того щоб певна територія стала курортом встановлюється певна процедура. Підставою для прийняття рішення про оголошення природної території курортною є наявність на ній природних лікувальних ресурсів, необхідної інфраструктури для їх експлуатації та організації лікування людей. Виявлення ж на території природних лікувальних ресурсів здійснюється шляхом проведення комплексних медико-біологічних, кліматологічних, геолого-гідрологічних, куртологічних та інших дослідницьких робіт [2]. На оголошенні природної території курортом, діяльність державних органів не закінчується. Важливе подальше розширення і розвиток курортів, який здійснюється згідно з довгостроковими комплексними і цільовими державними та місцевими програмами.

Для виконання свого цільового призначення, а саме надання громадянам послуг лікувального, профілактичного та реабілітаційного характеру з використанням природних лікувальних ресурсів, на територіях курортів створюються санітарно-курортні заклади. Такі заклади – юридичні особи, що діють на підставі статуту (положення), що затверджується власником (власниками) або уповноваженим ним (ними) органом. Перелік видів санаторно-курортних закладів і напрямів їх спеціалізації затверджується Міністерством охорони здоров'я. Заклад функціонує цілорічно або сезонно, може бути однопрофільним – для хворих з однорідними захворюваннями та багатопрофільним (з двома або більше спеціалізованими відділеннями) [4].

Одним з чинників існування курортів є їхнє економічне забезпечення. Воно передбачає розробку та здійснення програм збереження та розвитку курортної галузі України, надання певних пільг, забезпечення в установленому законодавством порядку компенсації збитків, завданих внаслідок порушення законодавства про курорти, матеріальне та фінансове забезпечення курортної галузі. Фінансове забезпечення може здійснюватись відповідно до державних і місцевих програм за рахунок джерел, передбачених законом України, а також коштів позабюджетних і благодійних фондів, кошти підприємств, установ, організацій і громадян.

Найголовнішим в правовому регулюванні діяльності курортів є охоронні заходи. Метою санітарної охорони курортів є збереження природних властивостей наявних лікувальних ресурсів, запобігання забрудненню, пошкодженню та передчасному виснаженню цих ресурсів. З цією метою в межах курорту встановлюється округ санітарної (гірничо-санітарної) охорони. В межах цього округу забороняються будь-які роботи, що призводять до забруднення ґрунту, повітря, води, завдають шкоди лісу, іншим зеленим насадженням, сприяють розвитку ерозійних процесів і негативно впливають на природні лікувальні ресурси, санітарний та екологічний стан природних територій курортів. Правовий режим земель у межах округу санітарної охорони курорту не є однаковим для всіх його частин. Так, згідно зі ст. 30 Закону України «Про курорти» за ступенем охоронного режиму округ санітарної охорони поділяється на три зони: першу (зона суворого режиму), другу (зона обмежень) та третю (зона спостережень).

їх для кожного індивіда здійснюється в умовах встановленого правопорядку і пов'язана з правами і свободами інших осіб. Тому проблемою є не сам факт встановлення таких обмежень, а форма їх юридичного закріплення. Формулювання в основних законах таких підстав для можливого обмеження виборчих прав і свобод, як «необхідність захисту вільного і демократичного ладу», «збереження суспільного добробуту, моралі і здоров'я інших осіб» тощо, мають надто загальне значення і припускають надмірно широке їх тлумачення. Результатом цього може бути порушення прав і свобод інших осіб. Обмеження виборчих прав громадян безпосередньо пов'язане з індикатором народовладдя (демократією), тому законодавче регулювання і наукове дослідження має важливе значення.

Література:

1. Белоновский В.Н. Цензовое право в советский период // Закон и право. – 2006. – №3.- С. 56.
2. Конституція України //Офіційний вісник України від 01.10.2010 – 2010 р., / № 72/1 Спеціальний випуск /, стор. 11, стаття 2598
3. Конституція України //Офіційний вісник України від 01.10.2010 – 2010 р., / № 72/1 Спеціальний випуск /, стор. 15, стаття 2598
4. Закон України «Про вибори депутатів Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів»//Відомості Верховної Ради України від 10.09.2010 – 2010 р., № 35, / № 35-36 /, стор. 1220, стаття 491
5. « Конвенція про участь іноземців у суспільному житті на місцевому рівні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_318/conv/print1364073363970043
6. Цивільний кодекс України// Відомості Верховної Ради України від 03.10.2003 – 2003 р., № 40, стаття 356
7. Сухарев, А.Я.; Богуславский, М.М. и др.: Юридический энциклопедический словарь 1984 г.; М.: Советская Энциклопедия –С.260

ному сенсі. Однак, це неоднорідні поняття. Під позбавленням, на відміну від обмеження слід розуміти безстрокове постійне відібрання виборчих прав. Тобто, на відміну від обмеження, позбавлення як правило, має конкретне коло учасників дії і необмежений часом характер.

На мій погляд, введення поняття «обмеження виборчих прав» є заслугою демократичних перетворень і тому воно скасовує поняття «позбавлення виборчих прав». Чого не можна сказати про «ценз» виборчого права. Дане поняття не співпадає з поняттям «обмеження виборчих прав громадян» і ось чому. Виборчий ценз – це встановлені Конституцією або законом умови для отримання і (або) здійснення виборчого права. Як видно, ценз – це не обмеження виборчих прав, а встановлення попередніх умов отримання виборчих прав. Одним з недоліків Конституції України є відсутність спеціальної виборчої глави присвяченої обмеженню виборчих прав громадян, однак Конституція все ж таки не звільняється від участі в регулюванні виборчих відносин. Так, ст.70 Конституції України, встановлюючи загальні форми демократії, звертає свою увагу і на питання обмеження виборчих прав, зокрема «не мають права обирати і бути обраними громадяни, визнані судом недієздатними» [3]. Таке конституційне формулювання відповідає двом ознаками обмеження виборчих прав – тимчасовий характер і невизначене коло розповсюдження даних обмежень. Тому потрібно говорити, що Конституція України встановлює не цензи, а саме обмеження. Говорячи про недієздатних осіб, всі коментатори посилаються на розробки цивілістів в теорії дієздатності. Згідно ЦК України недієздатним визнається громадянин, який внаслідок психічної хвороби або недоумства не може розуміти значення своїх дій або керувати ними [6]. Дана вимога визнання громадянина недієздатним тільки судом, спрямовується на те, щоб зміцнити гарантії виборчих прав громадян. А це значить, що коли громадянин тяжко хворий і навіть коли він перебуває на обліку у певній психіатричній чи медичній установі, то самі ці обставини не можуть бути як підстава для усунення його від участі у виборах.

Отже, загалом ст. 70 Конституції регламентує спеціальні умови (виборчі кваліфікації) для отримання на виборах активного виборчого права: 1) віковий ценз – згідно якого, активне виборче право набуває громадянин України, який станом на день виборів досяг 18 років;

2) ценз дієздатності – згідно якого, не мають права обирати громадяни, які визнані у судовому порядку недієздатними;

3) ценз осілості передбачено у проведенні місцевих виборів у депутати сільських, селищних, міських рад на посади сільського, селищного, міського голови.

Правом обирати володіють громадяни, які перебувають у місцях позбавлення волі за вироком суду, а також затримані, заарештовані за підозрою у скоєнні злочину тощо.

Сучасне виборче право України ґрунтується на принципі загальності, проте принцип загальності не означає, що у виборчому праві не існує ніяких обмежень. Існування певних обмежень прав і свобод має об'єктивний характер. Реалізація

З метою забезпечення збирання, оброблення, збереження та аналізу інформації про стан довкілля і природних лікувальних ресурсів, прогнозування їх змін під впливом господарської діяльності, а також розроблення науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття управлінських рішень створюється система державного моніторингу природних територій курортів.

Підсумовуючи, можна сказати, що законодавство України у галузі курортів не є досить повним. Однак, варто деталізувати діяльність окремих груп осіб у курортній справі, їх права, пільги, обов'язки.

Література

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – 141с.
2. Закон України: Про курорти // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2000. – № 50. – 435с.
3. Постанова Кабінету Міністрів України: Про затвердження переліку населених пунктів, віднесених до курортних. – 1996. – № 1576
4. Постанова Кабінету Міністрів України: Про затвердження Загального положення про санаторно-курортний заклад. – 2001. – № 805

Bayrambaev Alihan Malik ugli, Al-Farabi Kazakh National University,

Student, the Faculty of Law, Republic of Kazakhstan, Almaty,

Supervisor: Smagulova Dana Sabyrhanovna

Al-Farabi Kazakh National University,

LL.M., Senior lecturer Department of Customs, financial and environmental law, the Faculty of Law, Republic of Kazakhstan, Almaty,

LEGAL NATURE, FUNCTIONALITY INSTITUTE ZONING

In papers devoted a lot of attention is paid to the zoning of its validity as relatively new and independent functions of state land management. It should be emphasized that the independent nature of the function zoning, primarily due to the presence in land laws of the whole system of norms of regulating in some detail the competence of state bodies in the area of zoning. The project (scheme) zoning is approved by the relevant representative bodies (cities of republican status, capital) areas (cities of regional importance).

Qualifier purpose of land is developed on the basis of projects (schemes) of land zoning and approved by the local executive authorities (cities of republican status, capital) areas (cities of regional importance).

In this case, the Land Code is considering zoning as a means of organizing complex use and protection of the territory. In accordance with Article 8 of LC RK zoning

is the definition of land area with the establishment of their purpose and usage. Therefore, there is no doubt that the study of the functional purpose of zoning is important for the understanding of its legal nature, role and place of zoning as a relatively independent institution of land law. Soviet law legal forms land management of the country, emphasizing their organic relationship. We agree with the author and that the Land Code does not disclose the principles, content zoning, limiting the indication that the methodological support of the zoning of lands vested in the central competent authority for land management. However, the legislative practice of the advanced countries, where zoning has been used successfully over half a century, shows that it determines a particular legal regime of the land at the territorial level, providing them with a comprehensive development [1, p.16].

The state sets the general rules for the use of land in zones according to their purpose, directs landowners to certain land uses, limits, and sometimes explicitly prohibits the use of land in conflict with their duties; reimburse landowners damage caused to them by these restrictions; buys some areas; heavily taxed (sometimes up to 75% or more) increase in prices and profitability of individual sections as a result of zoning plans.

Private interests are considered by the legislator as the interests of individuals and legal entities in connection with the planning and construction activities on the land belonging to them. Analysis of the legislation leads to the conclusion that the state and public interests are peculiar forms of public interest. Establishing purpose and mode of land use, which is the main content of the zoning also underscores public law character of the institution.

Formation of a full-fledged institute zoning promotes radical elimination of the Soviet practice of strict state regulation of land use relegated to the level of a particular plot of land, overcoming encountered so far corruption-factors in order of land. This is not to deny the importance of proven legal structures are of great importance in the development of the institute zoning. To one of the achievements of the Soviet theory and practice can be attributed to the classification of the land fund categories according to their main purpose. This division is the opinion of representatives of the Soviet land and legal science reflection of differences in the economic functioning of land in key areas of human social activity, and the resulting basic functions of land as spatial (operational) basis and the means of production. However, the division of land is not limited to categories. Within each category were further detail the objectives of land use. In particular, as part of land settlements were allocated land of cities, which are further subdivided into urban land, public land, agricultural use. This resulted in the Soviet legal scholars to the conclusion that the legal regime of land used as an operational base, is a complex system of species and varieties of the legal regime of land, depending on the particular purpose.

Excessive bureaucratization of land management of cities did not leave the subject of the right to land of freedom of choice of the form of its use. Did not exert a significant influence on it, and what kinds of target use of land in urban areas were determined

ÚSTAVNÍ PRÁVO

Бутчана Владислава Віталіївна
Науковий керівник: Журавльова Анна Семенівна
Запорізький національний університет

ОБМЕЖЕННЯ АКТИВНОГО ВИБОРЧОГО ПРАВА В СИСТЕМІ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Виборче право становить органічну частину сучасного Конституційного права України, пов'язану із здійсненням народовладдя, і є, на думку деяких вчених, найбільш розвиненим його інститутом. На сучасному етапі державотворення досить підвищений інтерес привертає до себе виборча проблематика. З питань принципів виборчого права, організації виборів, правового порівняння виборчих систем існує чимало наукових праць, публіцистичних статей, хоча попри це все дані проблеми викликають гострі дискусії в суспільстві. Однак багато важливих аспектів виборчого права залишаються без потрібної уваги. Саме тема обмеження виборчих прав громадян – одна з найбільш маловивчених проблем вітчизняного виборчого права. На жаль, у науковій літературі даній проблемі приділяється недостатньо уваги та безперечним доказом цьому є відсутність комплексного науково-правового дослідження. Окремі аспекти вирішення питань даної проблематики знайшли своє відображення в поглядах А.С.Автономова, М.В.Баглая, В.Н.Белонівського, Л.В.Бориславського, В.М.Гессена, А.В.Іванченка, І.А.Іонова, Ю.Б. Ключковського, О.В.Марцеляка, Н.А.Новикової, І.М.Панкевича, В.Ф.Погорілка, Н.А.Селунської, О.В.Скрипнюка, М.І.Станішчука, О.І.Сушинського, В.А.Туманова та інших правознавців.

У сучасній Україні це є реалізацією вимоги ст. 5 Конституції: носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є її багатонаціональний народ [1]. Із аналізу даної статті можна зробити висновок про те, що впливати на державну політику може кожен. Проте в суспільстві існує категорія осіб, які через свій природний чи правовий стан не можуть висловлювати свої політичні інтереси і тому повинні бути усунені від права керування та обрання керівників. Таке обмеження виборчих прав громадян необхідно розглядати в аспекті загального інституту обмеження конституційних прав і свобод.

Поняття обмеження виборчих прав вживається лише в конституційно-виборчому законодавстві. У науці більше використовуються поняття «позбавлення виборчих прав». Позбавлення виборчих прав – це спеціальна міра, яка передбачається в конституціях або виборчих законах деяких сучасних країн [2]. При цьому більшість вчених підтверджує думку, що ці поняття рівноб'ємні в логіч-

фонду? Очевидно, що право загального використання земель водного фонду реалізується на практиці, однак відсутність законодавчого закріплення може значно обмежити можливості громадян по його застосуванню.

Враховуючи той факт, що значна частина норм ЗК України, які встановлюють правовий режим тих чи інших категорій земель, носять бланкетний характер, очевидно є необхідність більш детальної регламентації права загального землекористування як у самому кодексі, так і в спеціальних нормативних актах, що регламентують правовий режим окремих категорій земель: Лісовому Кодексі України, Водному Кодексі України, Законі України «Про природно-заповідний фонд України» тощо.

Таким чином, проаналізувавши проблему загального землекористування в Україні, можна сказати, що вона потребує подальшого вирішення. А законодавство – заповнення прогалин і вдосконалення чинних норм. Тільки робота над приписами екологічного права в галузі землекористування забезпечить реальну можливість належного використання громадянами свого права на загальне користування землею.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
3. Гетьман А.П. Екологічне право: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл./А. П. Гетьман. – Х.: Право, 2013. – 432 с.
4. Шульга М. В. Земельне право України: Підручник / М. В. Шульга, Г. В. Анісімова, Н. О. Багай, А. П. Гетьман – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 368 с.
5. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
6. Право загального землекористування громадян. Костяшкін І. О. – К.: 2005. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук
7. Андрейцев В.І. Екологічне право: Курс лекцій: Навчальний посібник для юрид. фак. вузів / В.І. Андрейцев. – К.: Вентурі, 1996. – 208с.

on the basis of urban planning documents – the general plan of the city planning projects, surveying and construction. It is the position of planning documentation is a major factor in establishing the legal regime of urban land.

Finally, the type and parameters of land use could be determined only at the level of additional documentation – initially – permitting, design. This practice still preserved, in terms of economic reforms do not meet the requirements of rational land use and protection.

In accordance with Article 1 LC RK in the Republic of Kazakhstan on natural conditions are the following areas:

- 1) forest-steppe;
- 2) steppe;
- 3) dry steppe;
- 4) semi-desert;
- 5) desert;
- 6) foothill-desert-steppe;
- 7) subtropical desert;
- 8) subtropical-foothill desert;
- 9) Central Asian mountain;
- 10) South Siberian mountain.

With zoning must be refined, detailed rules for land use and protection of all categories, to regulate the business activities on them in the public interest.

Zoning is intended also to solve social problems in a particular area of social and economic life of society with the natural laws of functioning of land in them.

The study of the legal nature, content, functionality zoning as an institution has not only theoretical but practical importance.

Law Institute – one of the most dynamic elements of the legal system, which is more than the other element of it is very sensitive to changes in the environment, in particular rules objectifying the urgent needs of the socio-economic development of society. Due to the existence of institutions of law there is no need to revise the whole system of law or its separate branch, since the requirements canceled, modified the previous rules, the new edition, first of all, or felt strongly manifested at the level of the Institute of Law.

The effective functioning of the Institute zoning would help, in our opinion, selection in the codified act of a special chapter on zoning to include the zoning regulations scattered in different sections of the Land Code, after appropriate their classification at a different quality level. It is also essential in securing these chapter uniform requirements for zoning acts approved by the local representative bodies. Uniform requirements will avoid unnecessary discord in the local law-making in the area of zoning. Full functioning of the institute would help in securing land in this chapter reflects the essence of the fundamental provisions, the development trend of the legislation on zoning.

Analysis of domestic and foreign legislation on land zoning suggests the need to consolidate as such, bound by the zoning of the land fund of the country of the legal

nature of the acts of zoning, the priority of public interest, zoning of the territory, a comprehensive solution for zoning of environmental, social and economic problems of the territory.

REFERENCES:

1. Kossanov Zh.Kh. Theoretical problems of private Law and another land law& dissertation work of doctor of juridical sciences. –Almaty, 2004. – 281 p.
2. Land Law of International Republics. – M., 1982.-342 p.
3. Krassov O.Y. Private Land Law.-M., 2000.-379 p.
4. Main theory of Soviet Land Law/ under red. Aksenenka G.A.
5. Afanasyeva T., Trutnev E. Yakubovich E. Town-planning legislation to reform Russia.M., 1996. P.7

Кравченко І. О., студентка

Науковий керівник к.ю.н. Мелехова О.Ю.

Запорізький національний університет, Україна

ПРАВО ЗАГАЛЬНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ: ЕКОЛОГО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Основну сентенцію права природокористування в Україні утворює принцип, за яким кожен громадянин має право користуватися природними об'єктами права власності Українського народу, відповідно до закону. Законодавчою основою цього права є норми Конституції України (ст. 13) [1] та ЦК України (ч. 3 ст. 324) [2]. Серед об'єктів природокористування окреме місце займає земля, що визначає самостійний вид природокористування – землекористування.[3] Це дає підстави говорити про те що, без використання землі практично неможливе використання інших природних ресурсів. За таких умов право загального землекористування громадян не лише претендує на першочергове нормативне закріплення, але в деякій мірі виступає базовим і для загального лісокористування, водокористування, використання тваринного світу тощо.

Актуальність цієї теми полягає у тому, що реформи у сфері землекористування є нагальною проблемою. А Реформування земельно-правових відносин у нашій державі з необхідністю потребує розвитку інститутів, покликаних забезпечити узгодження інтересів власників чи користувачів земельних ділянок як між собою, так і з іншими членами суспільства.

Багато вчених займалися цією проблемою, зокрема вона відображена у працях відомих вчених-правознавців України у галузі земельного та екологічного права: В.І. Андрейцева, Г.І. Балюк, А.Г. Бобкової, А.П. Гетьмана, О.І. Засць,

М.В. Краснової, І.І. Каракаша, П.Ф. Кулинич, В.Л. Мунтяна, Н.Р. Малишевої, В.В. Носіка, О.О. Погребного, В.І. Семчика, Н.І. Титової, О.М. Ткаченко, В.І. Федоровича, В.С. Шелестова, Ю.С. Шемшученка, М.В. Шульги, В.З. Янчука.

Право землекористування становить забезпечену і гарантовану державою правову можливість конкретної особи володіти, користуватись і в певних випадках розпоряджатися наданою земельною ділянкою в межах, встановлених законодавством.[4]

Згідно зі ст. 7 Земельного кодексу України (далі – ЗК України)[5] земля надається в користування громадянам України, сільськогосподарським і несільськогосподарським підприємствам і організаціям незалежно від форми власності, на якій вони створені. Наведений перелік суб'єктів не є вичерпним. У випадках, передбачених законодавством, земля може надаватися в користування й іншим суб'єктам.[6]

Багатоаспектність напрямів функціонування землі є передумовою виникнення різноманітних форм та видів її використання. На доктринальному рівні та в законодавчій практиці досить широко розглядаються питання власності на землю та її спеціального використання (постійне землекористування, оренда землі), що ж стосується можливості вільного використання землі, а відтак реалізації права загального землекористування – існує необхідність більш детального наукового пошуку та нормативного регулювання.

Право загального землекористування, крім того, невід'ємно пов'язане з екологічним правом громадян на безпечне для життя і здоров'я навколишнє природне середовище, яке включає: право на охорону життя і здоров'я від несприятливих природних умов і природно-антропогенних факторів; право на якісне, сприятливе, здорове навколишнє природне середовище; право використання корисних властивостей природи для задоволення необхідних життєзабезпечувальних фізіологічних і духовних потреб [7, с.35] Відсутність належної законодавчої регламентації права загального землекористування можна прослідкувати і при встановленні правового режиму окремих категорій земель. Згідно зі ст. 59 ЗК України громадянам та юридичним особам із земель водного фонду можуть передаватися на умовах оренди земельні ділянки для сінокошення, рибогосподарських потреб, культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних і туристичних цілей, проведення науково-дослідних робіт тощо. Загальне землекористування для здійснення вказаних потреб ЗК України не регламентує. Згідно з Водним Кодексом України (далі – ВК)[8] громадяни мають право на вільне використання вод шляхом реалізації права загального використання водних ресурсів. При цьому ВК України як і ЗК України передбачає лише право постійного та тимчасового (спеціального) користування землями водного фонду.

Виникає запитання: як можна реалізувати право загального водокористування, не маючи права вільного доступу до водного об'єкта, земель водного